

GERMANDAT DEL MONESTIR CISTERCENC DE SANTA MARIA DE POBLET

P BLET

II època,

Any XXI, número 42,

Desembre 2024

S u m a r i

EDITORIAL 1

PÒRTIC

BELLESA
Rafel Barruè, abat 2

GERMANDAT

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA
Joaquim Bisbal 4

INFORME GENERAL DEL PRESIDENT
Cristòfol-A. Trepat 8

MEMÒRIA ANUAL DE LA GERMANDAT
DE POBLET
Josep Ramón Tarragó 11

IMPOSICIÓ DE LA MEDALLA
ALS NOUS GERMANS 16

LA NOVA JUNTA DIRECTIVA DE LA
GERMANDAT DE POBLET 17

ESCOLA DE PREGÀRIA

PREGAR AMB LA REGLA DE SANT BENET
Mercè Manzano 20

LA BENEDICCIÓ D'UN ABAT
Lluís Solà 25

DILEMES BIOÈTICS ACTUALS

DISCERNIMENT DEL TRANSHUMANISME
EN CLAU CRISTIANA
Francesc Torralba 32

RELIGIÓ I CIÈNCIES NATURALS

MATEMÀTIQUES I TEOLOGIA
David Jou 38

A FONTS

QUATRE REFLEXIONS AL VOLTANT DE LA
INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL
Marco Schorlemmer 46

UNA ESGLÉSIA SINODAL
Josep Manel Vallejo 52

L'ENTREVISTA

P. RAFAEL BARRUÈ I BROCH. ABAT DE POBLET
Bernat Folcrà 55

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De l'abril a l'octubre de 2024
Xavier Guanter 62

LA RODA DELS DIES

- NOU PRIOR A POBLET
- TALLER SOBRE LA REGLA DE SANT BENET
- EL GOVERN DE LA GENERALITAT ES REUNEIX A POBLET
- SÍNODE DE L'ORDE 2024
- UNA NOVA EXPERIÈNCIA ALS MONESTIRS DE VALLBONA I DE POBLET: EL "WE WORK"
- X FESTIVAL INTERNACIONAL D'ORGUE A POBLET

68-72

INVITACIÓ A LA LECTURA

BREUS COMENTARIS D'ALGUNS LLIBRES
PER CONVIDAR A LA LECTURA
Lina Zulueta i Cristòfol-A. Trepat 73

RESSENYA

PENSAR LA CREACIÓ
Cristòfol-A. Trepat 78

DÉU A LA XARXA

ABADIA CISTERCENCA DE
SANTA MARIA DE BOULLAUR
Cristòfol-A. Trepat 80

Director: Cristòfol-A. Trepat

Consell de Redacció: Xavier Alonso
Lluís Solà
Sam Soler
Lina Zulueta
Tomàs Bataller

Portada: Ordenacio abacial
P. Rafel Barrue
(foto: Santi Grimau)

Edita:

GERMANDAT
DEL MONESTIR
CISTERCENC
DE SANTA MARIA
DE POBLET

Realització: T.G.A.,
Técnicas Gráficas Aplicadas, S.L.
Tel. 629 831 307
t.g.a.sl@telefonica.net

Disseny-Maquetació: Pau Benito

Preu subscripció (2 números): 25 €

Número solt: 15 €

Dipòsit legal: T-60/2001 - ISSN 1577-4104

En el número anterior d'aquesta revista ens referíem a la primera meitat d'aquest any com el "semestre dels tres abats". Efectivament l'abat emèrit Josep Alegre va morir al gener, l'abat Octavi va ser nomenat pel papa Francesc bisbe de Girona (ho vam saber el 29 de febrer) i al mes d'abril la comunitat de Poblet va elegir com a abat el P. Rafel Barruè, que fins aleshores n'havia estat el P. Prior. La segona meitat d'aquest any que ara s'acaba ha estat presidida entre nosaltres per dues fites importants: en primer lloc la benedicció abacial del P. Abat (11 de juliol, festivitat de sant Benet) i, en segon lloc, el final del Sínode de la sinodalitat a Roma (29 d'octubre).

El nou P. Abat ja va presidir l'Assemblea de la Germandat (25 de maig) i en el seu decurs va proposar els noms amb què s'ha renovat i rejuenit la nova Junta Directiva. Dels actes i parlaments de l'Assemblea en teniu un bon recull en el present número de la revista. Posteriorment, en la primera reunió de la nova Junta, aquesta va elegir, a proposta també del P. Abat, els nous càrrecs. També d'això us n'informem en aquest número.

Un fet important de la comunitat de Poblet i, per descomptat també de la Germandat, va ser la benedicció abacial del P. Rafel Barruè. Als qui fem la revista ens va semblar que era important dedicar-li també un bon espai on se'ns expliqués amb una mica de detall el sentit litúrgic de la cerimònia. També hi hem fet constar la primera al·locució del nou abat després de la seva benedicció.

A l'Església, per voluntat del papa Francesc, s'ha desenvolupat en els darrers tres anys un Sínode sobre la sinodalitat (2021-2024). El sínode ha passat per tres fases: la consulta adreçada a tot el Poble de Déu (fet inèdit fins ara a l'Església), el posterior discerniment dels pastors i, finalment, la implementació per a una església sinodal a Roma (3-29 d'octubre). També en aquest número ens ha semblat oportú fer-hi una referència. Una Església sinodal és una església on tothom hi té cabuda, com va dir el papa a Fàtima, i on tots ens hem de saber escoltar.

Malauradament les guerres continuen a Israel, a Ucraïna i a d'altres llocs del món amb tots els seus horrors. No ens hem de cansar de pregar al bon Déu amb insistència per la pau, sigui en les oracions personals o en el decurs de l'eucaristia.

Darrerament, a més, a la derrota global que suposa tota guerra, s'hi ha afegit la catàstrofe natural soferta en terres valencianes i en llocs del sud d'Espanya. Tanmateix malgrat el dolor per les pèrdues humanes i materials també hem tingut ocasió de veure l'alt grau de solidaritat de tantes persones i institucions, solidaritat que constitueix una espurna d'esperança davant de la desgràcia. Oferim també les nostres pregàries pels damnificats i procurem subvenir com puguem a les seves necessitats materials.

Els qui fem la revista, aplofitem l'avinentesa per desitjar-vos un bon Nadal, l'esperança de totes les esperances, i un any millor que el que deixem enrere.

BELLESA

Bo serà començar aquest pòrtic de la revista de la Germandat de Poblet amb el desig que el lector pugui assaborir el bo i millor que ve de Déu. Però, què és el bo i millor que els nostres pares cistercencs ens proposaven?

En la nostra recerca de Déu sempre hem d'anar endavant, de vegades amb dubtes, d'altres vegades amb sorpresa. El nostre camí, però, ha de ser de bondat, perquè el bo ens aproparà amb fressa a Déu. Cada dia tenim al davant un paisatge i els nostres ulls que el contemplen. Cada dia tenim al davant unes persones i les nostres orelles que les escolten. Nosaltres podem abraçar-ho tot amb bondat o quedar-nos immòbils, estàtics, hieràtics, sense immutar-nos, sense afectar-nos, sense relacionar-nos amb el que Déu ens ha posat al davant com a sorpresa.

Si ens obrim una miqueta, si el nostre cor s'eixampla un poquet, tal vegada ens admirarem de tot el bo i millor que Déu ens desitja oferir. Cal posar l'accent en la bellesa. Una bellesa potser en principi molt superficial. La teva retina observa allò de bell que se li presenta al davant. Però, amb tot, mai no ens podem quedar en aquesta primera superficialitat i ens cal avançar i cercar l'autor de la bellesa, buscar el bo i bell que rebem cada dia des de les cinc del matí fins al vespre.

El monjo toca amb tots els seus sentits la bellesa molts dies de l'any. Sempre que visqui amb el cor obert, anirà amarant-se d'allò més sublim que ens porta a la Bellesa en majúscules, és a dir, Déu mateix. Aleshores, el que hem de treballar en els nostres dies tan fugaços, que transcorren tan veloçment, serà, sens dubte, la mirada des del cor, la mirada que capta bellesa en cada cosa creada. Serà una mirada que ens

duu de la bellesa a la Bellesa, de les coses creades al Diví.

"El Diví nadó" se'ns fa present ara en la litúrgia del Nadal. Se'ns presenta com a bellesa que hem d'acollir. L'hem d'acollir al nostre cor. Per això ens cal romandre atents a la seva vinguda.

Però aquesta bellesa que se'ns presenta ens ha de fer sortir de nosaltres mateixos per anar cap als altres. El nostre cor ha d'obrir-se per compartir la vida amb els altres. La vida ens ha estat donada com un do i, per tant, hem de rebre de Déu el do del seu Fill, ens hem d'obrir al do de vida que ens ofereix. Hauríem d'entendre que la vida del cristià ha de ser una vida oferta a tothom. És a dir, una vida donada als altres.

Podem celebrar el Nadal com un record bell i bonic, joiós i cofoi. El Nadal, però, no és això. El Diví nadó ens ve indefens i es presenta així a les nostres llars acomodades. Avui continua presentant-se indefens, fràgil i a vegades, o moltes vegades!, com un descartat de la nostra societat. Per això, la bellesa del Nadal ens ha de fer reflexionar molt en la Bellesa de Déu que acampa entre nosaltres en cada persona desfavorida. La Regla de sant Benet ja ens marca com hem d'acollir els altres: "Tots els forasters que es presenten han de ser acollits com el Crist, ja que ell un dia dirà: *Era foraster i em vau acollir*" (RB LIII, 1).

La bellesa, el bo i millor que ens ha donat Déu, ha estat el seu Fill, Jesucrist, *el qual, essent de condició divina, no cregué haver-se d'aferrar gelosament a la seva igualtat amb Déu, sinó que s'anorrea prenent la condició d'esclau* (Fl 2, 6-7). Es va fer "no res" tradueixen algunes altres Bibles. La veritat és que impressiona que Déu ens hagi fet aquest gest d'abaixar-se tant i de perdonar el nostre malbaratament de vida.

Si volem viure el Misteri del Nadal, ens convé endinsar-nos en la bellesa que ens porta a la Bellesa de Déu i adorar-lo. I sense perdre temps ens hem d'obrir a l'admiració de tot el bo i millor que ens ofereix, el bo més bell de la seva salvació, perquè ens vol salvats. I tenint clar que la Bellesa de Déu ens salva, ara ens hem de dedicar a conrear el camp tan extens dels altres. Qui són els altres? Els altres són des del pròxim que tens a la vora fins a cada persona per llunyana que sigui. Tot ésser humà és el teu altre a qui t'has d'obrir des de la bellesa, amb la bellesa i per la Bellesa. Jesús és l'esplendor de la Bellesa del Pare i es va fer no res. Nosaltres tal vegada ens hem de fer no res per atansar-nos a la seva esplendor. Perquè si ens abaixem, arribarem al nivell on és el Crist, i millor encara, la seva bellesa ens podrà acompanyar en el nostre dia a dia i ens trobarem de cop i volta il·luminats per la seva resplendor.

Si volem que aquests dies de Nadal siguin uns moments més especials, connectem amb la bellesa, amb tota bellesa que ens atansi a la Bellesa. Segur que a partir d'aquí podrem començar una nova vida en Crist, en cada persona que se'ns posi al davant. Perquè és bo i millor assaborir tot el Misteri que Déu ens posa al davant. I després de

la nostra litúrgia, a banda de la celebració solemne de l'Eucaristia, a més de la nostra pregària silenciosa —sempre entrant en la *lectio* i la meditació de la Paraula de Déu, albirant-t'hi la bellesa dels misteris divins—, ens haurem de posar a treballar per als altres. I ja sabem com hem de treballar per als altres: des de la Bellesa que és Déu cap a cada persona que és empremta de la Bellesa.

I ja que comencem l'any jubilar 2025, per acabar voldria deixar-vos amb la meditació de la pregària del jubileu:

Pare que esteu en el cel, que la fe que ens heu donat en el vostre Fill Jesucrist, el nostre germà, i la crida a la caritat que heu infós en els nostres cors a través de l'Esperit Sant, desvetllin en nosaltres la benaurada esperança en la vinguda del vostre Regne.

Que la vostra gràcia ens transformi en sembradors de les llavors de l'Evangeli que fermentin la humanitat i la creació, tot esperant confiadament el cel nou i la terra nova quan, vençudes les forces del mal, es manifesti per sempre la vostra glòria.

Que la gràcia del Jubileu revifi en nosaltres, Pelegrins d'Esperança, l'anhel pels béns eternals i vessi sobre tot el món la joia i la pau del nostre Redemptor.

A vós, Déu beneït per sempre, sigui donada la lloança i la glòria pels segles dels segles. Amén.

Rafel Barruè, abat

CRÒNICA DE L'ASSEMBLEA

(25 de maig de 2024)

L'última assemblea havia tingut lloc el dia 1 d'octubre de 2022. Feia gairebé dos anys que no ens trobàvem. En aquest interregne s'ha aconseguit que fossin aprovats els nous Estatuts de la Germandat de Poblet d'acord amb els quals es celebra per primer cop l'Assemblea plenària actual. Ens en fa la crònica el doctor Joaquim Bisbal, membre de la Germandat.

El 25 de maig de 2024 era dissabte i a Poblet feia un dia límpid de primavera. Una mica abans de les 10 del matí, els membres de la Germandat entràrem a l'església abacial. Ho envoltava tot l'altra llum tamisada que coneixem tan bé, perquè és la produïda per la pedra del temple que sempre ens espera per introduir-nos a la pau cistercenca. Aquest dia, festivitat de sant Beda el Venerable, estàvem convocats per a celebrar l'Assemblea plenària anual.

L'eucaristia

Primer assistirem a la celebració eucarística. Vàrem escoltar el passatge de sant Marc (10, 13-16) on Jesús diu que *qui no rebí el Regne de Déu com el rep un nen no hi entrarà pas*. En l'homília, qui ens presidia, ens va recordar que *cal humilitat per baixar a l'alçada del nen*, i també que això comporta veure els altres sempre més grans. I és que, ben pensat, aquest passatge evangèlic no només ens adverteix de la necessitat essencial de tenir cura dels nens, sinó també d'extreure de la visió amb la qual hem configurat la infantesa, els materials amb què hem de conformar la nostra conducta tot gravitant al voltant de la humilitat en sentit fort: contra la vanitat, la prepotència i l'arrogància. En altres termes, afaïçonant-nos de veritat a allò que manifestem quan proclamem el salm 131:

Senyor el meu cor no és ambiciós, ni són altius els meus ulls; no vaig darrera de grandeses ni de coses massa altes per a mi, de manera que com un infant a la falda de la mare se sent la meua ànima.

Tot això ho va suggerir amb el somriure dolç als llavis i amb el català fi de la Plana Baixa, el nou Pare Abat, fra Rafael Barrué, ja que com ja ho sabia tothom fra Octavi Vilà havia estat elegit nou bisbe de Girona pel papa Francesc. El pare Abat va concloure la seva homília amb una exhortació directa als germans presents: *Si ets membre de la Germandat —va dir— viu des de la humilitat i prega per ajudar en la teva pregària aquesta comunitat de monjos de Poblet.*

Foto: © J. Polau

La litúrgia eucarística.

Foto: © J. Potau

Assitents a l'eucaristia.

L'Assemblea

A continuació, a la sala capitular, es constituí l'Assemblea anual de la Germanat. Aquesta reunió era la primera que es celebrava segons les noves normes dels Estatuts aprovats per l'anterior assemblea (1 d'octubre de 2022), sancionats definitivament, com mana la Llei, per l'arquebisbe de Tarragona i primat, Joan Planelles i Barnosell, el 14 de març de 2023 i inscrits en el Registre d'Entitats Religioses del *Ministerio de Presidencia y Justicia* el 27 de novembre de 2023; uns Estatuts lentament gestats i que ara, definitivament, han de permetre un funcionament més àgil i eficaç de la Germanat. Per aquest motiu, com veurem més avall, en aquesta sessió es procedí a la renovació de la Junta Directiva.

L'Assemblea s'inicià amb les paraules de benvinguda del pare Abat i, com és habitual, amb una conferència, en aquesta

ocasió dictada pel doctor en informàtica Marco Schorlemmer amb el títol *Intel·ligència artificial i intel·ligència contemplativa*. En aquest assumpte, com en tants d'altres, ens entenem parlant amb metàfores: la "intel·ligència de les màquines", "les màquines intel·ligents", "les màquines que pensen", etc. Les metàfores són útils, però no massa dignes de confiança, de manera que convé reconèixer el seu caràcter instrumental per no enlluernar-nos amb la imatge. Ens sorprengué el Dr. Schorlemmer iniciant la seva lliçó citant el salm 115 (*Els ídols d'ells són plata i or, / obra feta per mans d'home: / tenen boca, però no parlen, / tenen ulls, però no hi veuen, / orelles que no hi senten / i nas que no olora. / Les seves mans no palpen, / els seus peus no caminen / ni té veu la seva gorja. / Seran com ells els qui els fabriquen / i tots els qui hi tenen confiança. / Casa d'Israel, confieu en el Senyor: / és auxili i escut que protegeix*).

El Dr. Marco Schorlemmer.

La meravella que ens produeixen les tecnologies avui disponibles, que són capaces, d'una banda, de posar a l'abast del sistema una enorme informació, gairebé infinita, i, d'una altra, de processar-la a gran velocitat —és a dir administra-la mitjançant els procediments racionals que fa servir el nostre cervell, amb una rapidesa inimagi-

nable—, ens pot fer creure que la “Intel·ligència artificial” està replicant i, per tant, està en condicions de substituir i millorar el nostre pensament “racional”. No obstant la nostra “intel·ligència” no consisteix exclusivament a processar (més lentament) una informació modestament abastable, i per tant millorable si la podem encabir en les màquines. La nostra “intel·ligència”, no és només això, processable, és també ecològica i contemplativa, i és per aquest motiu, ens va destacar el Dr. Schorlemmer, que la metàfora “intel·ligència artificial” és perillosament reductiva. D'aquí ve l'eloqüència del salm citat: parlen, és clar, però no parlen, veuen, però no veuen, palpen, “però no palpen”, no acaricien ...

Seguidament l'Assemblea continuà atenent l'Informe General del President de la Germandat, Cristòfol-A. Trepat i Carbonell. Atès que en aquest número es recull íntegrament aquest Informe ens limitem aquí a senyalar que després de vuit anys en el càrrec el President ens va anunciar que

Foto: © J. Potau

Moment durant l'Assemblea.

Foto: © J. Potau

havia presentat la renúncia al pare Abat, per la qual cosa aquí hem de consignar l'agraïment que va manifestar la Germandat per tota la gran tasca, plena de dificultats, que ha desplegat el Dr. Trepat.

L'Assemblea seguí escoltant la Memòria anual redactada pel Secretari i va tractar i aprovar els comptes de l'exercici de 2023 i el pressupost corresponent.

A continuació, com ja hem avançat, a l'empara de les noves disposicions estatutàries, es procedí, com disposen els Estatuts, a proposar per part del P. Abat els nous membres de la Junta Directiva, els quals foren acceptats per l'Assemblea. En aquest mateix número es publiquen els noms i càrrecs de la nova Junta Directiva.

Finalment, en un moment especialment joïós, s'efectuà la benedicció i imposició de les medalles i el lliurament de la Regla de Sant Benet als nous germans i germanes. Acabat l'acte vam retornar a l'església

abacial per pregar amb la comunitat l'hora de Sexta.

En sortint de l'església ens vam dirigir al menjador de l'hostatgeria on va tenir lloc un dinar de germanor.

La visita al monestir

En acabat de dinar vam efectuar una visita al monestir en dos grups guiats pel P. Maties i el P. Borja respectivament. Aquestes visites no van tenir res de turístiques, sinó que van ser proposades per copsar l'espiritualitat amb què els monjos de Poblet han aquilostat durant segles aquestes pedres. En aquest punt nosaltres hi contribuïrem una mica quan recollits, en silenci, vàrem pregar davant de la tomba del nostre estimadíssim pare Josep Alegre, abat emèrit, traspassat a principis d'aquest any.

Amb la pregària de Vespres vàrem cloure la jornada.

Joaquim Bisbal

Visita al monestir guiats pel P. Maties i el P. Borja.

INFORME GENERAL DEL PRESIDENT

(Assemblea de la Germandat, 25 de maig de 2024)

El president de la Germandat va presentar la seva renúncia al nou P. Abat a fi de facilitar la renovació de la seva Junta Directiva. Com és habitual, al començament de l'Assemblea i un cop escoltada la conferència del Dr. Marco Schorlemmer, el P. Abat va donar la paraula al President perquè adrecés als presents el preceptiu informe anual. Reproduïm aquí el seu text íntegre.

Benvolgut P. Abat, benvolguts membres de la comunitat de Poblet, benvolgudes germanes i benvolguts germans,

He organitzat el meu informe anual en set punts.

1. El primer semestre d'aquest any 2024, pel que fa a la comunitat de Poblet i de tots els qui hi estem vinculats d'una manera o altra, ha estat més aviat mogut. **Podem dir que ha estat el semestre dels tres abats.** En primer lloc hem hagut de lamentar la mort de P. Josep Alegre, abat emèrit. El vull recordar d'una manera especial avui perquè va ser ell qui va impulsar i redreçar la nostra Germandat. Tots els qui el vam conèixer sabem que era ple de fe, de bonhomia personal, d'equilibri i de tolerància. Una malaltia ràpida ens el va arrabassar quan encara li quedava molt per dir i per fer. El trobem ja molt a faltar. Tots els qui puguin, estan convidats, en la visita guiada al monestir que farem aquesta tarda, a recollir-nos davant la seva tomba per pregar per ell durant uns minuts de silenci.

Segonament, hem viscut amb sorpresa el nomenament del P. Octavi Vilà per a la Seu de Girona. Ni ell ho pretenia, ni s'ho esperava. Suposo que expresso el senti-

ment de tots si dic que ens alegrem molt d'aquest nomenament per al bé dels gironins i alhora ens sap greu que ens deixi. Ha tingut un abadiat difícil, sobretot per la profunda crisi que va suposar per a Poblet i el seu entorn l'epidèmia de la Covid al llarg de l'any 2020 i encara durant el 2021. Era molt estimat tant pel seu equilibri com per l'emanació tothora de la seva profunda fe i amor pel nostre monestir.

Finalment també ens alegrem per l'elecció del nou abat, el P. Rafel Barruè, fins ara Prior de la comunitat durant l'abadiat del P. Octavi. Des d'aquí, i també crec interpretar el sentiment de tots, li desitgem tota mena d'encerts en el seu abadiat i li professem la nostra adhesió, reverència i obediència.

2. Vaig ser designat per l'abat Octavi com a president de la Germandat ara fa vuit anys. Durant una primera fase, des del juny del 2016 fins al gener del 2020, vam fer un bon camí. La Germandat anava creixent i hi havia moltes activitats al llarg del curs: la Trobada d'intel·lectuals (a la del darrer any, novembre del 2019, hi van assistir més de 100 persones), els recessos d'Advent i de Quaresma, el grup de pregària mensual SEDÀS (les seves trobades mensuals alternen un dissabte

Foto: © J. Polau

Lectura de l'informe anual a càrrec del President.

presencial a Poblet i un dissabte "en línia"), l'Assemblea anual, i la setmana d'exercicis espirituals (els últims els va dirigir el P. Josep Alegre). Fins i tot el 2019 es va planificar un Congrés d'Espiritualitat Cistercenca per al 2020 que es va haver d'abandonar per dificultats econòmiques. Juntament amb tot això publicàvem una revista semestral amb més de 80 pàgines, vehicle d'expressió obert als membres de la comunitat i a tots els germans, i amb alguns articles de signatures fixes prou reconegudes.

3. Però va arribar la pandèmia i a partir del 14 de març del 2020 el confinament. L'Assemblea prevista per a finals de maig va ser anul·lada i totes les activitats de la Germanat van quedar suprimides llevat de la pregària mensual del grup de pregària SEDAS que, naturalment, es va haver de fer en línia. L'hostatgeria va quedar també closa i la comunitat va haver de celebrar els oficis i l'eucaristia a porta tancada. Durant el 2021, gairebé fins a l'octubre, els rebrotos del virus van continuar emergint de manera

ondulada, cosa que va decidir el P. Octavi a no temptar la sort i a mantenir-nos un temps encara sense activitats col·lectives. Durant aquest temps, però, la Junta de la Germanat va continuar treballant en la redacció dels Nous Estatuts de la Germanat, tasca delicada i no exempta de dificultats. Ens regíem per uns Estatuts de l'any 1945 que no estaven al dia ni pel que fa al dret canònic, ni al dret cistercenc ni respecte del dret civil i fiscal de l'Estat.

4. Un cop redactat el Projecte de Nous Estatuts i revisats pel cardenal Martínez Sistach, especialista en dret canònic, per fi vàrem tenir ocasió de presentar-los a la primera Assemblea anual en què ens vam poder retrobar: el dia 1 d'octubre de 2022. Van ser aprovats per unanimitat. Prèviament s'hi havien introduït les esmenes proposades per escrit per part dels germans. Feia pocs dies que s'havia obert de bell nou l'Hostatgeria externa i va ser també la primera vegada que ens vam poder retrobar en un dinar després de tres anys. Tanmateix

aconseguir l'aprovació dels Estatuts per part de les instàncies pertinents no ha estat senzill i ha comportat un temps de gestions que no concreto aquí per no fer aquest informe excessivament feixuc. Tots vostès han rebut una còpia d'aquests Estatuts per correu electrònic en la convocatòria d'aquesta Assemblea. Esperem que a partir d'ara res no impedeixi la convocatòria regular durant el primer semestre d'aquesta trobada anual. I també esperem que, sota la presidència del P. Abat Rafel Barruè, la Germandat recobri el seu pas i obtingui un nou impuls.

5. Sovint em pregunten què cal fer per ser membre de la Germandat i a què ens obliga. Per ser membre de la Germandat cal adreçar una petició per correu postal o per correu electrònic al P. Abat demanant-li l'ingrés i les raons per les quals aquest es demana. En general és aconsellable prèviament participar en algunes de les activitats de la Germandat —recordem que totes les activitats de la Germandat estan obertes a tothom— per tal de veure'n l'esperit i el tarannà. El P. Abat proposa a la Junta el nom de les persones que han sol·licitat l'admissió i els seus motius. Un cop aprovats per la Junta els nous membres reben la seva acceptació de mans del P. Abat el dia de l'Assemblea anual.

6. A què ens obliga ser membres de la Germandat? En primer lloc a ajudar la comunitat monàstica en totes les seves necessitats materials i espirituals tal i com diu l'article 2. A fi i efecte de complir aquest objectiu tots els germans estan convidats a participar anualment, en la mesura de les seves possibilitats, en l'economia de la Germandat. Se sol indicar la quantitat de 50 euros per persona i any, tot i que ningú no ha de deixar de participar si no pot donar aquesta quantitat. Al mateix temps aquesta indicació tampoc no pressuposa cap límit a la seva generositat.

Ser membres de la Germandat també ens obliga, tal i com ho diu l'article 9 dels Estatuts, a dur un estil de vida digne de formar part de la família monàstica tenint sempre presents les exigències d'espiritualitat i sacrifici que inspira la vida cistercenca: humiliar-se a si mateix i fugir de la vanaglòria i de les ambicions egoistes; fer el bé a la feina de cada dia; exercitar la paciència pel que fa a les malalties del cos i de l'ànima, en relació a l'afebliment de les nostres facultats i també en relació al pes de la vida familiar i social; estimar els nostres enemics, practicar la caritat espiritual i material i, finalment, acceptar de tal manera la vellesa i la mort que manifestin al màxim la nostra fe i l'esperança en la vida eterna.

Com es pot veure tot un camí de fe en el qual ens pot ser de gran utilitat llegir i meditar sovint la Regla de Sant Benet en les nostres estones de pregària.

7. Finalment vull aprofitar aquest informe per agrair a tothom la paciència que han tingut amb mi, especialment als companys i companyes de la Junta Directiva i, encara més especialment al seu Secretari Josep Tarragó i al seu Tresorer Joaquim Pujals. Després de vuit anys al capdavant de la Junta crec que ha arribat el moment del relleu, tal i com l'hi he sol·licitat al P. Abat. Demano a tothom que perdoni els meus desencerts, segur que n'he tingut més d'un!, i els prego que col·laborin i participin en les tasques de la Germandat i que no els minvi mai la seva estima pel monestir, per la seva comunitat i per tots els germans i germanes. Perquè com diu sant Joan *tothom coneixerà que sou deixebles meus per l'amor que us tindreu entre vosaltres* (Jo 13, 35).

Moltes gràcies.

Cristòfol-A. Trepat
President de la Germandat
(2016-2024)

MEMÒRIA ANUAL GERMANDAT DE POBLET

(25 de maig de 2024)

A la sala capitular del monestir, en el decurs de l'Assemblea de la Germandat, el seu Secretari, senyor Josep Ramon Tarragó, va llegir la Memòria anual que reproduïm a continuació.

P. Abat, membres de la comunitat cistercenca de Santa Maria de Poblet, estimades germanes i germans.

Un any més, seguint la nostra tradició, celebrem l'Assemblea de la nostra estimada Germandat del monestir de Poblet.

Després del període de temps que ha passat des de l'Assemblea de l'1 d'octubre de 2022, recomencem l'activitat i passem a resumir-vos breument el que han estat aquests darrers mesos per a la comunitat, a partir del mes d'abril de 2023, per a Poblet i per a nosaltres com a familiars de l'Orde Cistercenc.

La Comunitat

Al mes d'abril de 2023, el P. Abat va anar al monestir de Lerins per assistir com a convidat al Capítol de la Congregació de la Immaculada Concepció. Fra Bernat Folcrà va començar a impartir un curs dins el màster de teologia de la Facultat de Teologia de Catalunya. La matèria impartida va ser "Mètodes exegètics i introducció a la recerca". El P. Borja Peyra va anar al monestir de monges cistercenques de Bolaur per participar en una reunió de cantors de monestirs cistercencs i preparar una nova edició del Gradual Cistercenc.

Durant el mes de maig, es va celebrar la trobada de superiors cistercencs per trac-

tar del futur de les congregacions cistercenques del sud d'Europa. El dia 9 de maig dins el Capítol conventual, es van aprovar les modificacions de les Constitucions de la Congregació, per adequar-les als nous textos normatius aprovats pel darrer Capítol General de l'Orde i el dia 16 de maig es va celebrar l'XI Capítol de la Congregació Cistercenca de la Corona d'Aragó.

Foto: © J. Polari

Lectura de la Memòria anual a càrrec del Secretari.

Al juny, el P. Abat va participar a la reunió d'Abats i Provincials, a Barcelona i el P. Rafel Barruè va participar en la 86a assemblea de la Unió de Religiosos de Catalunya. També, el dia 19, es va presentar al Palau de l'Abat el darrer volum de la col·lecció que s'ha anat publicant sobre el fons arxivístic del President Tarradellas.

Al mes de setembre de 2023, es pot destacar l'assistència del P. Abat i del P. Rafel Barruè a la presa de possessió del bisbe de Tortosa Mons. Sergi Gordo. El 12 de setembre, el P. Abat va assistir al funeral per Oriol Torralba, fill de Francesc Torralba, membre de la Germandat de Poblet, que va morir en un accident de muntanya.

A l'octubre, el dia 7 dissabte, va començar el IX Festival d'Orgue de Poblet, que va acabar el dissabte 21. El dia 31 d'octubre, a les primeres Vespres de la Solemnitat de tots Sants, es van començar a fer servir els nous llibres de l'ofici diví. Van ser preparats

per un grup de monjos de Poblet. Aquesta reforma ha estat guiada per dos objectius: facilitar el cant de la salmòdia i recuperar el ric patrimoni del cant cistercenc. Tots els salms seran cantats en català, aplicant els vuit tons tradicionals cistercencs, lleument adaptats. Les antífones són en català per als dies ferials de tot l'any i els diumenges del temps ordinari, i en llatí per al cicle temporal i santoral. Per al treball d'aquests nous llibres s'ha comptat amb el treball litúrgic de les monges cistercenques del monestir de Santa Maria de Boulaur (França). S'han recuperat les hores menors de Tèrcia i Nona.

Al novembre, el dia 18 dissabte, es va reunir al Palau de l'abat, el Patronat de l'Arxiu del President Tarradellas i al desembre de 2023, el dia 2, es va celebrar el Recés d'Advent de la Germandat de Poblet. A més de la *lectio divina* per grups i en comú, hi va haver una conferència de F. Bernat

Foto: © J. Potau

A la sala capitular del monestir, en el decurs de l'Assemblea de la Germandat.

Folcrà sobre el tema “Esperar amb l’alegria: l’Advent com a camí de testimoni”. A la tarda es van presentar els “Comentaris a les Antífonas de la O” pel P. Josep Alegre, que reposa en la Pau del Senyor.

El dia 19 de desembre es va signar un conveni entre la Diputació de Tarragona, la Universitat Rovira i Virgili i el monestir. És l’actualització del conveni de 2010, que permet la incorporació al catàleg de la biblioteca del monestir al col·lectiu de les universitats catalanes i la gestió informàtica de l’Arxiu Tarradellas.

Si passem ja a l’any actual 2024, cal destacar que el dia 1 de gener, F. Plàcid Boqué va complir 75 anys de professió monàstica i el dia 24 de gener el P. Josep Alegre va rebre la unció dels malalts a la infermeria de Poblet de mans del cardenal de Barcelona Mons. Joan Josep Omella i en presència de tota la comunitat. Entre Matines i Laudes de la Solemnitat dels Pares Fundadors de l’Orde Cistercenc, va morir el P. Josep Alegre. Tenia 83 anys, en feia 27 que era monjo i 53 que era sacerdot. Va ser abat de Poblet de 1998 a 2015. El dilluns 29 de gener al matí va tenir lloc la missa exequial i l’enterrament del P. Josep Alegre Vilas. Els nombrosos fidels assistents es van poder unir als cants i pregàries de la bella litúrgia exequial pròpia del ritu monàstic. Al final, el cos del P. Josep va ser enterrat al claustre, a l’ala anomenada de la Col·lació, als peus de la imatge de la Mare de Déu cisellada per Frederic Marés, davant la qual el P. Josep solia pregar cada dia, abans de matines.

Volem destacar que al mes de febrer de 2024, concretament a partir del dia 19 dilluns, Ànima Estel, una nova freqüència de Ràdio Estel, retransmet els oficis de la comunitat de Poblet.

El dijous dia 29, al matí, a la sala capitular, el P. Abat va comunicar a la comunitat que la Santa Seu l’havia nomenat bisbe de

Girona i ell havia acceptat. A les 12 del matí dia, la Santa Seu va fer pública la designació del P. Octavi Vilà com a nou bisbe de Girona. A partir d’aquest moment, el P. Octavi Vilà va deixar de ser Abat de Poblet i el monestir es trobava en situació de seu vacant. Exercia de superior el P. Prior Rafel Barruè.

P. Rafel Barruè Broch, l’actual abat de Poblet.

Al mes de març de 2024 i concretament el dia 3, es comunicà —mitjançant una carta del P. Lluç Torcal, Procurador general de l’Orde Cistercenc— que fins que no hi hagués elecció de nou Abat de Poblet, ell assumia la funció de President de la Congregació de la Corona d’Aragó. Es va comunicar, també, el nomenament com a nou hostatger del P. Borja Peyra, amb l’ajuda de F. Bernat Folcrà.

Finalment volem destacar que el dia 22 d’abril de 2024, la comunitat de Poblet, reunida a la Sala capitular sota la presidència de l’Abat General de l’Orde Cistercenc P. Mauro-Giuseppe Lepori va elegir com a nou abat el P. Rafel Barruè Broch. Va accep-

tar l'elecció i va ser immediatament confirmat i instal·lat en el càrrec. Com a abat de Poblet va assumir automàticament la presidència de la Congregació Cistercenca de la Corona d'Aragó.

El dia 11 de juliol de 2024, solemnitat de Sant Benet, el P. Abat Rafel Barruè, rebrà la benedicció abacial.

Publicacions

S'ha fet un gran esforç per continuar publicant la revista "Poblet", i avui mateix s'ofereix el número 41.

En el recés d'Advent de 2023, el P. Josep Alegre també va lliurar als assistents el llibre amb el seus comentaris sobre les antífones de la O. titulat *7 belles melodies per fluir cap al Nadal*.

Germandat

A Poblet i al monestir de Valldonzella es van celebrar les misses per als difunts anuals de la Germandat de Poblet.

Els dies 25 de març i 1 de desembre de 2023 van tenir lloc a Poblet dos recessos

convocats per la Germandat i la Comunitat pobletana respectivament. El primer va tenir per finalitat aprofundir en la Quaresma, i el segon es va dedicar a preparar el Nadal, just el dia en què s'iniciava l'any litúrgic amb el temps d'Advent a partir de l'hora de Vespres.

Continuen les activitats del grup Sedàs, nascut al novembre de 2019 i format per un grup de persones vinculades a la Germandat de Poblet. S'han realitzat 8 sessions de *lectio divina* del grup Sedàs, una cada mes llevat dels mesos de desembre i abril. Les dates han estat: 30/09; 21/10; 18/11; 27/01; 24/02; 16/03; 11/05 i la darrera serà en modalitat de recés el proper 29/06.

Totes les sessions han estat virtuals llevat de la del 18 de novembre de 2023 que va ser presencial al monestir i la que farem el 29 de juny de 2024 en modalitat de recés de tot un dia per a meditar sobre la Regla de sant Benet.

El fil conductor de les sessions d'aquest any ha estat la generositat.

Volem informar també que les reunions de la Junta Directiva de la Germandat es van celebrar els dissabtes 17 de desembre de 2022, 10 de juny de 2023 i 13 d'abril de 2024.

Entre els acords i les gestions més importants que s'han dut a terme darrerament i que fan referència principalment a l'aprovació dels nous Estatuts, cal destacar que es van aprovar per unanimitat a la darrera Assemblea de l'1 d'octubre de 2022 i posteriorment es van aprovar per part de l'Arquebisbat de Tarragona el 14 de març de 2023.

Posteriorment quedava el llarg camí de traduir-los al castellà, convocar una Junta extraordinària per elegir dues persones com a representants de la Junta i elevar-los a escriptura pública (octubre de 2023). Finalment van ser registrats a la direcció

Jardí del claustre del monestir de Poblet.

Foto: © I. Lohent, CC BY-SA 2.5.

Vista del monestir de Poblet.

general corresponent de Madrid i reenviats a l'Arquebisbat, que ens els va fer arribar. Tota la documentació va ser lliurada al P. Abat el desembre de 2023.

Cloenda

Fins aquí un repàs de les activitats més importants que han tingut Poblet com a escenari. Cap de les activitats que s'han dut a terme durant aquests anys ha estat solament de la Germandat; en totes i cadascuna d'elles: revistes, assemblea, recesos, reunions del grup de Lectio, darrere hi ha estat sempre la comunitat de Poblet. A ells ens cal agrair-los el suport constant i l'entusiasme en la seva tasca, a la qual no saltres, a tot estirar, hem ajudat a fer realitat.

Em sumo a les paraules de comiat del President. Agraeixo molt la seva paciència, la seva bondat, la seva persistència. I també, a tots els membres de la Junta, la seva col·laboració. Ha sigut un honor per mi poder col·laborar des de l'humil tasca de Secretari, en el dia a dia de la Germandat. D'aquesta Germandat que porto al cor. I,

evidentment, demano disculpes per les errades que hagi pogut cometre.

Finalitzem demanant la vostra pregària perquè hi hagi noves vocacions monàstiques per a Poblet i per a l'Orde; i també us demanem la vostra col·laboració per donar a conèixer activament la nostra Germandat i així més persones se sentin atretes sincerament per la nostra espiritualitat i es vulguin incorporar com a familiars de l'Orde.

Moltes gràcies a totes i a tots per la seva atenció i col·laboració.

Josep Ramon Tarragó
Secretari de la Germandat
de Poblet

IMPOSICIÓ DE LA MEDALLA ALS NOUS GERMANS

Durant l'Assemblea van ser admesos sis nous germans:

Any 2023

Joan-M. Vianney Arbeloa i Rigau, de Tarragona.
Mercè Manzano Vallvè, de Barcelona.

Any 2024

Ramon Requesens Torrelles, de Montblanc.
Rosa Maria Alsina-Pagès, de Girona.
Lluís Formiga Fanals, de Girona.
Josep Maria Moragues Ventosa, de Vilanova i la Geltrú.

Foto: © J. Potau

LA NOVA JUNTA DIRECTIVA DE LA GERMANDAT DE POBLET

En el decurs de l'Assemblea anual, el P. Abat va proposar les persones que s'han de fer càrrec de la nova Junta directiva de la Germandat. Aprovada per l'Assemblea, en una reunió posterior de la nova Junta (8 de juny), a proposta del P. Abat es van aprovar els càrrecs previstos en els nous Estatuts.

President.

ENRIC VENDRELL i AUBACH,
(Tarragona, 1963).

Casat, pare de tres fills i avi de tres nets. Va ser Director General d'Affers Religiosos de la Generalitat (2013 - 2018). Ha treballat en l'àmbit de la gestió d'entitats públiques i privades. Actualment és Gerent i Director de Recursos Humans de la Fundació Organisme Benèfic Assistencial (OBA).

Vicepresidenta.

PILAR MARTÍ i PI,
(Terrassa, 1971).

Va néixer en el si d'una família creient vinculada al món de l'ensenyament. Va estudiar arquitectura seguint les passes del seu avi que, sense estudis, havia estat cap d'obra. Actualment treballa com a arquitecta al Departament de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya. Vinculada des de jove a grups de pregària, actualment col·labora com a catequista d'infants a la parròquia barcelonesa de Santa Tecla del barri on viu.

Secretari.

ANTONI OLMOS i SIMÓN,
(Reus, 1977).

Arxiver. Solter. Llicenciat en Història per la Universitat Rovira i Virgili. Ha cursat també dos Postgraus: "Tècniques d'Organització d'Arxius i Documents" i "Arxius i Gestió de Documentació" organitzat pel Departament d'Història i Geografia de la mateixa universitat. També disposa del Diploma de Mestratge en "Gestió i Difusió de Fonts Arxivístiques i Documentals". Està molt vinculat al teixit associatiu del territori, especialment en entitats culturals i religioses de la seva ciutat.

Vicesecretària.

MARIA DEL PILAR SUGRAÑES CIVIT,
(Tarragona, 1963).

Va assistir a una trobada d'experiències i pregària a Paray le Monial (França). Ha participat en trobades de pregària al Santuari de la Mare de Déu de la Serra (Montblanc). Ha fet de catequista per a preparar els infants per a la Primera Comunió. Des de l'any 2017 està vinculada amb el Monestir de Poblet.

Tresorer.

**JOSEP DOMÈNEC MESEGUER
GARCIA "Mingo",**
(Sabadell, 1958).

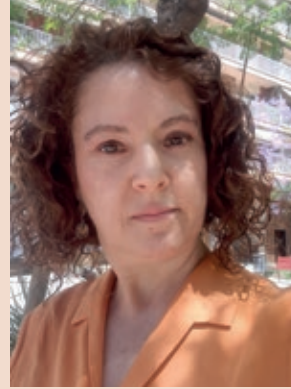
Pare d'una filla i avi de dos nets. Sociòleg, llicenciat en Història, i màster en Creació Literària i Economia Social. Apassionat de la música i la poesia (ha publicat i participat en diversos poemaris).

Vicetresorer.

FERRAN CAMBÓN MORALES,
(Barcelona, 1966).

Casat. Informàtic. Vinculat al monestir de Santa Maria de Poblet des de l'any 1996, gràcies a l'amistat amb el pare Paco que E. P. R. Membre de la germandat des del 2006.

Vocal.

ISABEL PALET BORRELL,
(Barcelona, 1969)

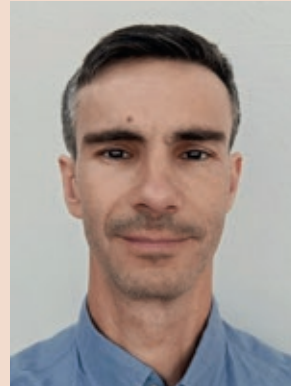
Exerceix de procuradora als tribunals des de l'any 1996, ha participat en grups de pregària a diferents parròquies i forma part de l'equip de catequistes de la parròquia de Santa Tecla de Barcelona.

Vocal.

JOSÉ LUIS PALACIOS TÓRTOLA,
(Alzira, 1962).

Assessor Laboral. Membre de la Pontifícia Arxiconfraria dels Sants Patrons Bernat, Maria i Gràcia d'Alzira. Membre de la Germandat des del 2019.

Vocal.

JAVIER PALACIOS TÓRTOLA,
(Alzira, 1981).

Enginyer de telecomunicacions. Membre de la pontifícia Arxiconfraria dels Sants Patrons Bernat, Maria i Gràcia d'Alzira. Membre de la Germandat des del 2006.

PREGAR AMB LA REGLA DE SANT BENET

Després de la Bíblia, ens hem d'estimar especialment la Regla de Sant Benet ja que concreta i inspira l'espiritualitat dels membres de la Germandat. El text de Sant Benet és, a més, una font inextingible d'invitació a la pregària. Ens en parla la Mercè Manzano Vallbé, membre de la Germandat.

Introducció

En aquests comentaris a la Regla de Sant Benet (RB) voldria ja des del principi presentar-la en el seu aspecte més cordial, tal com sant Benet ho estableix des del començament de la seves instruccions, tot donant al seu relat el to amable d'una conversa.

El qui ens parla és un mestre en la vida espiritual i alhora gran coneixedor de la feblesa humana. El pròleg ens parla de si mateix tot definint-se com un Pare bondadós. És veritat que aquesta regla està dirigida al fortíssim llinatge dels qui viuen sota el guiatge d'una regla i d'un abat. Però també a nosaltres, als qui volem viure segons les actituds evangèliques i que necessitem seguir els seus ensenyaments per tal d'arribar a la unitat amb el mateix desig que mou el monjo a viure una vida unificada.

L'atenció

Sant Benet desitja, de bon començament, establir un contacte directe amb l'ànima. Si vol que el seu ensenyament sigui fecund, cal disposar el deixeble a l'atenció; només així prepararà el seu cor per rebre l'ensenyament del seu mestre i abat. S'inicia ja aquí l'actitud filial. El monjo és un auditor. El qui vol seguir el Crist és aquell que té una actitud d'escolta i d'acollida. El monjo, per definició, és l'home que escolta

Sant Benet. El text en llatí reproduïx el principi de la Regla de Sant Benet: "Escolta fill, les prescripcions del mestre".

i obeeix la Paraula. La paraula només demana ser acollida i escoltada. Sant Benet jugarà amb el terme "obaudire", ja que escoltar és l'actitud del creient, escoltar per obeir. Però per escoltar cal renunciar a les pròpies certeses i seguretats. Cal fer silenci.

Les primeres paraules marquen una de les actituds fonamentals: l'atenció. Atenció

a Déu, al món, als germans, als fets de la vida. El monjo no és indiferent a res, no està distret de res. Atenció sempre com actitud activa; les nostres actituds poden fer feliços o desgraciats als altres i a nosaltres mateixos.

Cal estar atents a les instruccions d'aquesta Regla, a l'escolta de les coses importants de la vida. L'espiritualitat, ens diu Joan Chittister, no ens arriba respirant sinó escoltant aquesta Regla, escoltant les seves intuïcions sobre la vida, amb l'orella del cor, amb el sentiment, més que no pas amb un interès acadèmic.

La germana Joan Chittister és monja benedictina del monestir d'Eire (Pensilvania, EUA).

L'orella del cor

El text llatí diu "inclina l'orella del cor". Aquí s'inicia ja el tema de la humilitat. Inclinar l'orella del cor és una actitud que neix del més profund. Consisteix a humiliar-se

sota la mà protectora de Déu i a plorar els propis pecats. L'orella del cor és la punta fina de l'ànima, la part més íntima del cor, el santuari de la nostra consciència, el més profund del nostre ésser. Això és el que hem d'inclinar i de posar en actitud d'audiència. La humilitat és presa de consciència de la nostra creaturitat davant del misteri de Déu. Aprendre a escoltar, en la pedagogia d'un Déu que parla, és sinònim d'aprendre a obeir, en resposta a un Déu que salva. Tot això s'anirà vivint a l'ombra d'una "tenda", perquè el monestir més que lloc de repòs, és lloc de trobada amb Aquell que plantà la seva tenda entre nosaltres. Crist és la tenda i la roca.

No hi ha vida monàstica sense guiatge espiritual. La vida monàstica no és una doctrina que es pot aprendre en un llibre. És una transmissió de vida que només és possible a través de l'experiència. El monjo a partir ja del pròleg, sap que sempre serà deixeble i fill. Com en tots nosaltres, l'actitud de deixebles ens fa viure en la confiança, en el convenciment que no podem caminar sols.

Sant Benet ens demana, just al començament del seu pròleg, que acollim de bon grat les seves exhortacions. De bona gana, amb il·lusió, no per força. Fer les coses de gust és escampar pau i joia. Amb eficàcia, sense reserves. Vol dir fer les coses per amor. Sabem que tot costa un esforç però si la motivació té la força de l'estimació i de la caritat, qualsevol cosa que duem a terme la realitzarem d'una altra manera.

Retornar és obeir

Totes aquestes primeres recomanacions tenen un motiu: *A fi que retornis pel treball de l'obediència a Aquell de qui t'havies apartat per la desídia de la desobediència.* Per a sant Benet, retornar és obeir; l'home, separat de Déu per la desobediència, no té altre retorn que

l'obediència. És per això que ens prepara perquè sap que no serà fàcil, ja que és un camí d'adaptació a la voluntat dels altres. Cal despullar-se d'un mateix, de la nostra personalitat feble, per tal de revestir-nos de l'autèntica personalitat, la que ens configurarà amb el Crist. L'obediència ens treu de les nostres seguretats i ens porta a viure de la fe que ens transcendeix. Obeir és assumir el nostre lloc davant de Déu i dels altres. L'obediència és, doncs, una resposta d'autèntica llibertat.

Cercar Déu és sempre un retorn. És aquest el missatge de Pasqua: "m'he trobat amb Vós". És a cada moment que fem l'opció pel retorn, car ens apartem de Déu i del seu missatge massa sovint; la vida del monjo està sota el signe de la conversió, del retorn. Interpretem la desídia com la nostra deixadesa en l'anar fent de cada dia. Sant Benet ens demana un esforç: en el treball, en la donació, en la convivència; no ens podem permetre la comoditat, la instal·lació

en l'"anar tirant". L'obediència, diu sant Benet, ens disposa a escoltar la veu de Déu en la nostra vida, és allò que ens arrencarà de la nostra limitada visió. Necessitarem que algú ens mostri el camí. Crist serà el model espiritual i amorós.

Per tant, a l'escolta del verset primer segueix immediatament la noció d'obediència, perquè, en el fons, escoltar i obeir tenen el mateix valor. Per a sant Benet el monjo és, en primer lloc, aquell que escolta i obeeix; l'obedient és aquell que està atent a la veu de Déu, aquell que l'escolta des del cor. L'obediència vol dir retorn i unificació, recolliment, convocar allò que estava dispers. El monjo és un convocador, és qui reclama la unitat interior.

Les armes de l'obediència

Continua sant Benet amb el símil militar de les armes de l'obediència. Per a ell, militar equival a servir, renunciant als propis volers. Al llarg de la Regla sortirà la renúncia

Entrada al monestir de Poblet. El monestir no és un lloc de repòs sinó un lloc de trobada amb Aquell que plantà la tenda entre nosaltres.

als propis volers, com a condició imprescindible per al monjo, motiu segons el sant legislador, de totes les futures desviacions; per això caldrà rebutjar-les des del començament. Aquesta renúncia, tema important en el monaquisme, ha de ser entesa com un gest d'alliberament, de disponibilitat total a l'amor. L'obediència té el poder de configurar-nos amb Crist. Per a sant Benet, la vida monàstica té per ideal la imitació del Crist, l'únic motiu dels nostres esforços i al qual dirigim les nostres facultats.

Tot aquell qui per la fe i el baptisme s'incorpora a Crist queda immers en una lluita. L'entrada al monestir no és de cap manera l'arribada a un port tranquil i segur on refugiar-se de les tempestes. És completament al revés: un llançar-se en la immensitat del mar, tal com els primers monjos s'endinsaven en les profunditats del desert per lluitar contra el diable. Al monestir s'hi ve per a buscar Déu, però a causa de la nostra condició de pecadors, aquesta recerca agafa la forma d'un retorn, d'un llarg i no fàcil procés de renúncies, per tal de fer possible la milícia sota el veritable Se-

nyor. En el monestir, i en la vida de cadascú de nosaltres que volem seguir a Crist, tot, absolutament tot, s'ha de veure a la llum d'aquest únic fi. La fe il·lumina i dona sentit a tot el que es realitza en la comunitat monàstica i cristiana.

Sant Benet vol que tinguem des de bon començament la consciència de "presència". Sabem que Déu és present en les nostres vides. Cal, doncs, convidar Déu que sigui Ell en tot moment qui realitzi en nosaltres allò que portem entre mans. Sabem que sols poca cosa podrem fer. D'aquí neix la consciència de filiació, de no abandonó. I això només s'obté per la pregària insistent. Per això ens demana que qualsevol cosa bona que comencem a fer demanem amb pregària insistent que Ell la dugui a terme.

La pregària

La pregària és un dels elements de més importància en la vida monàstica, i en la vida de tots nosaltres, ja que constitueix l'expressió de la nostra relació amb Déu. En certa manera aquell qui busca Déu ja l'ha trobat. Cal confiar en la pregària i no en un mateix. Si Ell ens ha cridat, cal que hi confiem ja que tot en la nostra vida és Gràcia. La pregària és l'interpret del desig.

Sense la gràcia que se'ns dona gratuïtament i sense l'oració com a resposta gratuïta de l'ésser humà, no és possible l'obra espiritual que sant Benet ens proposa en la vida monàstica. Aquesta vida només intenta ser una vida cristiana portada fins a les últimes conseqüències, marcada, per tant, pel seu caràcter filial. I aquest es farà palès en les relacions del monjo amb el seu abat i amb la comunitat.

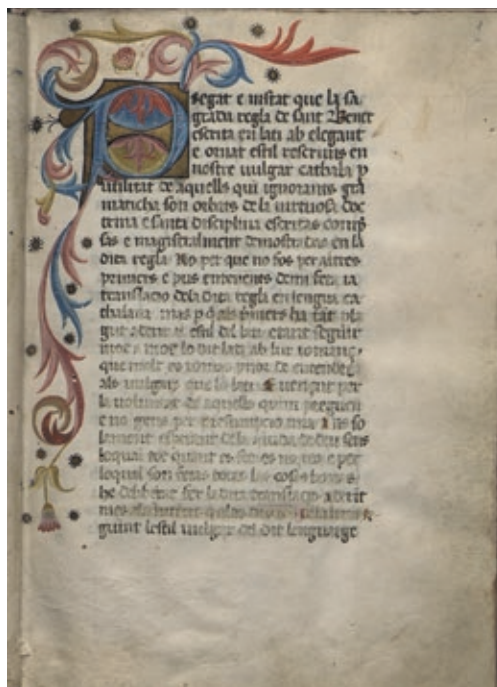
Déu ha posat en nosaltres els seus dons. És per això que no ens ha de saber greu el temps que dediquem a la pregària, a l'escolta, a la caritat, sempre amb actitud de disponibilitat. El monjo no ha de fer res

Sant Benet lliurant la Regla a sant Maur i altres monjos (1129).
Monestir de Saint Gilles (Nîmes, França).

Monges benedictines del monestir de San Pelayo (Oviedo) al cor.

en concret i ho podrà fer tot, a condició que la cosa que fa no el destorbi d'allò que el constitueix: ser un oient, un escoltador, un cercador de Déu, un home, com deia el P. Estradé, devorat pel desig d'un Déu que l'ha fascinat. A nosaltres, que sentim la crida a viure aquesta unió amb Crist, també se'ns demana aquest diàleg amorós que s'estableix per la pregària, el silenci i l'escolta atenta a les realitats que anem vivint.

Déu en la seva crida ens ofereix un camí de salvació. El monjo accepta o refusa aquesta invitació. Déu té la iniciativa i és la nostra llibertat la que ha de donar la resposta. *Seguir a la Glòria* expressa ja el dinamisme del més enllà que té la vida monàstica i tota vida de seguiment. Podem acceptar o refusar aquesta invitació.

Mercè Manzano

LA BENEDICCIÓ D'UN ABAT

El dia 11 de juliol, festivitat de Sant Benet, el P. Rafel Barruè i Broch va rebre la benedicció abacial com a nou abat de Poblet. Ens parla d'aquesta eucaristia de benedicció abacial, i del seu sentit litúrgic, fra Lluís Solà, monjo de Poblet.

Introducció

El *Pontifical romà*, el llibre litúrgic que conté les fórmules i rúbriques de les accions litúrgiques reservades als bisbes i als qui tenen la facultat de celebrar pontificalment (prelats i abats mitrats), assigna el sacramental de la benedicció d'un abat o d'una abadessa a la competència del bisbe del lloc on es troba enclavat el monestir. Amb el consentiment del bisbe, però, pot conferir la benedicció abacial un altre bisbe o abat.

Pontifical Romà del papa Climent VIII (1590-1605).

El *Cerimonial dels bisbes*, un altre llibre litúrgic complementari de l'anterior, que recull i descriu el desenvolupament de totes les accions litúrgiques que pertocquen al bisbe, explica molt bellament el significat de la litúrgia de benedicció d'un abat o d'una abadessa: *L'abat fa les vegades de Crist al monestir i ha de mostrar-se pare, mestre i model de vida cristiana i monàstica. Per això, res no ha d'ensenyar, establir o manar contra els preceptes del Senyor. Totes les coses bones i santes, ha de mostrar-les més aviat amb fets que de paraula, i sempre ha de procurar més servir que no pas manar. Amb seny i fermesa, ha de conduir la comunitat rere el Crist, de tal manera que els monjos del seu monestir visquin segons l'Evangeli en la pregària i el servei fratern. La benedicció de l'abat, la farà ordinàriament el Bisbe del lloc on hi ha el monestir. Així el Bisbe té part en allò que és el cim de la vida monàstica. Si els monestirs, per l'exemple, el treball i l'oració, són el gran suport de la vida d'una Església particular, també el Bisbe ha de reconèixer que són una porció excelsa del seu ministeri, per més que no li pertanyi d'immiscir-se en el règim intern dels monestirs. Amb causa justa i amb el consentiment del Bisbe del lloc, l'elegit podrà rebre la benedicció d'un altre Bisbe o d'un altre Abat.* (CE 667-669)

Sant Benet, a la Regla, es refereix tres vegades al bisbe del lloc, en relació als afers propis del monestir: en parlar de la correcció dels sacerdots del monestir indica que es pot recórrer al bisbe com a testimoni, si el sacerdot no es vol corregir (RB 62,9). També al capítol 64, verset 4, en referir-se als possibles desordres que poden produir-se en l'elecció d'un abat: el bisbe hi

Pàgines del Cerimonial dels bisbes del papa Climent VIII (1590-1605).

pot intervenir per impedir una elecció fraudulenta. En tractar del prior del monestir, Benet deixa entendre que el bisbe pot intervenir en l'elecció de l'abat i, també, en la del prior (RB 65,3). El monestir, església domèstica, tal com el concep sant Benet, mena una vida independent i autosuficient respecte a l'església local, però és interessant que, en aquestes ocasions, hi hagi una certa vinculació amb el cap visible d'aquesta església, el bisbe. Igualment, als inicis de l'Orde Cistercenc, en els documents primitius, apareix aquesta consideració i estima envers l'església local, el màxim representant de la qual és el bisbe, que hi fa les vegades del Crist, tal com l'abat, al monestir, fa també les vegades de Crist. És significatiu,

a tall d'exemple, el capítol 4 del *Petit Exordi de Cister*, que parla de l'erecció en abadia del Nou Monestir, és a dir, Cîteaux, fundat per un grup de monjos provinents de Molesme, el 1098, en un territori de la diòcesi de Chalon (actualment suprimida), a la Borgonya francesa: *Per aquell mateix temps, l'Abat que havia vingut [Robert de Molesme] va rebre del bisbe d'aquella diòcesi, per manament del legat abans esmentat, el bàcul pastoral amb la cura dels monjos, i va fer prometre segons regla als germans que havien vingut amb ell l'estabilitat en aquell lloc, d'aquesta manera aquella església s'elevà, canònicament i amb l'autoritat apostòlica, a la dignitat d'abadia.* N'hi ha prou, em sembla, amb aquests exemples, per deixar constància dels lligams de respecte i de col·laboració que cal establir amb l'església del lloc, encara que el monestir estigui canònicament exempt de l'autoritat del bisbe. I això, com vèiem al principi, ho expressa amb gran bellesa i profunditat el

Claustre del monestir de Cîteaux.

Sant Robert de Molesme d'Enguerrand Charonton (1411-1466).

Cerimonial dels Bisbes que hem citat: *així el Bisbe té part en allò que és el cim de la vida monàstica.*

L'abat general de l'Orde Cistercenc ostenta el privilegi —en desconec l'origen o la raó— de beneir els abats i abadesses de l'Orde. Les *Constitucions de l'Orde Cistercenc* parlen de facultat, una facultat que pot delegar i, en tot cas, ho hauria de consultar amb el nou electe (art. 85 a). Un privilegi que ofusca i malmet l'expressivitat eclesiològica d'aquesta cerimònia. I és ben de dolendre, perquè la benedicció de l'abat és un moment especialment privilegiat per verificar la pertinença i la comunió del monestir amb l'església local.

Descripció i comentari del ritu

S'inscriu dins la celebració de la missa, i comença just després de la proclamació de l'Evangeli, quan es fa la presentació del nou abat, deixant constància de la seva elecció canònica. Tot seguit, el bisbe pronuncia l'homilia, en la qual, a més de comentar les lectures bíbliques d'acord amb la litúrgia del dia, incidirà naturalment en l'esdeve-

niment de la benedicció de l'abat, en tant que l'homilia va dirigida especialment a ell. Després de l'homilia es fa l'examen i el compromís de l'elegit. El bisbe li formula unes preguntes pertinents a l'ofici per al qual ha estat elegit, a les quals el qui ha de ser beneït respon expressant el seu compromís ferm, ratificant, d'alguna manera, el compromís que ja va assumir en el moment de l'elecció a la sala capitular en recitar la professió de fe de l'Església.

Fet tot això, s'arriba a un moment important: la pregària de tota l'assemblea per l'elegit, que es prosterna a terra. La comunitat, en efecte, prega invocant els sants i santes que, amb la seva vida concreta, han encarnat el bell testimoni de la fidelitat a Crist. La lletania dels sants acaba amb unes invocacions especialment dedicades al qui ha de ser beneït. Aquest moment de pregària intensa culmina amb l'oració de benedicció pròpiament dita que pronuncia el bisbe, un text confegit a partir de cites de la Regla de sant Benet, que toca el cor i l'essència de la missió de l'abat. El consignem sencer: *Déu, Pare totpoderós, que heu enviat*

Després de l'homilia l'abat general del Cister, Mauro Giuseppe Lepori, que presideix la primera part de l'eucaristia, formula a qui ha de ser beneït preguntes pertinents a l'ofici d'abat.

Moment en què amb l'abat es prosterne davant l'altar mentre tota l'assemblea canta les lletanies dels sants.

al món el vostre Fill únic perquè fos servidor dels homes i, com a bon pastor, donés la vida per les seves ovelles, us preguem que us digneu a beneir i a confortar el vostre servent Rafel, elegit abat d'aquest monestir. Concediu-li que amb una vida santa sigui digne del nom que li donen, perquè la seva doctrina difongui en els cors dels deixebles el llevat de la justícia divina. Que sàpiga, Senyor, quina cosa tan difícil i tan àrdua no accepta, de governar ànimes i acomodar-se a moltes maneres de ser, que compregui que més li pertoca servir que manar. Inspireu-li una sol·licitud extrema per a veillar amb tot l'enginy i amb tota la traça a fi de no perdre cap de les ovelles que té encomanades, sinó que ho disposi i ho temperi tot de tal manera que la comunitat, vivint constantment en l'amor de Crist i dels germans, corri amb el cor eixamplat pels camins dels manaments. Digneu-vos, Senyor, a omplir-lo dels dons de l'Esperit perquè treballi per la vostra glòria i el servei de l'Església, i encoratgi sempre els seus germans. Que no anteposi res a Crist, que ensenyi que res no se li ha d'anteposar, perquè el gran dia que Ell retornarà, pugui rebre amb tots els seus germans el premi del Regne.

És un text que resumeix molt bé el perfil d'abat que vol sant Benet: en efecte, l'abat és, en primer lloc, a imitació de Crist, bon pastor de la comunitat, disposat a donar, a gastar la pròpia vida per les ovelles del ramat, per cadascuna d'elles; és, en segon lloc, mestre de saviesa, dispensador de la Paraula de Déu per als seus condeixebles; és en tercer lloc, el primer servidor dels servidors que són tots els monjos; i, finalment, és també un metge expert —encara que el terme no aparegui explícitament en el text de l'oració, però sant Benet sí que l'empra (RB 27,2)— disposat a esmerçar tota la seva traça per tal de no perdre cap de les ovelles que té encomandes. El final de la pregària, adreçada tota ella a Déu Pare, invoca epiclèticament, sobre el qui és beneït, els dons de l'Esperit, l'únic que pot realitzar en l'escollit aquesta obra de santificació.

El ritu culmina amb la consignació dels signes d'aquest servei abacial a la comuni-

tat: en primer lloc la Regla, que expressa la vinculació de la vida monàstica a la llarga i fecunda tradició de vida espiritual de l'Església, i que és el marc de referència tant del guiatge de l'abat com de l'obediència dels germans, amb un únic objectiu per a tots, abat i germans, cercar Déu seguint el Crist *per ducatum Evangelii* (RB Pròleg 21). L'anell és penyora de fidelitat, i expressa l'aliança amorosa de l'abat amb la comunitat: la llei és la Regla, i l'anell és com el segell d'aquest pacte. La mitra, en canvi, consignada tot seguit, no és pròpiament un signe del servei abacial, i ho indica la mateixa acció litúrgica. En efecte, mentre que el lliurament de la Regla, de l'anell i del bàcul van acompanyats d'unes paraules adients que pronuncia el bisbe, el de la mitra es fa sense dir res. Segurament la mitra s'ha infiltrat en el ritual de benedicció d'un abat per pura vanitat litúrgica, si se'm permet l'expressió, per assimilació del servei abacial amb el del bisbe. El bàcul, en canvi,

Moment en què el P. Rafel Barruè rep el bàcul com a signe abacial.

que és el quart signe, sí que expressa amb força la missió pastoral de l'abat, la seva responsabilitat envers el ramat del qual haurà de donar comptes el dia del judici, perquè, tal com acaba l'oració de benedicció amb fervorosa volada escatològica: *el gran dia que Ell [Crist] retornarà, pugui rebre amb tots els seus germans el premi del Regne*.

Finalment, el nou abat rep el bes del bisbe que l'ha beneït, dels altres abats i abadesses presents, i dels membres de la seva comunitat. Nosaltres vàrem acompanyar aquest moment amb el cant del salm 132, *Que n'és de bo i agradable viure tots junts els germans*, un salm de benedicció que descriu

Moment en què el P. Rafel Barruè rep la Regla de Sant Benet com a signe abacial de mans de l'abat general del Cister fra Mauro Giuseppe Lepori.

Finalment, el nou abat, abans de prosseguir l'eucaristia, rep el bes del bisbe que l'ha beneït, dels altres abats i abadesses presents, i dels membres de la seva comunitat.

l'amor fraternal com a unció i perfum agradable, gràcia de Déu que s'escampa.

El ritu acaba aquí, i a partir d'ara el nou abat presideix la celebració de l'Eucaristia. És un punt interessant, també, i que ens recorda que la vida monàstica ha perdut ja el caràcter laical que la caracteritzava en els seus orígens. Sant Benet, ben segur, no estava ordenat de prevere. En canvi, actualment, l'ordenació sacerdotal és un requisit per a poder ser elegit abat d'un monestir.

Després de la benedicció el nou abat presideix la litúrgia eucarística.

Al·locució de l'abat Rafel Barruè al final de l'eucaristia de la seva benedicció

Déu és amor (1 Joan 4,8). No sé si ho entenem. Però, almenys avui podem fer-ne un tast.

La benedicció de l'Abat, la benedicció de l'Abat de Poblet, de Santa Maria de Poblet, ens ha aplegat en aquesta sagrada nau de la Basílica dedicada a honor i glòria de la Mare de Déu.

Un monestir de pel·lícula, d'història, sepulcre dels nostres reis, del rei Jaume I, que ara fa 750 anys va concedir la carta Pobra a la meua ciutat, Vila-real, el meu poble.

Un monestir habitat, on viu una comunitat, i això és el més bo i millor. La comunitat monàstica que prega les hores, que lloa Déu, que intercedeix per cadascun de vosaltres, que prega per tot el món, que aspira a conèixer cada dia més i més Déu que és amor.

Per això, necessitem silenci, silenci monàstic, silenci de pau, que asserena l'ànima. I això val per a tothom.

Silenci ens cal per poder tenir l'orella del cor ben atenta a l'escolta, l'escolta de la voluntat de Déu. Perquè, que n'és de bo viure tota la nostra existència lliurada a la voluntat de Déu!

Som terra i ell és el ceramista, deixem-nos modelar.

Crist va venir, no per fer la seua voluntat, sinó la del Pare. I el monjo ha de seguir les petjades de Crist amb la Regla de sant Benet. A l'Abat li pertoca ensenyar i a tots ens toca viure la voluntat de Déu.

Per això, l'escolta és tan necessària, l'escolta de la Paraula de Déu, l'escolta de la paraula dels altres.

El silenci fa créixer les persones. L'escolta fa créixer la saviesa. La Paraula de Déu creix en la mesura que l'escoltes i la medites, la guardes en el teu cor i la poses en pràctica.

I la poses en pràctica en la mesura que t'obres, obres el teu cor a estimar. Estimar posant el Crist en el centre. No cal res més que estimar, estimar sense mesura Déu i el proïsme. *El qui no estima no coneix Déu, perquè Déu és amor* (1 Joan 4,8).

La benedicció d'avui, el tast de Déu, implica un reciclatge de la nostra vida, una conversió del nostre amor, del nostre cor de pedra en un cor de carn, de sentiments de caritat oferta, lliurada a la creu, la creu com Jesús, a la creu

que cadascú portem en la nostra vida de pelegrins.

La benedicció de l'Abat de Poblet ens ha d'arribar a tots, tots hem de fer el tast de Déu, que és Pare misericordiós, Fill que ens vol per a Ell i Esperit Sant que ens defensa, sempre i per tota l'eternitat. Amén.

Rafel Barruè, abat.

Conclusió

Em consta que un dels assistents a la benedicció abacial del P. Rafel Barruè, elegit abat el dia 22 d'abril de 2024 per la comunitat de Poblet, i que va tenir lloc el dia de sant Benet, 11 de juliol, conferida per l'abat general de l'Orde Cistercenc Mauro Giuseppe Lepori, en acabar, va comentar a un monjo de la nostra comunitat que no calia tanta parafernàlia pontifical per a una senzilla benedicció. És veritat. La benedicció d'un abat no és un sacrament, sinó un sacramental, que el diccionari defineix com la imitació d'un sacrament. La nostra mentalitat escolàstica ho sap distingir prou bé. De sacraments només n'hi ha set, i els sacraments sí que són marques indelebles del Déu viu que transformen l'existència del qui els rep. És a dir, la benedicció de l'abat Rafel no afegia res de substancial a la seva condició, a allò que ja havia establert la sola elecció capitular dels seus germans. Es tracta senzillament, i és prou important, de la pregària de l'Església que vol acompanyar l'inici d'aquest servei qualificat de l'abat a la comunitat, per tal que *sigui fidel a la seva professió i a l'observança de la Regla de sant Benet, i pugui instruir els seus germans, perquè facin el mateix i avancin en l'amor a Déu, en la vida evangèlica i en l'amor fratern* (del Ritual de Benedicció d'un abat).

M'agradaria poder acabar aquest escrit amb les emotives paraules del *Petit Exordi* que hem citat més amunt: *per aquell mateix temps, l'Abat que havia vingut [Rafel Barruè, escollit pels seus germans] va rebre del Bisbe d'aquella diòcesi el bàcul pastoral amb la cura dels monjos, i va fer prometre segons regla als germans que havien vingut amb ell l'estabilitat en aquell lloc.*

I, tanmateix, això no és possible.

Lluís Solà

DISCERNIMENT DEL TRANSHUMANISME EN CLAU CRISTIANA

En el número anterior de la revista, el doctor Francesc Torralba, membre de la Germandat, ens va oferir una mirada panoràmica a aquest nou moviment pretesament alliberador conegut amb el nom de "Transhumanisme". En aquest número l'autor valora aquest moviment passant-lo pel sedàs de la fe cristiana.

Introducció: la crítica

Criticar és, en sentit estricte, discernir, passar el sedàs, separar allò de valuós que hi ha en una proposta del que és irrellevant; sotmetre-la, en definitiva, a l'anàlisi racional per poder verificar-ne la seva consistència i viabilitat. Exercir la crítica és diferent de sucumbir a l'esperit criticaire. La crítica té un fonament racional, mentre que l'esperit criticaire neix amb la voluntat de rebentar l'altre sense atendre els seus arguments.

Crítica és, també, l'art de cercar criteris. Tota crítica s'exerceix des d'una perspectiva intel·lectual. No hi ha crítica neutral, ni elaborada des d'una suposada objectivitat o imparcialitat. Correspon al qui critica, identificar, amb nitidesa, els seus punts de partença, l'angle des del qual exerceix la crítica i, per això, ha de fer explícits els seus criteris.

Per la manera d'exercir la crítica, es coneix la profunditat de la mirada. La primera condició per exercir-la correctament és el coneixement de l'objecte que s'està sotmetent a crítica. Com millor es conegui, més bones són les condicions per exercir-la. La crítica des de la façana o des de la perifèria és una mala crítica, perquè desconeix les in-

El transhumanisme pretén superar mitjançant la tecnologia les limitacions i límits de la naturalesa humana.

terioritats de l'edifici, els pilars i les parets mestres que el sostenen; tampoc no entreveu les esquerdes interiors, ni les humitats.

Hi ha, a més a més, dues formes d'exercir la crítica: una *a priori* i una altra, *a posteriori*. La primera es refereix als fonaments, als pilars intel·lectuals, a les premisses i als axiomes que sostenen l'edifici intel·lectual; mentre que la segona s'articula a partir de les conseqüències que podrien derivar-se d'aquella construcció filosòfica, tant en el pla social i econòmic com en el cultural. La crítica no té per què tenir només una dimensió negativa. Discernir l'objecte d'estudi significa expressar allò de valuós que

hi ha en ella, però també allò d'insostenible. Si ens endinsem en les crítiques que suscita el transhumanisme, observem que poden organitzar-se en dues columnes: les favorables i les desfavorables.

Crítiques favorables

Prestem atenció, primer, a les crítiques positives. A l'hora d'arreglar els arguments a favor del transhumanisme, acostumen a aparèixer els que presentem tot seguit.

El transhumanisme és una invitació a esdevenir els mestres de l'evolució. Els transhumanistes pensen que cal actuar i no només limitar-se a seguir-la. Proposen ser els protagonistes del destí i modificar-lo segons les nostres conveniències a fi d'adaptar-nos millor en el món i viure-hi més confortablement. Es presenta socialment i políticament, a més, com un moviment d'alliberament, encara que en un sentit molt diferent de la *filosofia de la liberación* d'Enrique Dussel (1934)¹ i de les teologies de l'alliberament de procedència llatinoamericana².

El transhumanisme es proposa també alliberar la condició humana dels seus

El filòsof argentí naturalitzat a Mèxic Enrique Dussel (1934-2023) a la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic (UNAM).

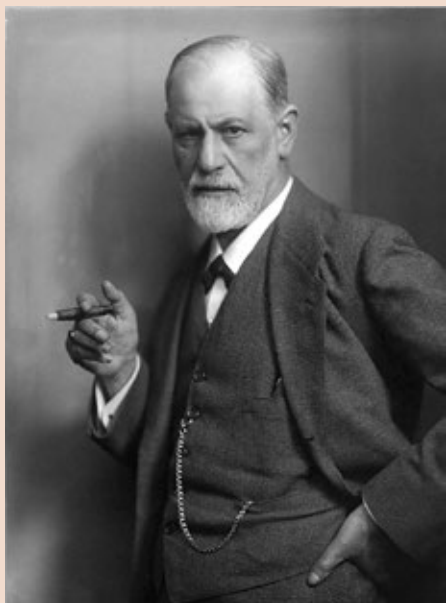
límits i transcendir-los per assolir una millor qualitat d'existència. L'objectiu és clar: alliberar l'ésser de humà de les misèries de la seva finitud, del jou de la malaltia, de la fam, de la por, de la violència, de la crueltat, del patiment i, finalment, de la mort.

La missió fonamental de la filosofia transhumanista és transcendir el destí biològic. La por de la mort i el desig d'immortalitat formen part de les preocupacions essencials de la condició humana. Segons els transhumanistes, la tecnologia permetrà alliberar-nos d'aquesta por i assolir aquest desig i, per tant, les tradicions espirituals i religioses que, per a ells, es mantenen en la història com a formes de consol col·lectiu enfront de la mort, deixaran de tenir sentit i d'ocupar un lloc rellevant en la societat.

En aquest punt, el transhumanisme recorre a una tesi exposada ja per Sigmund Freud (1856-1939). Segons l'autor de *La interpretació dels somnis* (1900), el progrés cien-

1. DUSSEL, *Ética de la liberación*, Trotta, Madrid, 1998.

2. E. DUSSEL, *Teología de la liberación y ética. Caminos de liberación Latinoamericana, II*, Latinoamérica Libros, Buenos Aires, 1972; R. GIBELLINI, *La teología del siglo XX*, Editorial Sal Terrae, Santander, 1998; M. GARCÍA CASTELLÓN, *Guamán Poma de Ayala, pionero de la Teología de la Liberación*, Editorial Pliegos, Madrid, 1991; G. GUTIÉRREZ, *Teología de la liberación. Perspectivas*. Ediciones Sígueme, Salamanca, 1971; R. JIMÉNEZ, *Teología de la Liberación, Marxismo, Democracia*. Universidad Católica Andrés Bello, 1978; J. LOIS, *Teología de la Liberación. Opción por los pobres*. Madrid, 1986; J. L. SEGUNDO, *Teología de la Liberación*, Lohlé, Buenos Aires, 1973; J. SEGUNDO, "Capitalismo y socialismo, cruz teológica", en *La nueva frontera de la teología en América Latina*, R. GIBELLINI (ed.), Ediciones Sígueme, Salamanca, 1977; J. I. SARANYANA, *Teología en América Latina: El siglo de las teologías latinoamericanistas (1899-2004)*, Iberoamericana Editorial, 2002; P. TRIGO, *¿Ha muerto la teología de la liberación?* Mensajero, 2006; K. LEHMANN, H. SCHÜRMAN CHÜRMAN, O. GONZÁLEZ DE CARDENAL y H. U. VON BALTHASAR (Comisión Teológica Internacional), *Teología de la liberación*. Biblioteca de Autores Cristianos, Madrid, 1978.

*El psicòleg austríac Sigmund Freud (1856-1939),
fundador de la psicoanàlisi.*

tífic ajudarà a pal·liar els sofriments del món i, en conseqüència, la religió entesa com a bàlsam de la humanitat, perdrà, progressivament, la seva raó de ser i la seva ressonància popular. La ciència ocuparà el lloc de la religió en dissoldre la ignorància respecte el nostre destí. No sembla tanmateix que aquesta profecia s'hagi acomplert.

La revolució transhumanista, de fet, ja ha començat. Hi ha molts fets que validen aquesta tesi. La píndola contraceptiva és, per exemple, una manifestació *avant la lettre* del transhumanisme. La parella escull quan vol tenir el fill, ho calcula i ho planifica en virtut dels seus interessos, necessitats i possibilitats. És un procés alterat i modificat per la voluntat humana. La vacunació també es pot concebre com una forma de millorament, perquè a través d'ella s'injecten més anticossos que els que realment es tenen en el cos i així s'eviten contagis.

La qüestió, doncs, no és saber si hom està en contra de la modificació de les seves

característiques biològiques, perquè això ja ho estem fent des de fa temps. La qüestió central és saber si hi ha límits que cal fixar de bell antuvi i, naturalment, qui té legitimitat per fixar-los.

Segons els teòrics del moviment, cadascú és lliure d'integrar o no l'evolució transhumanista. Ningú no hi està obligat. Hi ha una gran part d'habitants del planeta que no han entrevist, encara, aquesta possibilitat. Això és una evidència. Una gran part dels qui han començat a entreveure aquesta possibilitat reaccionen refusant-la. Tot això és comprensible des del punt de vista transhumanista, però això no significa que aquestes majories puguin justificar la prohibició d'aquesta millora als qui realment desitgen implementar modificacions tecnològiques en els seus cossos, sempre i quan no posin en risc ni la llibertat ni la seguretat dels altres.

Segons els ideòlegs d'aquest moviment, cal que ens adaptem a un món que està canviant. L'ésser humà és un inadaplat al món contemporani. Tenint en compte l'abast de la crisi mediambiental, l'espècie humana, globalment considerada, està en perill. Per aquest motiu, cal reforçar les seves capacitats de supervivència mitjançant la tecnologia de què disposa o bé que és capaç de crear, perquè en cas de no fer-ho per preservar la vida tal com és ara, podria no haver-hi vida humana en el futur.

Naturalment, la dimensió religiosa de l'ésser humà, especialment en el cas del cristianisme, no consisteix només a oferir-li un consol —i encara menys un consol alienant. La religió cristiana proposa, certament, un sentit i un fonament al viure però alhora també formula una lluita personal i col·lectiva per alliberar-se de les pròpies passions negatives amb l'ajut de la gràcia de Déu i en un seguiment constant de la persona de Crist al bell mig de la comunitat

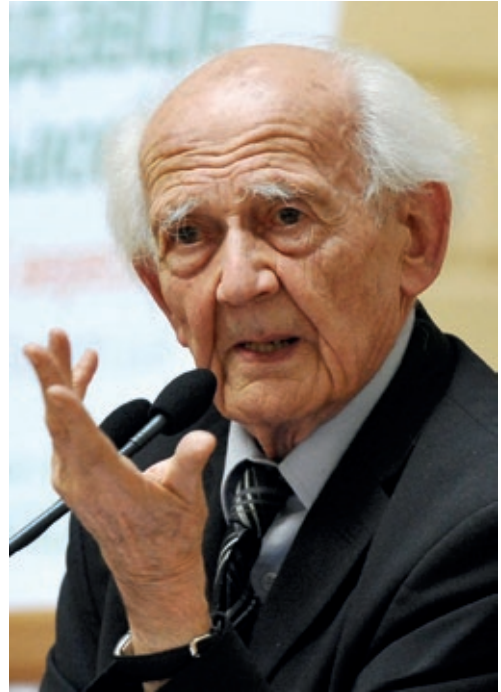
eclesial. Segons l'evangeli, al final de la vida serem jutjats (Mt 25, 31-46) i es farà un balanç del nostre amor envers un mateix i els altres. De consol, doncs, res de res. En tot cas, això sí, una gran esperança.

Crítiques negatives

Entre els arguments contraris a la tesi transhumanista, s'hi evoca un argument interessant: el caprici lligat a la fatiga de ser un mateix (*d'être soi*, en paraules dels crítics francesos). La tecnolatria és un símptoma de la fatiga de ser un mateix, diagnosticada en les societats hipertecnològiques³ per sociòlegs tan rellevants com Alvir Toffler (1928-2016). No ens sentirem ja més impotents, ni deprimits, si som capaços d'esdevenir allò que volem ser a través de les biotecnologies.

El transhumanisme és, en aquest sentit, una utopia de substitució, de recanvi per a una humanitat que està fatigada de ser ella mateixa, que està disposada a mudar cap a una realitat nova. Enllaça amb l'estat d'una humanitat que se sent incapaç de resoldre els problemes que ella mateixa ha creat i que veu en la tecnologia l'única via de redempció.

En la *Modernitat líquida*, Zygmunt Bauman (1925-2017) introdueix el concepte de *modernitat líquida* per referir-se al canvi sociològic que es produeix en la postmodernitat i que es posa de manifest en la dissolució de les institucions sòlides que servien de referència al ciutadà⁴. La noció de líquid tal com l'entén i la desenvolupa el sociòleg polonès pot aplicar-se a l'antropo-

El filòsof polonès Zygmunt Bauman (1925-2017), autor de "*Modernitat líquida*".

logia latent que sosté el transhumanisme.

Des d'aquesta opció filosòfica i cultural, l'ésser humà disposa d'una naturalesa líquida que, per tant, ell mateix pot modelar, alterar, transformar i canviar, segons la seva voluntat. Es nega un *datum* originari, l'element donat *a priori* que ha de ser rebut i acceptat, fins i tot, amb resignació.

És propi de la filosofia transhumanista la liquació de la identitat personal, la seva desubstancialització. Si no hi ha un *datum* originari, l'ésser humà té la facultat d'esdevenir allò que desitgi, perquè la naturalesa no hi oposa cap resistència. És líquida, fluïda i, com el líquid, s'adapta al recipient al qual s'aboca. Des del transhumanisme, s'idolatra la tecnologia i només es percep el cos com una acumulació de febleses que cal millorar o suprimir.

El transhumanisme obre la porta a una guerra tecnològica. Tots els països i les empreses comercials voldran superar-se a si

3. Vegeu les seves obres: *El shock del futuro* (1970), *The Eco Spasm Report* (1975), *La tercera ola* (1980), *Avances y premisas* (1983), *La empresa flexible* (1985), *El cambio del poder* (1990), *Guerra y anti-guerra: Sobrevivir en los albores del siglo XXI* (1993), *La creación de una nueva civilización: la política de la tercera ola* (1996), *La revolución de la riqueza* (2006).

4. Z. BAUMAN, *Modernidad líquida*, Paidós, Barcelona, 2003.

mateixes per ser més competitives i, consegüentment, modificaran, cada cop més, els seus clients per ser millors que els altres en una frenètica lluita per la supervivència i pel mercat, sense tenir en compte les conseqüències a llarg termini, ni els excessos perjudicials.

Modificar el propi cos és atemptar contra les lleis de la naturalesa, trencar l'equilibri natural entre les espècies, sucumbir en una sobreestimació de les nostres capacitats sense tenir en compte el caos que pot generar aquest fet en un univers interdependent.

Entre els principals crítics del transhumanisme cal comptar amb els neoludistes⁵. Des de les tesis neoludistes es percep el transhumanisme com un bricolatge de la vida. Modificar el nostre cos remet directament a la nostra qualitat humana. És solament la capacitat de raonar el que ens fa ser humans? Per als neoludistes, abandonar, a curt o a llarg termini, les nostres sensacions, les nostres imperfeccions, les nostres febleses faria de nosaltres una altra cosa (una màquina, un monstre)⁶. Seria, al capdavall, abandonar la nostra qualitat d'éssers humans en nom d'una utòpica recerca de perfecció.

5. El terme *neoludisme* es creu que prové d'un jove anomenat Ned Ludd (que podria ser un pseudònim) que enfront del descontentament per les males condicions laborals va cremar telers a principis del segle XIX. Influït per Ned, els obrers van començar un moviment anomenat "ludisme" que tenia com a finalitat destruir les màquines que els robaven els llocs de feina.

6. El neoludisme promou frenar o pagar el desenvolupament de les noves tecnologies. Prescriu un estil de vida que abandona les tecnologies i promou un retorn a la naturalesa. Enlloc del capitalisme industrial, el neoludisme prescriu comunitats agricultores a petita escala com les dels Amish. El neoludisme nega la capacitat de qualsevol tecnologia per resoldre els problemes actuals, com per exemple la degradació del medi ambient, la guerra nuclear o les armes biològiques. S'oposa a l'antropocentrisme, a la globalització i al capitalisme. Les dues figures fundadores del neoludisme són Chellis Glendinning i Kirkpatrick Sale.

Ned Ludd en un gravat de 1813. Va encapçalgar el moviment contra la industrialització fabril perquè destruïa llocs de treball.

En la *Declaració de la Santa Seu del 2004*, titulada *Comunió i servei. Les persones humanes, creades a imatge i semblança de Déu*, s'estipula que canviar la identitat genètica de l'home per la producció d'un ésser suprahumà és radicalment immoral, tot argumentant que la creació d'un sobrehome o bé d'un ésser espiritual és impensable, ja que la vertadera millora solament pot venir a través de l'experiència religiosa.

D'altra banda el transhumanisme modificaria profundament la societat, tot creant noves desigualtats, o, més ben dit, eixamplant, encara més, les desigualtats existents. Les multinacionals *high tech* veurien en el transhumanisme una increïble mina

d'or i un mitjà per oferir serveis a la població tot creant noves necessitats, fins ara inexistents, i una dependència a aquestes extensions biòniques. El poder acabaria en mans de les persones millorades i en les empreses dedicades a elaborar les seves pròtesis o millores.

La modificació del cos, a més, només seria accessible als més rics, la qual cosa encara faria augmentar més la fossa que separa les desigualtats entre una humanitat que amb dificultat pot nodrir-se i una transhumanitat millorada que tindria les regnes del poder. Els crítics acusen el transhumanisme d'antidemocràtic. A la població que no pot nodrir-se, què li aportarà el fet de saber que una altra part de la humanitat pot pagar complements artificials a la seva vida? Es podria desembocar en una confrontació entre dos tipus d'éssers humans.

Des del transhumanisme es dissenya un futur en el qual el cos feble i imperfecte, l'encarnació de la finitud, no hi tindrà cabuda. El fantasma de l'ésser humà integralment remodelat i autofabricat, forma part de l'imaginari d'avui i està íntimament lligat a les il·lusions generades per la Modernitat. Modificar científicament un ésser humà no és, però, actuar sobre ell com un objecte. És destruir la seva naturalesa i crear una altra cosa enlloc seu. Segons els crítics, cal aprendre, de nou, a sofrir la nostra condició, enlloc de fugir d'ella constantment: tenir fred, tenir gana o experimentar la fatiga després d'un esforç físic o intel·lectual.

Les ciències i les tecnologies, antigues i noves, han permès a l'ésser humà assolir grans fites en la història, però quan no han estat sotmeses a la consciència ètica, solidària i humana, han acabat essent destructives. El transhumanisme corre el risc de posar tot aquest millorament al servei de la guerra tot creant supersoldats i armes destructives implementades en les persones.

Hi ha, encara, un altre argument entre els crítics del transhumanisme: el de l'economia de la necessitat vital. L'ús de les noves tecnologies farà que neixin noves necessitats que hauran de ser satisfetes. Aquestes noves necessitats faran que els usuaris estiguin lligats a les indústries que forniran aquests productes. El perill de l'alienació biotecnològica és evident. Tot plegat pot acabar generant formes de dependència de les indústries mercantils molt més intenses que les que ara mateix observem. Vist així, el transhumanisme és, realment, un moviment d'alliberament o una caiguda en l'alienació?

Hi ha, també, qui s'ubica en un judici moderat. Des d'aquesta punt de vista, es considera que l'evolució transhumanista pot ser beneficiosa si se sotmet al control, si es posen límits, si es ponderen els avantatges i els inconvenients, sense cercar únicament vendre la innovació per fer diners.

Siguem francs, però. És possible controlar una evolució d'aquest tipus? Es pot frenar l'impuls neoliberal d'ampliar capital? És viable? Només podem respondre aquestes preguntes a condició de preguntar-nos, permanentment, sobre els avantatges i els inconvenients d'aquesta o d'aquella novetat i de situar el debat de la seva creació, fabricació i ús en el marc dels principis ètics.

També es podria imaginar un futur diferent: el d'un ésser humà que, cansat de la dependència tecnològica, desitgi, com a conseqüència de totes aquestes modificacions, transcendir la tecnologia per retornar, de nou, a la condició humana.

Francesc Torralba

MATEMÀTIQUES I TEOLOGIA

Pot semblar, a primer cop d'ull, que les matemàtiques no tinguin res a veure amb la teologia. Potser no és del tot cert. Ens en parla David Jou, catedràtic emèrit de Física de la UAB i poeta.

Introducció

Des de l'època de Pitàgores, les matemàtiques han dépassat la simple pràctica de la comptabilitat i la mesura i han presentat, per a molts, una dimensió gairebé religiosa de la realitat, com a mínim en tres sentits. Semblen essencials per a l'ordre del món, com si en fossin un veritable fonament, són un exercici intel·lectual que ens disciplina, estructura i il·lumina la ment més enllà de la nostra subjectivitat, i ens relliguen a veritats fora del temps, que ens transcendeixen. La física, en el seu diàleg matemàtic amb el món, posa en contacte una realitat immaterial, abstracta, intemporal, fora de l'espai, amb una realitat material mudable i concreta, cosa que fa pensar en la teologia natural, en el seu esforç de reflexionar sobre la relació entre un Déu fora de l'espai i del temps i la realitat material i històrica en què vivim immersos.

El paper de les matemàtiques en la teologia natural és ben conegut i ha anat variant i enriquint-se al llarg dels segles: els ideals de claredat i demostració de la geometria euclidiana, les sorpreses de les geometries no euclidianes, l'atractiu i la fascinació dels nombres i de les relacions numèriques, el tema de l'infinit, les subtileeses de la lògica matemàtica, els principis variacionals de la física, els algorismes matemàtics de la computació, la robòtica i la intel·ligència artificial ...

El cardenal de Cusa, a *De docta ignorantia* (1460), presentava l'aspiració d'una teologia que fos sòbria i rigorosa com les matemàtiques; Pascal, en canvi, advertia, a les *Pensées* (1670) de les diferències entre l'*esprit de géométrie* i l'*esprit de finesse* i la necessitat de fer servir en l'anàlisi de cada qüestió la forma adient d'esperit. En tot cas, en una època com la nostra, que dona tant de relleu als aspectes emocionals, individuals i interiors de la religió, fer pensar en els seus aspectes racionals, col·lectius i còsmics pot ser útil per a assolir un equilibri raonable entre els vessants emocional i racional de la religiositat.

*El cardenal Nicolàs de Cusa (1401-1464) postulava una teologia que fos rigorosa com ho són les matemàtiques.
(Mestre de Marienlebens, hospital de Kues, Alemanya).*

Aquí tractaré tres aspectes de la relació entre matemàtiques i teologia: la profunda dependència de l'univers respecte del valor de les constants físiques i de l'estructura matemàtica de la realitat, algunes metàfores de la Trinitat en el marc de la dinàmica no lineal, i la indecidibilitat d'alguns enuncis matemàtics com a analogia d'una possible indecidibilitat de l'existència de Déu.

L'estructura matemàtica de l'Univers

En teologia, l'univers depèn d'una realitat que el transcendeix, el supera qualitativament, i és condició necessària de la seva existència i el seu ordre, i que és identificada o postulada com Déu. La idea que l'univers depèn d'alguna realitat que el transcendeix, és acceptable en la cosmologia física?

Una realitat immaterial i intemporal que transcendiria l'univers podrien ser les matemàtiques. La mena d'existència de les matemàtiques és un tema debatut en filosofia de la ciència. Per a alguns, en la línia de Pitàgores i de Plató, les matemàtiques

Retrat de Blaise Pascal (1623-1662), còpia de François II Quesnel d'un original anònim. Palau de Versalles. Defensava que la teologia i el món de la ciència pertanyien a dos àmbits diferents.

tenen una realitat intemporal, independent de nosaltres. Per a d'altres, les matemàtiques són una construcció de la ment humana. Aquesta discussió té certes analogies amb els debats sobre l'existència de Déu: hi ha un Déu intemporal i immaterial que transcendeixi l'univers i del qual l'univers depengui, o bé la idea de Déu és una simple construcció humana?

Si les matemàtiques només servissin per descriure de forma eficaç i compacta molts aspectes de la realitat que observem, les podríem considerar com una construcció humana, com un esforç per sistematitzar i compactar les nostres observacions. Però la cosmologia actual indica que la vida no existiria sense un ordre matemàtic còsmic previ a qualsevol estrella, a qualsevol galàxia, molt anterior al començament de la vida. En aquest aspecte, doncs, sembla plausible pensar en una realitat matemàtica anterior a tota forma de vida.

Efectivament, la cosmologia física relaciona els continguts de l'univers i les pos-

Pitàgores, detall de "L'Escola d'Atenes" de Rafel Sanzio (1485-1520). Museus Vaticans.

sibilitats d'existència de vida amb els valors de les constants físiques universals —constants numèriques que apareixen en les lleis físiques bàsiques i els valors de les quals no són explicats per cap teoria física fins ara, com ara la velocitat de la llum, la constant de Planck de la física quàntica, la massa i la càrrega elèctrica de l'electró i del protó, la constant de la gravitació...

L'explicació d'aquesta relació entre constants físiques universals i la possibilitat de l'existència de vida —o, en forma més concreta, de l'existència de carboni i altres elements necessaris per a l'existència de vida— és la següent. Segons el model del Big Bang, quan l'univers tenia tres minuts estava compost d'hidrogen i heli. Ara bé, la vida que coneixem està composta, majoritàriament, per molècules formades per àtoms d'hidrogen, carboni, oxigen, nitrogen i fòsfor, i la Terra està formada majoritàriament per òxid de silici i ferro, a més de l'aigua dels oceans i mars i de l'oxigen i el nitrogen de l'atmosfera. Com s'han produït aquests àtoms?

Els nuclis més pesants que l'heli s'han format per fusions nuclears successives en grans estrelles, constituïdes per capes concèntriques que, com més profundes són, tenen més temperatura i pressió i estan formades per nuclis atòmics més pesants, sintetitzats per fusions nuclears dels nuclis més lleugers de les capes adjacents: hidrogen, heli, carboni, oxigen, i així successivament, fins a arribar al silici i al ferro. La fusió de silici donant ferro és molt ràpida i produeix l'explosió de l'estrella en forma de supernova, dispersant pel seu entorn els nuclis que contenien. Comença aleshores la formació d'una segona generació d'estrelles i sistemes planetaris, amb àtoms més diversos, que poden tenir en alguns dels planetes sòlids matèria capaç d'una evolució molecular prebiòtica que conduirà, en

Una enorme regió d'hidrogen ionitzat a la galàxia del Triangle. L'hidrogen va ser l'element més abundant en el moment inicial del Big Bang. Avui constitueix el 75% de la matèria visible de l'Univers.

algunes ocasions, a la vida. La vida, doncs, té una dimensió còsmica ja des de la seva base material.

Però la situació és encara més subtil. Els ritmes de les diverses reaccions nuclears depenen molt dels valors de les constants físiques fonamentals. Quan s'estudia matemàticament la síntesi de nuclis pesants es conclou que l'abundància de carboni depèn crucialment d'una sintonia entre els valors de les constants físiques fonamentals, de manera que si alguna d'elles variés en més d'un quatre per cent respecte del seu valor, l'univers no contindria carboni i no podria allotjar vida.

Per què les constants físiques del nostre univers tenen els valors necessaris per contenir vida? Podem considerar aquesta coincidència (en principi, molt improbable) com un signe que el nostre univers ha estat creat per tal que pugui contenir vida?

Coneixerem algun dia alguna teoria física més general i profunda que expliqui els valors d'aquestes constants? Hi ha una gran quantitat d'universos, cadascun dels quals amb els seus valors de les seves constants físiques, i nosaltres estem en un univers que té els valors que permeten l'existència de vida, perquè altrament no hauríem pogut arribar a existir? De fet, la reflexió sobre la necessitat de les coses pot ser molt radical i trasbalsadora. "Fa falta Déu?" es pregunten alguns. "Faig falta jo? Fan falta els humans? Fa falta la Terra? Fan falta les galàxies? Fa falta l'Univers?" també ens podríem preguntar. I veuríem, en el marc de la física i de la biologia, que res d'això no fa falta, ...

Per tal que l'univers pugui contenir vida els valors de les seves constants físiques han d'estar ben sintonitzats entre sí. Anirem encara més enllà d'aquesta observació, per fer notar fins a quin punt la manera de ser de l'univers depèn de detalls subtils d'un ordre matemàtic fonamental. En efecte, la compatibilitat de la física quàntica amb la relativitat especial exigeix l'existència de matèria i antimatèria en les mateixes quantitats. Però si fos així, la matèria i l'antimatèria s'haurien convertit en radiació electromagnètica en les primeres milionèsimes de segon de l'univers, i l'univers només contindria llum.

Per tal que es pugui trencar la simetria entre matèria i antimatèria cal que hi hagi més de dues generacions de partícules elementals —quarks i leptons. En parlar de generacions de partícules no ens referim a generacions en el temps, sinó en els valors de la massa. La primera generació (composta pels quarks u i d , electró i neutrí electrònic) és la més lleugera i forma tota la matèria que coneixem, ja que els quarks u i d formen els protons (uud) i els neutrons (udd), que constitueixen els nuclis atòmics. Les altres dues generacions de partícules

elementals són com la primera generació, però amb partícules més pesants i molt inestables, que es desintegren en milionèsimes o deumilionèsimes de segon, respectivament. Així doncs, podria semblar que la primera generació de partícules elementals (estables i lleugeres) seria suficient per donar lloc a tota la matèria coneguda, però no és així. Si no hi hagués les altres dues generacions, l'estructura matemàtica de l'univers no hauria estat compatible amb la ruptura de simetria entre matèria i antimatèria, i aquestes s'haurien anihilat entre sí, deixant tan sols llum.

La imatge més profunda de l'Univers que es pot veure amb llum visible amb el telescopi Hubble. La llum que ens arriba va ser emesa fa 13.000 milions d'anys!

Potser Déu no fa falta psicològicament a alguns però la qüestió de què fa falta per a l'existència de la vida, dels planetes i de la matèria, és força més subtil i profunda que la nostra psicologia. Poca gent sap que per tal que pugui existir la matèria que els cons-

tueix, i que constitueix el paisatge que els envolta, cal l'existència de dues generacions de partícules molt inestables, que van desaparèixer de l'univers en les primeres deumilionèsimes de segon de la seva història i que, a primera vista, no semblen jugar cap paper en l'univers actual. Depenem no tan sols d'allò proper i immediat, sinó també del subtil, de l'invisible, del desconegut, del difícilment imaginable, d'una estructura matemàtica que ens transcendeix, que va més enllà de la vida i de les galàxies.

Metàfores de la Trinitat

Les matemàtiques ens posen en contacte amb el que podríem anomenar "veritats eternes". En una època com la nostra en què la idea de veritat —i més encara, de veritat objectiva i eterna— és evitada amb tantes prevencions o fins i tot menystin-

guda amb tanta fúria i menyspreu, aquest contacte amb una forma de veritat proporcionat per les matemàtiques resulta estimulante i suggeridor. No són veritats que es donin de forma immediata i trivial, emotiva i capriciosa, sinó que s'obtenen amb esforç i treball —sense estar desproveïda, la seva recerca, d'elements intuïtius i emotius rellevants—. Un cop demostrats, els resultats de les matemàtiques ja ho són per sempre i per a tothom —encara que la immensa majoria de la gent no els entengui, no s'hi interessa, i no en sapiga ni tan sols l'existència.

Aquest caràcter de veritats intemporals pot donar a les matemàtiques un distanciament respecte del nostre món, tan mudable. Però hi ha d'altres aspectes de les matemàtiques que les atansen al dinamisme de la realitat. Un d'ells és la computació, que amb els ordinadors i superordinadors ha arribat a graus tan elevats de potència, i que proporciona simulacions acurades de tants sistemes de tota mena, o que crea realitats virtuals o usos massius del llenguatge en què ens podem immersir amb un sentiment d'admiració, sorpresa i desconfiança. En aquest sentit dinàmic, podem imaginar la computació com una forma particular però poderosament metafòrica de la ventada de l'Esperit actuant en el món.

En aquest contrast complementari de veritats eternes i de ventades immediates, ens podem preguntar també per quin mena de dinamismes podria tenir Déu —un Déu alhora intemporal i dinàmic en el temps. Un Déu fora del temps, enllà del temps, quin dinamisme pot tenir? Amor, compassió, ira, justícia, revenja? No és un contrasentit parlar de dinamisme sense temps? És dinamisme en potència?

En la Teologia cristiana, la idea de la Trinitat presenta un Déu que és alhora Ésser estàtic i Relació dinàmica. Els teòlegs reflexionen sobre quin seria el dinamisme inte-

Retable de la Trinitat, obra de Jacint Rigau (1489).
Museu d'Art, Perpinyà.

La capacitat dels superordinadors es mesura en petaflops, cadascun dels quals indica la capacitat d'executar mil bilions de càlculs per segon.

rior de Déu —si és amor, quina mena d'amor és? Si és causa, quina mena de causa és?— i el dinamisme de Déu respecte del món —creació, providència, miracles, salvació, judici, encarnació, resurrecció—. Una de les metàfores més líriques i inspiradores de la Trinitat és la que considera la persona que estima, la persona estimada, i l'amor entre ells (i que es podria interpretar de forma més freda com la tríada d'emissor, receptor i missatge). Aquesta imatge suggereix una dinàmica plàcida, recíproca, intensa, circular. Des de la reflexió científica, però, hi ha un teorema de dinàmica no lineal que ve a dir, entre d'altres coses més subtils, que si un sistema té un dinamisme periòdic de període 3 —és a dir, la repetició periòdica de tres estats A, B i C— aleshores aquell sistema conté totes les dinàmiques possibles: periòdiques, no periòdiques i caòtiques. La idea impressiona matemàticament i també en la seva metàfora teològica: el dinamisme de la Trinitat podria ser no tan sols un dinamisme cíclic, recíproc, periòdic, una contemplació interna més o menys regular i plàcida, sinó que podria contenir tots els dinamismes possibles, inclosos els caòtics, els estranys, els

conflictius. El caràcter inabastable de Déu podria manifestar-se, doncs, també en les seves dinàmiques, que abastarien totes les possibilitats.

Indecidibilitat de l'existència de Déu

Un element intel·lectualment poderós de les matemàtiques és la demostració rigorosa dels seus resultats. Ens podríem sentir temptats, doncs, a preguntar-nos fins a quin punt podem demostrar científicament l'existència de Déu, tot partint d'observacions de la ciència i utilitzant el mètode científic. Es planteja doncs la qüestió de fins a quin punt l'existència de Déu és demostrable per la pura raó. Ha estat una qüestió molt tractada i debatuda al llarg de la història de la teologia, amb molts intents de reflexió racional sobre l'existència de Déu, que constitueixen un esforç respectable i ambiciós d'intentar aclarir una qüestió important sobre l'essència del món.

Pot ser que, des de l'estricta raó, l'existència de Déu sigui indecidible, però això no vol dir que no pugui ser una qüestió essencial, ni que caigui en l'àmbit nebulós i turbulent de l'irracional. Des del teorema d'indecidibilitat de Gödel, formulat el 1926, sabem que en qualsevol sistema d'axiomes prou complex es plantegen tard o d'hora qüestions que resulten indecidibles —és a dir, que no es pot concloure que siguin vertaderes o falses— dintre d'aquell sistema d'axiomes. Això no treu valor a les matemàtiques ni a la raó, ni als resultats i les troballes que l'aplicació dels axiomes hagi pogut aportar, però apunta uns límits a la raó, i fa que no la puguem confondre amb un Absolut totalitari.

Quan arribem a una pregunta indecidible que tingui dues respostes possibles —sí, o no— tenim tres possibilitats: allunyar-nos de la pregunta, o adoptar com un nou axioma, addicional als anteriors, la

resposta sí o la resposta no, i començar a explorar cap on porta el sistema d'axiomes ampliat amb el sí o ampliat amb el no. A la llarga, podrem veure quina de les dues opcions resulta més fructífera en resultats o més ajustada a la descripció del món.

Si l'existència de Déu fos una qüestió indecidible des de la pura raó, podria combinar la Raó creadora amb la llibertat humana. La Raó creadora no seria determinista i imperativa, sinó que deixaria lloc a una elecció lliure. La fe seria, així, una llibertat de fons, que hauria d'anar acompanyada de responsabilitat, de respecte pels altres, de consistència interna i de compromís vital. El que ens inclinaria cap a una tria o una altra —creure o no en l'existència d'un certa forma de Déu— no seria estrictament racional, sinó que brollaria d'una font diferent i ens inclinaria cap a una de les dues opcions, o cap a l'abandonament de la qüestió. No suposaria un menyspreu de la raó ni un elogi de la irracionalitat, sinó un treball alhora

racional, emocional i pràctic per tractar de veure quina opció —existeix un Déu personal o no? — aporta més plenitud i perspectives a les qüestions existencials de l'individu i de la societat.

La indecidibilitat de Gödel suposa un límit a la raó matemàtica, que ens recorda que la raó no és absoluta. Però hi ha un altre límit a la raó relacionat amb la física. La física construeix teories matemàtiques sobre el món. Algunes d'aquestes teories tenen una consistència interna i una elegància extraordinàries però no sempre les seves prediccions resulten compatibles amb les observacions experimentals. En altres paraules, la raó matemàtica per si sola no ens descriu el món —no perquè no hi arribi, sinó perquè pot descriure tants mons alternatius al nostre que hem de complementar-la amb l'observació—. A través dels sentits i dels resultats dels experiments, el món físic es revela a la raó i en restringeix les moltes possibilitats. Tal com en el món de la religió, aspirar a un coneixement científic profund de la realitat no demana tan sols l'ús de la raó, sinó també experiments que han de complementar la raó.

El debat sobre si Déu és demostrable o no per la raó té matisos diferents si pensem en una religió natural, que es pregunta per propietats molt genèriques de Déu, o religions concretes, que intenten especificar amb més detall la forma de ser i d'actuar de Déu. En la religió natural, l'única revelació acceptada és la de l'observació i l'experiment, que ens revelen l'ordre del món i que orienten la raó desbordant —que podria imaginar tants mons. En les religions concretes, s'accepten altres elements de revelació: textos inspirats, figures crucials, testimonis exemplars. Quan de vegades es diu que no és Déu qui ha creat l'home —en sentit inclusiu d'home i dona, naturalment— sinó l'home qui ha creat Déu,

El matemàtic Kurt Gödel quan era estudiant a Viena l'any 1925.

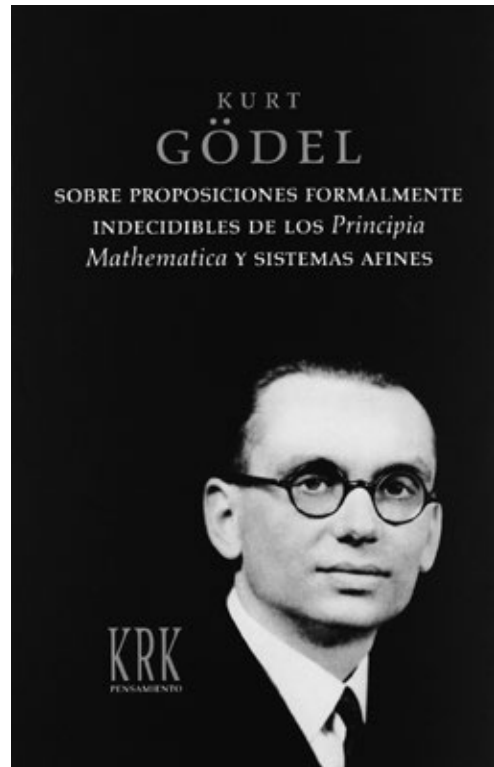
s'està pensant més en els aspectes revelats de les religions que no pas en els seus elements racionals. Racionalment sembla clar que l'univers existia molt abans que els humans, que hi havia unes lleis còsmiques molt abans que els humans, i que la vida i els humans han estat resultat d'aquestes lleis còsmiques i no a la inversa.

Conclusions

Aquí hem apuntat tres aspectes d'un àmbit de reflexió molt ric: els paral·lelismes i diferències entre matemàtiques i teologia. En concret, hem vist el paper fonamental que juguen les matemàtiques en la constitució del món material, de manera que semblen ser una entitat que transcendeix l'univers i de la qual el nostre univers en depèn. Les idees de contingència de l'univers i de dependència de l'univers respecte d'un marc abstracte, intemporal i no espacial que el transcendeix, troben en la cosmologia físicomatemàtica d'avui una il·lustració valuosa.

En segon lloc, ens hem plantejat el tema d'una veritat eterna però que, al mateix temps, intervé dinàmicament en el món; en el marc de les matemàtiques, hem vist el tema de la intemporalitat dels seus resultats, en contrast amb la temporalitat —fins i tot exasperada en la seva velocitat i potència— de la computació, i ens hem preguntat, per analogia, amb els possibles dinamismes divins, en el marc de la Trinitat cristiana.

Finalment, hem destacat la indecidibilitat de Gödel, en el sentit que en tot sistema d'axiomes finits hi ha afirmacions la veritat o falsedat de les quals és indemonstrable. Hem suggerit que potser la qüestió de l'existència de Déu tingui un estatut cognoscitiu anàleg al de la indecidibilitat, sense que això faci minvar la qualitat lògica ni l'interès vital de la pregunta.

Portada d'un dels llibres de Kurt Gödel.

Quan arriba a una qüestió indecidible, la raó no té per què aturar-se. Si té prou curiositat pel tema, pot eixamplar el seu marc i continuar la seva exploració, adoptant com a nou axioma una de les respostes possibles de la qüestió indecidible. Però pot intentar argumentar perquè pren aquell camí i no el camí alternatiu —en una raó quàntica, podria emprendre tots els camins alhora—. Llavors es presenta un treball racional, conscient que la seva base no és segura però que cal continuar raonant, examinant amb esperit crític, amb emoció reflexiva, amb sentiment contingut, dialogant amb els qui han optat pel nostre mateix camí i, tant com sigui possible, amb els qui han optat per altres camins.

David Jou

«SERAN COM ELLS ELS QUI ELS FABRIQUEN» –

QUATRE REFLEXIONS AL VOLTANT DE LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL

D'uns anys ençà l'ús i les possibilitats de la Intel·ligència Artificial (IA) ha estat una notícia rellevant. Pot facilitar molt la feina i l'atenció a les necessitats de l'ésser humà. També pot ser emprada amb finalitats delictives. Ens en parla el doctor Marco Schorlemmer de "l'Institut d'Investigació en Intel·ligència Artificial (IIIA)" del Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

Introducció

Els textos de saviesa de la humanitat, malgrat haver estat escrits en temps llunyans i en el context de societats molt diferents a la nostra, sovint ens evoquen una experiència vital humana que ressona al llarg dels segles fins al dia d'avui. És amb la voluntat d'intentar posar-me en consonància amb aquest ressonar que voldria compartir quatre reflexions al voltant de la intel·ligència artificial (d'ara en endavant, IA) prenent com a inspiració els versicles 4-8 del salm 115 (113B) del Llibre dels Salm:

*Els ídols d'ells són plata i or,
obra d'homes i res més:
tenen boca, però no parlen,
tenen ulls, però no hi veuen,
orelles que no hi senten
i nas que no olora.*

*Les seves mans no palpen,
els seus peus no caminen
ni té veu la seva gorja.
Seran com ells els qui els fabriquen
i tots els qui hi tenen confiança.*

Com parlem de la IA?

«Tenen boca, però no parlen, tenen ulls, però no hi veuen, orelles que no hi senten i nas que no olora. Les seves mans no palpen, els seus peus no caminen ni té veu la seva gorja.»

Per descriure les accions que duen a terme els sistemes d'IA, els científics i enginyers sovint fem servir termes com per exemple *representació del coneixement, raonament, aprenentatge profund, visió per computador o presa de decisió*. Aquests termes, encara que es

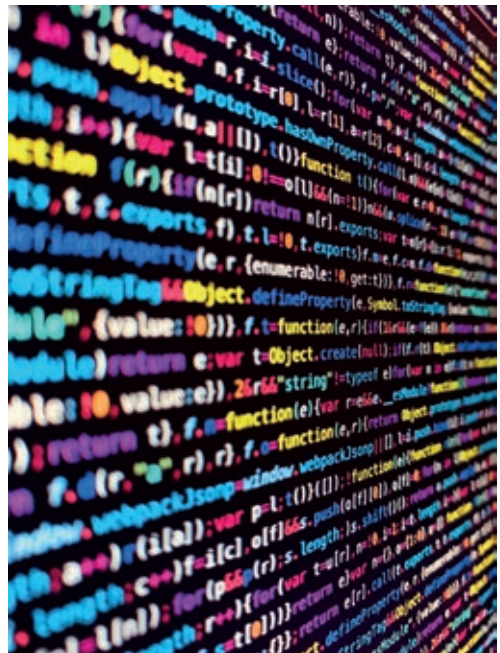
derivin dels verbs *conèixer*, *raonar*, *aprendre* o *decidir*, poc tenen a veure amb la manera en què nosaltres, els ésser humans, entenem i emprem aquestes paraules en la nostra vida quotidiana. El mateix passa amb la paraula intel·ligència. En el desenvolupament de sistemes d'IA s'acostuma a adoptar una comprensió idealitzada del que significa que una entitat actuï de manera intel·ligent: la racionalitat utilitària. Per actuar de forma racional s'entén aquí triar l'acció que doni lloc al millor resultat esperat segons un càlcul de cost-benefici, i per això cal prèviament disposar d'una mesura de rendiment que ens permeti comparar els possibles resultats de les diverses accions que es poden dur a terme. Aquest enfocament ha estat molt reeixit per al progrés en la investigació de la IA, ja que evita concretar nocions més complexes i esmunyedisses com ara el pensament, la ment, o la consciència, partint d'una noció d'intel·ligència que, a més, està dotada d'una dimensió objectivament mesurable. Observeu, però, que els conceptes d'intel·ligència, racionalitat, utilitat i selecció d'accions tenen un significat tècnic molt concret.

En l'ètica de Confuci, un dels conceptes bàsics és *zhènmíng* (正名), que significa 'correcció de noms.' Es tracta de ser curós en com s'anomenen les coses, de manera que tot estigui ben dit per evitar confusions; d'emprar sempre els noms adients, que expressin allò que es pot fer, i així contribuir al bon govern de les coses i a l'harmonia social.¹ Actualment amb la terminologia que emprem per parlar de la IA, començant per la paraula intel·ligència mateixa, sembla que estem atribuint als sistemes computacionals unes propietats i capacitats que no s'adiuen pas amb allò que són, i això només fa que crear confusió.

1. A. PREVOSTI MONCLÚS (ed.), *Analectes de Confuci*, Barcelona, Fragmenta, 2007, cap. 13, 3.

Retrat de Confuci (555-479 aC). Biblioteca nacional de París.

La IA no entén res, només processa dades.

Això em porta a la conclusió d'aquesta primera reflexió:

Per a un bon ús i un bon govern de la IA cal correcció en anomenar els conceptes i les tècniques de la IA, tot emprant una terminologia que deixi clar allò que efectivament es pot fer.

Com se'ns mostren els sistemes d'IA?

«Els ídols d'ells són plata i or»

La intel·ligència artificial s'anomena així perquè les tècniques computacionals que s'han anat desenvolupant s'han avaluat principalment en relació a la intel·ligència humana. Quan aconseguim que els sistemes computacionals que construïm i programem resolguin problemes per als quals ens cal intel·ligència, ens imaginem que efectivament hi ha intel·ligència a l'origen de les accions d'aquests sistemes.

Però de fet només és aparença d'intel·ligència. El mot ídol prové del grec antic *eidōlon* (εἰδῶλον) que significa 'fantasma', 'espectre', 'il·lusió', 'aparició', 'imatge'. La IA és un *eidōlon* de la intel·ligència, un espectre, una il·lusió. No som pas davant de cap ens intel·ligent, sinó d'un ens aparentment intel·ligent. La intel·ligència en darrer terme rau en els creadors i els usuaris dels sistemes d'IA, no pas en els sistemes en si. Ara bé, contínuament caiem en aquesta confusió de veure l'*eidōlon*, l'espectre, com allò real. Fins i tot científics de gran reputació han avalat la predicció de futures màquines amb una intel·ligència sobrehumana i han emès advertències fosques sobre elles.² Això sempre ha passat quan s'han obtingut resultats impressionants i avenços en el disseny i la implementació de sistemes informàtics que exhibeixen algun comportament que aparenta ser intel·ligent. Sempre que aquest *eidōlon* de la intel·ligència llueix com «plata i or», fàcilment ens deixem enlluernar.

Fixem-nos per exemple en ChatGPT, el bot conversacional basat en el model

2. S. HAWKING, S. RUSSELL, M. TEGMARK, F. WILCZEK, "Transcending Complacency on Superintelligent Machines". *The Huffington Post*, 19 d'abril de 2014. https://www.huffpost.com/entry/artificial-intelligence_b_5174265

La IA és un eidōlon de la intel·ligència, és aparentment intel·ligent.

extens de llenguatge GPT, i que aquests darrers anys ha estat objecte de nombroses notícies en els mitjans de comunicació d'arreu del món. Amb aquest sistema computacional es poden generar tota mena de textos: resums, informes, assajos, cartes, diàlegs, relats, i fins i tot poesia, sense haver d'emprar cap llenguatge tècnic de programació, sinó simplement a partir d'unes indicacions expressades en anglès o en algun altre llenguatge natural. En general els textos generats per ChatGPT tenen un alt grau de coherència i naturalitat, però l'ús indegut d'aquesta eina informàtica també ha jugat alguna que altra mala passada a qui hi ha volgut veure intel·ligència allà o no n'hi havia.³

Això em porta a la conclusió d'aquesta segona reflexió:

Per a un bon ús i un bon govern de la IA cal saber identificar que la intel·ligència és en les persones, no pas en les màquines.

3. B. WEISER, "Here's What Happens When Your Lawyer Uses ChatGPT", *The New York Times*, 27 de maig del 2023. <https://www.nytimes.com/2023/05/27/nyregion/avianca-airline-lawsuit-chatgpt.html>.

Com entenem la IA?

«...obra d'homes i res més»

El paradigma principal que s'adopta en l'ensenyament de la IA és el d'un «agent autònom i racional». En la IA es pren com a objectiu programar una entitat o sistema computacional (un agent) que processi la informació que li arriba de l'entorn i d'altres entitats a través de sensors i que, basant-se en aquest *input*, en les dades que guarda d'*inputs* anteriors i en algun model intern de l'entorn i altra informació prèvia, esculli, sense la intervenció dels programadors, una determinada acció a fer que l'apropi a un objectiu concret. El principi per triar l'acció és el de la racionalitat utilitària.⁴

Ara, de la mateixa manera que en la IA s'ha pres la decisió pragmàtica de limitar el concepte d'intel·ligència a la racionalitat, també l'aparent autonomia de l'agent és tractada de forma més limitada que no pas com aquesta s'entén des de la psicologia, la filosofia o les ciències socials. El filòsof Alasdair MacIntyre diu que els humans som animals racionals dependents. Ens caracteritza molt més la dependència que no pas l'autonomia, i l'autonomia l'anem guanyant i aprenent a través d'uns primer anys de dependència, per tornar a perdre-la després, tornant a uns anys de dependència. I així és com aprenem a valorar l'autonomia.⁵

Entendre els sistemes d'IA com a «agents autònoms» és, al meu entendre, equívoc i a més implica importants conseqüències ètiques. Si assumim que un sistema d'IA pot prendre decisions «per si sol» i actuar de forma «autònoma», lla-

*La IA com agent autònom i racional...
però, hi ha realment autonomia?*

vors també cal reflexionar sobre si l'hem de considerar «responsable» de les seves accions.⁶ Però, hi ha realment autonomia? O tornem a estar enlluernats per l'*eidolon*? Qui és veritablement l'agent autònom que pren la decisió de desplegar un determinat sistema d'IA per a desenvolupar una tasca en particular?

Els sistemes d'IA no són res més que unes eines molt sofisticades de processament d'informació. Són «obra d'homes i res més». Són eines que augmenten la nostra percepció, la nostra capacitat de classificació, de raonament, de presa de decisions i de creació. Però els algorismes són eines, obres creades a partir de conceptes i models humans, i som els humans els responsables del funcionament de les eines que creem i que fem servir.

Per tant hem de ser curiosos en com fem servir aquesta eina, i abandonar l'objectiu de dotar els sistemes d'IA d'una autonomia que no tenen ni entenen, posant-los sempre sota el control de les persones. Cal també saber quines són les estructures de poder que hi ha darrera el desenvolupament i el desplegament actuals dels sistemes d'IA i posar límits a les possibles aplicacions. Això implica tenir clares les conseqüències

4. S. RUSSELL, P. NORVIG, *Artificial Intelligence, A Modern Approach* (4th edition), Pearson, 2021.

5. A. MACINTYRE, *Dependent Rational Animals*, Open Court Publishing, 1999.

6. C. VÉLIZ, «Moral zombies: why algorithms are not moral agents», *AI & Society* 36, 2021, p. 487-497.

psicològiques, socials i mediambientals de posar aquesta eina en circulació.

Això em porta a la conclusió d'aquesta tercera reflexió:

Per a un bon ús i un bon govern de la IA cal regular el desenvolupament i la difusió d'aquesta eina, avaluar-ne les conseqüències, així com determinar responsabilitats de fabricació i ús.

Quina és, doncs, la intel·ligència que nodrim amb la IA?

«Seran com ells els qui els fabriquen i tots els qui hi tenen confiança. »

Segons el meu parer, el perill més gran rau a fer servir la IA que fabriquem per confiar-hi bona part de les nostres prediccions, decisions i accions, assumint que intel·ligència és processament d'informació, i reduint la presa de decisions a la racionalitat utilitària amb què modelem la intel·ligència. Això només fa que degradar la intel·ligència a una «intel·ligència programada» al servei del control, la dominació i l'explotació.⁷

És indubtable que la nostra intel·ligència té un component que podem modelar com a processament d'informació, i aquest component és rellevant en moltes de les nostres activitats humanes. La IA, en tant que se centra en aquest component, en aquest aspecte de processament d'informació, és una eina molt útil per a les nostres activitats pràctiques.

Ara, si entenem la intel·ligència únicament com a processament d'informació, si l'entenem literalment com a racionalitat i computació, només manca un petit pas per intentar prendre qualsevol activitat huma-

na en què ens cal intel·ligència per tal de racionalitzar-la, per després mesurar-la i avaluar-la en termes de cost-benefici i així aconseguir un millor rendiment econòmic. A mesura que «racionalitzem» inconscientment les nostres activitats humanes, els humans anirem ajustant i alineant de manera imperceptible les nostres decisions i accions a aquests processos «racionalitzats», sense qüestionar-nos-en l'aptitud.⁸

Durant els darrers segles, la ciència i la tècnica han estat els símbols predominants de l'alliberament humà: ha proporcionat cada vegada més llibertat creativa a les persones i les societats a l'hora de decidir com volien dur els seus assumptes a la vida. Però «racionalitzant» els nostres processos estem eliminant la llibertat creativa que rau a l'origen de les decisions que prenem. Les fem encabir cada cop més dins de procediments algorítmics.

I posant cada cop més èmfasi en la intel·ligència pràctica (la que processa informació i genera el coneixement que ens permet prendre decisions i resoldre els problemes) deixem de banda aquell aspecte de la nostra intel·ligència que defuig de la modelització com a processament d'informació. Però és precisament aquest aspecte el que ens permet prendre consciència que tota la informació que processem i tot el coneixement que generem sempre és relatiu a la nostra biologia humana i que per tant està condicionat a les nostres necessitats com a éssers vius que som. És aquesta capacitat d'apreciar la relativitat de la nostra intel·ligència allò que ens dona la llibertat de modificar la informació que processem i el coneixement que generem. Cada canvi de paradigma en com veiem el món, cada revolució científica, cada nou corrent artístic, és fruit d'aquesta capacitat alliberadora que és al

7. J. AGUSTÍ-CULLELL, "Beyond the AI Conundrum: The Future of Intelligence Lies in its Social Flourishing", *Philosophy International Journal* 5(2), 2022.

8. S. ZUBOFF, *The Age of Surveillance Capitalism*, Profile Books, 2019.

Cal nodrir tota la intel·ligència, sobretot el seu vessant contemplatiu i alliberador.

nucli de tota activitat intel·ligent, i de fet a l'origen de tot el que fem.⁹

La intel·ligència, més enllà del seu vessant pràctic de resolució de problemes, és sobretot una intel·ligència que ens allibera de la nostra relativitat. És en aquest nucli alliberador on brolla la llibertat i creativitat de la nostra intuïció, el nostre enginy i la nostra inspiració, i on, a diferència de la intel·ligència pràctica, es dissolen les distincions conceptuals i ens desprem d'allò relatiu i temporal. La humanitat ha desenvolupat al llarg dels segles nombroses pràctiques que, a través del cultiu del silenci, del despreniment, de la humilitat i de l'atenció, ens ajuden a nodrir precisament aquest nucli alliberador de la nostra intel·ligència.¹⁰

9. J. AGUSTÍ-CULLELL, M. SCHORLEMMER, A Humanist Perspective on Artificial Intelligence, *Comprendre* 23, 2021, p. 99-125.

10. M. SCHORLEMMER, *Indagació contemplativa per a*

La recerca en IA (i de fet qualsevol altre activitat creativa humana) només podrà donar lloc a una tecnologia que sigui per al bé comú si no confonem la vessant pràctica de la intel·ligència amb la seva totalitat.

Això em porta a la conclusió d'aquesta quarta i darrera reflexió:

Per a un bon ús i un bon govern de la IA cal que l'ésser humà nodreixi tota la seva intel·ligència, especialment aquell aspecte que ens allibera de la relativitat de la nostra intel·ligència pràctica.

Marco Schorlemmer

l'era de la intel·ligència artificial, Claret / Fundació Joan Maragall, 2019.

UNA ESGLÉSIA SINODAL

El papa Francesc ha convocat un sínode sobre la sinodalitat de l'Església. No és un joc de paraules. És, ben al contrari, una proposta seriosa de camí i de canvi en la manera de viure i d'actuar del Poble de Déu. La segona sessió de la XVI Assemblea General Ordinària del sínode de bisbes sobre la sinodalitat, s'ha dut a terme entre els dies 2 i 27 d'octubre d'enguany. Li hem demanat a fra Josep Manel Vallejo, caputxí, que ens exposi el nucli essencial del concepte de sinodalitat.

Introducció

La paraula "sínode" (σύνοδος) està composta del prefix "συν" —que expressa idea de companyia— i el nom "ὁδος" que vol dir "camí". Una Església sinodal, doncs, seria una comunitat —sigui particular, episcopal o universal— que "camina junta".

La sinodalitat, doncs, segons la idea del papa Francesc, vindria a ser o hauria de ser l'estil particular de vida i de missió de l'Església. La sinodalitat és molt més que la celebració de reunions eclesials o d'assemblees episcopals. Tampoc no és una qüestió de

simple administració interna de l'Església. La sinodalitat és, o hauria de ser, la manera habitual de viure i d'operar específica del Poble de Déu, el qual revela i dona contingut al seu ésser com a comunitat quan tots els membres caminen plegats, es reuneixen en assemblea i participen activament en la seva missió evangelitzadora.

Tot i que el sínode s'ha celebrat durant el mes d'octubre, el procés sinodal que l'ha acompanyat no ha pretès ser un moment singular de l'Església. L'objectiu del sínode no ha estat oferir una experiència temporal

El papa Francesc va rebre a l'aula del Sínode al Vaticà els líders dels moviments eclesials, de les associacions de fidels i de les noves comunitats.

i única de sinodalitat, sinó oferir una oportunitat per tal que el Poble de Déu discerneixi conjuntament com avançar en el camí per esdevenir una Església sinodal a llarg termini. El sínode d'octubre no ha tancat res, sinó que més aviat ha iniciat un procés. I en aquest procés tots hem estat invitats a dir-hi la nostra. I se'ns convida a continuar-lo. *El camí de la sinodalitat és el camí que Déu espera de l'Església del tercer mil·lenni.* (Papa Francesc)

Les arrels de la sinodalitat

En la mesura que som creats a imatge i semblança de la Trinitat, dins nostre n'hi ha un dinamisme relacional que es realitza en la comunió i el diàleg. Per tant, som constitutivament cridats a la relació, a imatge de la Trinitat: comunicació, diàleg sincer, comunió, intimitat... De manera que l'aplec, el compartir, el diàleg, el sínode, el concili... formen part de l'essència de l'Església.

Ja als inicis d'Israel, Déu convoca el poble al Sinai (*qahal*=assemblea) per fer-hi una aliança, i fer-ne "la nineta dels seus ulls". La Revelació, des dels inicis, és substancialment comunitària. La crida de Jesús al seguiment també és essencialment comunitària: "En cridà dotze perquè estiguessin amb Ell i per enviar-los a predicar (*κηρύσσειν*)" (Mc 3,14). I l'experiència de la Pentecosta, el nou inici de l'Església, també és comunitària i implica que els diversos s'entenen en les seves pròpies llengües gràcies a la presència de l'Amor.

Per tant, un signe clar de la presència de l'Esperit Sant és l'obertura al diàleg i a la comunicació. I això demana humilitat, respecte, capacitat d'escolta... i també relativitzar les pròpies conviccions sense intentar imposar-les... Quin record més bonic el d'aquelles reunions de comunitat on expressàvem les opinions amb modèstia, escoltant amb atenció les opinions dels

Un miler de persones participen en la fase diocesana del sínode a Tarragona.

altres, sense pressions perquè s'acceptés la nostra..., fins que, a poc a poc, anava surant el consens fruit de la cessió per part de cadascú! Era una gran escola per aprendre a parlar i a escoltar, tot cercant sempre la voluntat de Déu.

Escoltar-se junts

Perquè previ al "caminar junts" hi ha "l'escoltar-se junts" per discernir el que convé i la direcció en la qual s'ha de caminar. Perquè l'Esperit Sant pot parlar en l'oració, en una revelació personal, en la Sagrada Escriptura però, normalment, parla a través dels altres o dels signes dels temps. Per això cal escoltar tothom, perquè Déu, a vegades, parla pel més jove, com diu la Regla de sant Benet. I cal escoltar la realitat, allò que ens està dient Déu amb allò que passa.

L'Església té una gran tradició sinodal des dels inicis, començant pel concili de Jerusalem (Ac 15) fins al concili Vaticà II (1962-1965). Pot convocar sínodes diocesans i posseeix en la vida religiosa una tradició capitular antiquíssima, on els germans o germanes es reuneixen cada tres o quatre anys per debatre i dialogar sobre els temes que els afecten i escollir nous responsables.

Que bonic seria que les esglésies diocesanes ens trobéssim amb periodicitat per celebrar la fe comuna i compartir inquietuds i punts de vista sobre temes d'interès! Generaria un mutu coneixement que facilitaria molt la comunió i la col·laboració, a més de ser un signe visible de presència fraterna enmig del nostre món.

El Senyor Jesús va venir a aplegar les ovelles disperses del poble d'Israel i va escollir dotze apòstols com a signe de l'aplec de les dotze tribus. I els va escollir ben diversos i fins i tot enfrontats ideològicament, perquè fossin una paràbola de reconciliació amb Jesús al mig. Aquest és un bon model per a l'Església: persones i grups molt diferents i fins i tot divergents, que poden conviure i estimar-se perquè Jesús és enmig d'ells. Quan Jesús i el seu Esperit estan presents, regna l'esperit de diàleg i de la mútua comprensió i comunicació. Queda clar, doncs, el que hem de recuperar en la vida de l'Església. No endebades el papa Francesc va dir el 13 de juny de 2024: *Espero que, després d'aquest Sínode, la sinodalitat continuï existint com a mode permanent d'actuar de l'Església*

a tots els nivells, penetrant en el cor de tots, pastors i creients, fins a convertir-se en un estil eclesial comú.

Conseqüències pràctiques.

Les comunitats, siguin del tipus que siguin, han de celebrar assemblees periòdiques on es pugui dialogar obertament i prendre decisions. No hem de tenir por de ser un petit ramat, a Jesús no li importava. No cal molta sal per donar sabor al món, calen éssers salats.

Hem de ser flexibles i comprensius a l'hora d'aplicar les normes. Hem de ser amables i acollidors amb tothom amb qui ens relacionem, oberts al contacte amb els no cristians i amics dels pobres i marginats.

Tot això, però, no serà possible sense una voluntat de conversió personal i comunitària, que sols s'assoleix amb el conreu de la relació personal amb Jesucrist. Per això és aconsellable celebrar recessos periòdics per revitalitzar i evangelitzar les nostres vides. Cal recordar que les veritables reformes les han fetes els sants.

Josep Manel Vallejo

L'Església de Girona va acollir el 29 de maig de 2022 la cloenda de la fase diocesana del sínode. Hi han participat 2.058 persones.

P. RAFAEL BARRUÈ I BROCH

ABAT DE POBLET

El dia 11 de juliol, festivitat de Sant Benet, va rebre la benedicció abacial el nou abat de Poblet, P. Rafel Barruè i Broch. L'entrevista fra Bernat Folcrà, monjo de Poblet.

Com era l'ambient en el qual vas créixer?

Vaig néixer l'any 1966. Els meus pares i els meus avis eren molt religiosos. Tenien la fe molt present. Era una fe molt natural, de confiança en el dia a dia, en el seu treball i en la seva feina. I això m'ho van transmetre. La germana del meu pare era d'anar a missa cada dia i sempre t'estava fent catecisme amb cada cosa que deia. Recordo també amb molta gratitud els tres anys de preparació per a la primera comunió. La meva catequista d'aquella època encara és viva i va poder vindre el dia de la meva benedicció. És major. Cada vegada que parlava de Déu o de Jesucrist, jo ho trobava sempre com una cosa molt entranyable, molt plena. Després vaig tindre un amic a la escola que volia anar al seminari, i això també em va influir. Estava rodejat per un ambient molt cristià en el dia a dia.

Com recordes el Vila-real de la teva juvenesa i què penses de la mística popular que caracteritza els pobles?

Evidentment a mi m'ha marcat molt la religiositat popular, tot i que jo crec que no es pot quedar com a popular i avant. Hi ha gent que la viu de manera molt intensa i entregada, no sols pregant a Déu, sinó amb les bones obres al proïsme. És quelcom que des de ben petit vaig viure, perquè la germana del meu pare havia sigut de la

Rafel Barruè i Broch, abat de Poblet.

Joventut Antoniana, una institució de Vila-real que es dedica a ajudar persones que no tenen recursos; jo l'acompanyava a veure algunes famílies que vivien en xaboles. El passeig de diumenge al matí consistia a anar a veure una xabola, i això m'ha marcat. Quan tenia 14 anys jo també col·laborava fent les carrosses per a la cavalcada dels Reis que feien els de la Joventut Antoniana: anàvem a donar regals als nens que no tenien diners. Tenia regals per a dos nens i n'apareixien tres! Aleshores havies de fer miracles perquè n'hi hagués per a tothom.

La religiositat popular s'entén a vegades de manera molt supèrflua i crec que no, que hi ha gent que la pot viure molt intensament. Al meu poble, quan jo era petit,

quan arribava l'octubre, als carrers penjava un cobertor de color rosa amb el símbol de l'Ave Maria i un rosari: i era perquè en aquelles cases les dones eren de la Mare de Déu del Rosari; i al desembre ho veies de color blau perquè eren de la Puríssima. Elles s'encarregaven d'ensenyar catecisme als nens i a l'estiu organitzaven campaments de caire cristià també per als nens. Tot això és interessant per transmetre la fe. La religiositat popular té la funció de transmetre la fe.

I és un fenomen que s'esdevé principalment per la tradició oral?

Sí, oral i viscut. També recordo de nen el silenci del divendres sant com un dia especial. Això s'ha perdut. La Setmana Santa l'aprofitem per anar de vacances.

Quin va ser el primer contacte que vas tindre amb el Monestir de Poblet?

Tenia un amic a la coral que volia conèixer la vida monàstica i a Vila-real hi havia un capellà, mossèn Guillem, que venia cada any al monestir per sant Bernat i els feia una paella als monjos. Recordo que la primera vegada que vaig vindre a Poblet era l'any 1986. Aleshores hi havia un monjo, fra Bernardí, que ens portava a les torres reials a xerrar i a contar acudits fins a les 11 de la nit, perquè feia una calor insuportable a les habitacions de l'hostatgeria i no es podia dormir. Recordo haver dit que si alguna vegada em perdia que no em vinguessin a buscar al monestir

«**Quan tenia 14 anys jo també col·laborava fent les carrosses per a la cavalcada dels Reis que feien els de la Joventut Antoniana: anàvem a donar regals als nens que no tenien diners.**»

de Poblet, perquè jo aquí no hi tornaria mai més en la vida. De fet vaig tornar-hi al cap de tres anys per passar-hi la Setmana Santa de l'any 1990. Ho dic perquè, quan vaig vindre aquella Setmana Santa, vaig quedar tan impressionat per la litúrgia, que li vaig dir al monjo hostatger que volia vindre el màxim possible de dies a l'estiu. Aquells dies em van passar volant. Recordo que després, quan baixava en el tren que va a Tarragona per després agafar el tren que va cap a Vila-real, pensava en com de maca era aquesta vida de monjo i vaig plorar.

Quins records guardes de la teva època d'estudiant de Belles Arts?

Molt preciosa, perquè vaig trobar l'al·licient que, en canvi, no tenia a l'època de l'institut. Primer vaig estudiar dos anys d'Arts i Oficis a Castelló. Passava tot el dia en una classe o altra. Al matí anava a Arts i Oficis i a la tarda feia el batxillerat i el COU. Com que m'encantava la pintura, tot anava molt bé. Quan vaig acabar el COU vaig fer

Belles Arts. Era com una festa: a l'hora de l'esmorzar a la cafeteria del bar parlàvem moltes vegades de Déu, perquè algun company o un altre era catequista o havia anat a un col·legi religiós. Sí, parlàvem de Déu.

Quins van ser els esdeveniments que et van fer sentir que Déu et cridava a seguir aquest camí?

Vaig decidir que quan vindria a l'hostatgeria no parlaria amb els altres hostes,

perquè —i és del tot normal— de vegades parles amb els altres hostes i aleshores no aprofites prou el temps per a Déu. D'aquesta manera vaig viure l'estada d'una altra manera. Quan vaig acabar Belles Arts i també el servei substitutori de la mili servint a l'Ajuntament en temes de cultura, vaig aconseguir una beca per anar a estudiar a Barcelona. Vivia en un pis compartit en una cantonada del barri de la Sagrada Família i anava a missa a la cripta de l'església de Santa Maria del Pi o a la cripta de la Sagrada Família dos o tres cops a la setmana. També venia alguns caps de setmana a Poblet. Vaig veure construir les parets laterals de la Sagrada Família. Quan era a la cripta del Pi em sentia com si estigués a l'època de les catacumbes.

Va ser aleshores que vas pensar a entrar a Poblet?

Estava treballant com a professor de dibuix a Barcelona i, per sortir de dubtes, vaig escriure una carta al P. Antoni Aguado, que era el mestre de novicis, demanant-li de fer un mes de prova a Poblet. Vaig vindre a fer-la el juliol del 1998. La primera setmana del mes de prova em vaig trobar malament amb angines i febre. Vaig pensar, doncs, que la vida monàstica no era per a mi. Però després de la primera setmana, quan ja em trobava bé, vaig arribar a passar el mes complet. Un monjo em va dir que demanés un senyal al Senyor en la pregària. Jo estava fart de pregar i no veia cap senyal.

« Justament durant el mes de prova a Poblet, un hoste que era seminarista, i que ara fa anys que ja és capellà, em va dir que cursés Ciències Religioses. Aleshores vaig fer un any de Ciències Religioses entre l'any de prova i l'any següent que vaig entrar a Poblet. »

Un dia, però, quan vaig demanar una plaça en la borsa de treball del Departament d'Ensenyament, el meu nom no apareixia, tot i que els números que sortien eren més baixos que els meus. Justament durant el mes de prova a Poblet, un hoste que era seminarista, i que ara fa anys que ja és capellà, em va dir que cursés Ciències Religioses. Aleshores vaig fer un any de Ciències Religioses entre l'any de prova i l'any següent que vaig entrar a Poblet. De fet, jo vo-

lia continuar segon de Ciències Religioses, però, com que no va sortir el meu nom a la llista on havies de demanar plaça per a tot l'any, em vaig dir: "això és el senyal". Aquell any que no havia de treballar a l'ensenyament, doncs, vaig decidir dedicar-lo a Poblet. Em volia estar allà un any, un curs escolar, i aleshores ja no tornar-hi mai més. Ja m'hauria afartat de Poblet i no hi tornaria més. Vaig demanar d'anar a l'hostatgeria i vaig parlar amb el P. Josep Alegre, que feia un any que era abat. I recordo que el P. Josep em va dir que al Monestir s'hi ve a buscar a Déu. I jo li vaig dir que jo pensava que s'havia de vindre ja convençut, o sigui amb Déu ja a la maleta.

« Per això em vaig plantejar fer un any, un curs escolar, en el qual no estaria en la borsa de treball, i viuria a Poblet de manera constant, tot i que tingués enyorança dels pares. »

Com vivies l'experiència de ser monjo i artista al mateix temps?

Quan venia d'hoste, un dia em vaig dir que no podria ser mai monjo mentre estigués preocupat per la bellesa que trobaves a Poblet en l'àmbit artístic o arquitectònic. Si algun dia entrava a Poblet (cosa dubtosa aleshores per a mi), hauria

de pensar que la bellesa arquitectònica no és el més important (tot i que és preciosa per la seva harmonia), sinó que el més important és la unió amb Déu, eixa unió que es fa per mitjà d'una comunitat de persones que, per cert, tenen moments de tot, moments de feblesa, moments de plenitud, moments de dubtes... Una comunitat que no coneixia, perquè quan tu ets hoste, pots parlar amb un monjo, però no coneixes la comunitat. Per això em vaig plantejar fer un any, un curs escolar, en el qual no estaria en la borsa de treball, i viuria a Poblet de manera constant, tot i que tingués enyorança dels pares.

Com vas viure l'experiència d'anar a Roma per estudiar la llicència de teologia fonamental a la Universitat Gregoriana?

Un cop vaig entrar al Monestir, vaig fer els cursos del noviciat, i després em van proposar cursar assignatures de l'ISCREB per internet. Quan vaig acabar, vaig fer alguns cursos amb professors que venien aquí al Monestir, i després vaig anar a l'Institut Superior de Ciències Religioses Martí Codolar, a Barcelona, per acabar el batxillerat en teologia. Hi vaig fer un treball de síntesi sobre la teologia en clau de bellesa. El P. Abat Josep va ser qui m'ho va proposar, perquè va ser precisament el P. Josep

qui em va animar a continuar pintant. Com que jo li deia que pintar és com una pregària, aleshores ell em deia: "què, preguntes?"

Quan em van proposar d'anar a Roma a fer la llicència en Teologia Fonamental, ja havia anat a fer els cursos de formació monàstica a la Casa General a l'estiu, en els anys anteriors. Recordo que l'últim any dels cursos a la Casa General, vaig anar a veure

Pontificia Università Gregoriana.

la Gregoriana. Quan vaig veure aquell *hall* tan gran, amb aquelles columnes que s'enfilaven amunt, em vaig sentir com una formigueta. Pensava que la columna em cauria damunt del cap i que estudiar allí em resultaria impossible. Em va aclaparar un poc. Però quan vaig anar-hi a estudiar, ho vaig trobar tot molt humà. La meua gran experiència va ser la de conèixer la catolicitat de l'Església, tant a escala de congregacions religioses com de països.

«Quan em van proposar d'anar a Roma a fer la llicència en Teologia Fonamental, ja havia anat a fer els cursos de formació monàstica a la Casa General a l'estiu, en els anys anteriors.»

Quan vas acabar els estudis a Roma, vas tornar al Monestir i vas exercir el càrrec de mestre de novicis durant l'abadiat del P. Josep Alegre. Què significava per a tu la res-

ponsabilitat de formar els novicis? Com havien de ser els futurs membres de la comunitat? Quines dificultats vas trobar?

Va ser una sorpresa. Jo venia al Monestir per Nadal i Setmana Santa quan era a Roma, i aquella Setmana Santa última li vaig comentar al P. Josep la possibilitat de si, quan jo acabés els estudis i tornés de Roma, podria fer l'experiència d'ermità un

any a la casa que tenim a Castellfollit, aquí dalt a la muntanya. Jo no estava ordenat. Per tant em proposava baixar el diumenge a missa i després agafaria el menjar per als dies que estigués a Castellfollit. I ell em va contestar que quan jo tornés hauria de ser mestre de novicis. Jo em vaig quedar parat i no entenia la seva decisió perquè no em veia capacitat.

Ja com a mestre de novicis, quina era la idea fonamental que havia de guiar la teva formació?

Per a mi el més interessant de la vida és buscar Déu contínuament, trobar-te amb Déu. Les persones que entren al noviciat han de tindre la voluntat de cercar Déu, tindre un amor intens per Déu.

No han de viure primer per a ells mateixos, sinó que primer sempre són els altres; cal viure Crist en els altres, que vegin el Crist en els altres. Això actualment és molt difícil tant per a un mestre de novicis com per a un abat. Al Monestir no estàs separat de la societat, no estàs en un món apart. Tots els qui entren a un Monestir venen d'un món, i aquest món el porten darrere. Hi ha costums que costen molt de canviar. Al noviciat vaig trobar algunes persones que tenien un "jo" molt solemne, molt agafat. Al principi em costava molt tractar-los perquè no hi veia persones que vinguessin a buscar Déu, sinó que venien a buscar viure la seva vida. Quan es ve a un Monestir s'ha de tindre clar que

«Per a mi el més interessant de la vida és buscar Déu contínuament, trobar-te amb Déu. Les persones que entren al noviciat han de tindre la voluntat de cercar Déu, tindre un amor intens per Déu.»

«Jo només demanava en la pregària que la Covid no entrés aquí, perquè en aquella època hi havia monjos molt grans en estat delicat. Jo encara tenia la mare i també patia per ella. Va ser molt dur, vam haver de fer dos anys seguits la vetlla pasqual a soles, a porta tancada.»

s'han de fer renúncies importants per poder obrir el cor a l'ensenyament monàstic i a la paraula de Déu. I això no sempre resulta fàcil.

Després vas ser el prior de la comunitat durant l'abadiat del P. Octavi Vilà en els moments de la pandèmia. Com vas ajudar en la gestió del Monestir en aquells anys tan difícils?

Nosaltres al Monestir, durant el confinament disposàvem de la vinya i de l'hort, de manera que teníem un espai on podíem

passejar amplament. Però jo tenia una nebotda que vivia en un pis de 35 metres quadrats a Barcelona! Com a molt podia pujar al terrat, anar a comprar i prou. No sabíem el que havíem de fer. Jo només demanava en la pregària que la Covid no entrés aquí, perquè en aquella època hi havia monjos molt grans en estat delicat. Jo encara tenia la mare i també patia per ella. Va ser molt dur, vam haver de fer dos anys seguits la vetlla pasqual a soles, a porta tancada.

El dia 22 d'abril vas ser elegit Abat de Poblet. Ens pots explicar el que vas sentir en aquell moment?

Quan el P. Abat Josep em va dir que havia de ser el mestre de novicis, vulguis o no, em

va fer una mica de por pel fet de ser responsable d'unes persones i de la comunitat. També, a banda de la comunitat, l'abat de Poblet té altres obligacions al seu voltant: l'arxiu Tarradellas, la Fundació *Populus Alba*,

etc. Jo em vaig quedar com a superior de la comunitat a partir de les 12 del migdia del 29 de febrer, quan es va fer públic el nomenament episcopal de l'abat Octavi. Al cap d'unes setmanes l'Abat General va vindre per pasqua, vam estar parlant i li vaig dir que jo no em veia amb cor de ser abat. Ell va insistir a no rebutjar el càrrec si m'elegien els germans de la comunitat, però jo sempre m'hi resistia. Al final, però, li vaig dir que es fes la voluntat de Déu. Quan em vaig quedar com a superior del Monestir, vaig sentir com allò que sent una persona que va pel carrer i de cop i volta ve una persona pel darrere i l'abraça fort: era com si això mateix ho fera Déu amb mi. A banda d'això, també em vaig sentir i em sento molt protegit, molt proper al pare abat difunt, el P. Josep. Perquè la veritat és que, com que va ser ell qui em va obrir les portes del Monestir (me les hauria pogut tancar, però me les va obrir), amb ell vaig créixer en la profunditat de la fe i del coneixement del Senyor. I moltíssimes vegades em passa que el Senyor sap com fa les coses, sense que jo no digui res. Amb la paciència les coses es ressituen i, sense dir res, el Senyor ja fa. Jo em sento encoratjat pel Senyor.

Com reps el llegat dels abats anteriors i com penses portar-lo endavant amb les dificultats de la falta de vocacions en la vida religiosa?

En una entrevista que em van fer fa poc, li vaig dir a l'entrevistador: de què serveix

un abat si no hi ha monjos? Estic convençut que hi haurà vocacions. He demanat al Senyor que, si vol que jo sigui abat, pensi que en el que va d'any dos monjos se n'han anat (un s'ha mort i l'altre és bisbe) i per tant comptem amb dos preveres menys a la comunitat, i cada dia som més poquets. El Monestir el visita molta gent, però tot i això hi ha un gran desconeixement del que és la vida monàstica. Evidentment no estem com fa cinquanta anys, quan l'ambient estava més impregnat de religiositat. Però fa cinquanta anys tampoc no hi havia gaire vo-

« Jo em vaig quedar com a superior de la comunitat a partir de les 12 del migdia del 29 de febrer, quan es va fer pública l'elecció episcopal de l'abat Octavi. Al cap d'unes setmanes l'Abat General va vindre per pasqua, vam estar parlant i li vaig dir que jo no em veia amb cor de ser abat. Ell va insistir a no rebutjar el càrrec si m'elegien els germans de la comunitat, però jo sempre m'hi resistia. Al final, però, li vaig dir que es fes la voluntat de Déu. »

cacions. Sobre el llegat dels abats anteriors... doncs cada un té la seva manera de ser. Jo vaig conèixer l'abat Maur Esteve a Poblet quan venia d'hoste, i a Roma quan estudiava i el portava amb cotxe a l'aeroport. Cadascú té una manera de ser, perquè ha tingut una família i un ambient religiós diferent. Cada un aporta el seu granet de coneixement a les futures generacions i als futurs abats.

Quin paper creus que té l'art i la cultura en la vida monàstica avui dia? Creus que poden ser instruments per transmetre la fe a les noves generacions?

Quan una persona s'apropa a Poblet ve a un lloc que, amb la seva arquitectura, amb les seves muralles i amb les seves torres, sorprèn. A banda de l'arquitectura, tenim al davant la bellesa de la naturalesa. A dins de l'església, si assisteixes a missa o a una hora canònica de l'ofici, s'hi ha de sumar la bellesa de la litúrgia. Ara a la comunitat

estem vivint un moment molt important, perquè hem recuperat els tons gregorians. Tota persona que ve a laudes o vespres, està escoltant en català unes melodies que tenen segles i segles d'història, però que, a més a més, són belles, perquè toquen el cor. Fan meditar fins i tot a una persona que no sigui religiosa, i la fan entrar en ella mateixa també, en aquell joc de silenci, paraula i música que té la litúrgia. El dia de la meva benedicció abacial molta gent em va dir que mai no havia estat en una celebració tan solemne. Tot s'ajuntava, tots els sentits estaven posats en

«**Quan una persona s'apropa a Poblet ve a un lloc que, amb la seva arquitectura, amb les seves muralles i amb les seves torres, corprèn. A banda de l'arquitectura, tenim al davant la bellesa de la naturalesa.**»

la celebració litúrgica: l'encens, el color dels ornaments, la participació mateixa de la gent, on uns eren benedictins, altres bisbes, altres cistercencs, tants pobles... Jo crec que treballar la litúrgia és una altra forma d'evangelitzar. No és que haguem d'anar nosaltres a l'Espluga amb un cartell que posi "Déu t'estima". Tindre, però, les portes obertes del monestir des de les 5 del matí fins a les 9 de la tarda és súper important, perquè pots entrar a l'església del Monestir i participar en la pregària dels monjos o pregar tu sol en silenci. Les portes de totes les esglésies del món haurien d'estar sempre obertes. La comunitat monàstica a tot el món prega per tot el món.

Quina opinió tens sobre els abusos de poder dins les institucions religioses? Com afecta això la fe de les persones?

És bo ara que es descobreixi on passen

els abusos de poder i que, com a conseqüència, s'aparti del seu lloc el superior que abusa. No pot ser que un superior agafi la comunitat i l'anul·li,

com ha passat ara amb les monges de Belorado. Ara això passa molt a l'Església: superiors manipuladors que no fan cas als bisbes o que s'endeuten sense que la

comunitat en sàpiga res. Hi ha moltes coses per netejar. Jo crec que la persona ha de ser neta, perquè si està neta, pot viure la fe, però si està bruta, quina fe pot viure? A mi el que m'entristeix molt és trobar-me amb gent que ha abandonat qualsevol element

que tingui relació amb Déu, qualsevol element que sigui espiritual, religiós o cristià.

Quin seria el missatge que donaries als joves que volguessin apropar-se a la vida monàstica?

Que no tinguin por. Jo sempre dic que la por és el contrari de la fe. Qui té fe, no té por.

No tingueu por de conèixer la vida monàstica, si no la coneixeu: passeu per Poblet a l'hora de vespres i escolteu. Escolteu el silenci i la paraula, i estimeu. Déu és amor.

Bernat Folcrà

CRÒNICA DE LA COMUNITAT

De l'abril a l'octubre de 2024

ABRIL

Dia 1, dilluns: A la tarda, el P. Octavi Vilà, bisbe electe de Girona, ha anat a la Cartoixa de Miraflores a Burgos per a una setmana d'exercicis espirituals previs a la seva ordenació com a bisbe.

El P. Prior Rafel Barruè junt amb F. David Renart ha anat a Tarragona per assistir al funeral d'Antoni González Senmartí, membre del Patronat de l'Arxiu del President Tarradellas.

Dia 2, dimarts: El P. Mauro Giuseppe Lepori, Abat general de l'Orde Cistercenc, ha arribat a Poblet aquest matí. Ha anat amb la comunitat a Castellfollit per al dia mensual d'excursió.

Dia 3, dimecres: El P. Abat general ha presidit la missa conventual.

Dia 5, divendres: El P. Abat general ha marxat de Poblet.

Dia 7, diumenge: Avui, diumenge segon de Pasqua, la Coral «Veu de la Terra» de Vimbodí ha cantat les caramelles a la plaça del monestir, després de la missa conventual.

Dia 13, dissabte: Al matí, s'ha reunit a la sala de forn la Junta de la Germandat de Poblet.

Dia 14, diumenge: A la tarda, Anna Navarro, empresària de tecnologies a Silicon Valley i número 2 de la llista de «Junts per Catalunya» per la demarcació de Barcelona en les properes eleccions al Parlament de Catalunya, ha visitat el monestir.

Dia 15, dilluns: Avui ha començat un cicle de conferències per Internet programat des de la Casa General de Roma. El tema és: «La pau en la vida fraterna».

Dia 20, dissabte: Una delegació de la ciutat de Montsó i de la comarca del Cinca Mitjà ha vingut a Poblet per a fer un homenatge al rei Jaume I. Han ballat danses medievals a la plaça i han fet una ofrena de flors i fruits a l'església.

Dia 21, diumenge: Una gran part de la comunitat ha anat a Girona per assistir a l'ordenació del P. Octavi Vilà com a bisbe de la diòcesi. Allà ja hi havia el P. Abat General Mauro Giuseppe Lepori i el P. Procurador General Lluç Torcal, que han vingut a Poblet amb la comunitat.

Dia 22, dilluns: Al matí, a la sala capitular, ha estat elegit com a nou abat de Poblet el P. Rafel Barruè, que ha estat confirmat i instal·lat pel P. Abat General Mauro Giuseppe Lepori, que ha presidit l'elecció.

Dia 25, dijous: Ha visitat Poblet Mons. Joan Planellas, arquebisbe de Tarragona, acompanyat de la seva família.

A la tarda, conferència sobre la història de l'Església a Catalunya, a càrrec de Mn. Manuel Fuentes.

Dia 28, diumenge: Després de la missa conventual, F. Jurijus Savlinskis, acompanyat del P. Abat, ha marxat cap a Madrid, on demà serà operat d'una hèrnia discal a la columna vertebral. Després, ha d'estar uns dies hospitalitzat.

Dia 29, dilluns: Reunió del Reial Cos de la Noblesa de Catalunya a Poblet. Els membres assistents han participat a la missa a la Capella de Sant Jordi i després han dinat amb la comunitat al refector.

MAIG

Dia 12, diumenge: Eleccions al Parlament de Catalunya. F. Llorenç Villagrasa ha hagut de fer de president de mesa a Vimbodí.

Dia 15, dimecres: El P. Abat ha anat a Vila-real. Tornarà a Poblet dissabte.

Dia 19, diumenge: F. Bernat Folcrà ha marxat a Roma per a treballar en la seva tesi doctoral, i no tornarà a Poblet fins a finals de juny.

Dia 24, divendres: A la tarda, reunió del Capítol conventual, per primera vegada presidit pel P. Abat Rafel Barruè.

Dia 25, dissabte: Assemblea plenària anual de la Germandat de Poblet. Després de la missa conventual, presidida pel P. Abat, hi ha hagut la reunió a la sala capitular, on entre altres coses Marco Shorlemmer, enginyer informàtic, ha donat una conferència sobre el tema: «Intel·ligència artificial i intel·ligència contemplativa». Després del dinar de germanor a l'hostatgeria externa hi ha hagut una visita guiada al monestir amb una pregària davant de la tomba del P. Abat Josep Alegre.

Dia 26, diumenge: El P. Abat, a la sala capitular després de Laudes, ha nomenat el P. Borja Peyra com a nou prior. De moment continuarà encarregant-se de l'hostatgeria. També serà el consiliari de la Germandat.

Dia 28, dimarts: El P. Abat ha anat al monestir de Solius i s'hi estarà fins dijous.

Dia 30, dijous: A la tarda, conferència sobre la història de l'Església a Catalunya, a càrrec de Mn. Manuel Fuentes.

JUNY

Dia 8, dissabte: Reunió de la nova Junta de la Germandat. Ha estat elegit com a President de la Junta Enric Vendrell i Aubach, com a Vicepresidenta Pilar Martí i Pi, com a Secretari Antoni Olmos i Simón, com a Sotssecretària Pilar Sugrañes i Civit, i com a Tresorer Domingo Meseguer i Garcia.

Dia 9, diumenge: A la tarda, a la sala del cubar, representació de l'obra musical «Ordo virtutum» de santa Hildegarda de Bingen, dirigida per Rosa Maria Aguadé i Teresa Forcades.

Dia 10, dilluns: El P. Abat ha anat al monestir de Solius per assistir a la «Reunió d'Abats i Provincials».

Dia 13, dijous: El P. Maties Prades ha anat al Santuari de Loreto de Tarragona per assistir a la reunió del Consell del Presbiteri de l'Arquebisbat.

Dia 15, dissabte: Més de 200 veïns de Vila-real han vingut en una peregrinació organitzada per l'Ajuntament i per la parròquia arxiprestal de Sant Jaume per commemorar el 750 aniversari de la fundació de la vila. Han visitat el monestir i han fet ofrena d'una corona de llorer a la tomba del rei Jaume I.

Dia 18, dimarts: S'ha inaugurat al Palau de l'Abat l'exposició «Els fonaments de l'auto-govern», que explica la història de l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià. Aquesta va ser inaugurada a la seu de la Diputació de Barcelona per la seva Presidenta i l'Abat de Poblet el 23 de març de 2023. Després de ser exposada a Barcelona, la mostra s'estableix ara de manera permanent al monestir de Poblet.

Dia 19, dimecres: El P. Abat, acompanyat de F. Joaquim Cervera, ha anat a Sevilla per assistir a la reunió del Patronat de la «Fundació Casa Ducal de Medinaceli».

Dia 20, dijous: A la tarda, conferència sobre la història de l'Església a Catalunya, a càrrec de Mn. Manuel Fuentes.

Dia 23, diumenge: A la sala capitular, després de Laudes, el P. Abat ha nomenat com a administrador del monestir a F. Llorenç Villagrasa.

Dia 25, dimarts: El P. Abat, acompanyat d'alguns monjos, ha anat al monestir de Vallbona per a l'enterrament de sor Neus Castells, que va morir diumenge passat a l'edat de 92 anys.

Dia 30, diumenge: Mons. Joan Planellas, arquebisbe de Tarragona, ha presidit la missa conventual, en la qual han assistit els participants de la trobada de l'Acció Catòlica, que ha tingut lloc a l'alberg de les Masies del 28 al 30 de juny.

JULIOL

Dia 1, dilluns: El P. Prior Borja Peyra ha anat a la casa d'espiritualitat Maria Immaculada de Prats de Cerdanya per predicar una setmana d'exercicis espirituals als caputxins de Catalunya.

Dia 11, dijous: Benedicció abacial del P. Abat Rafel Barruè, conferida per l'Abat general P. Mauro Giuseppe Lepori. Hi eren presents la quasi totalitat dels bisbes de Catalunya, un bon nombre de preveres, d'altres abats i religiosos. A banda de nombrosos fidels i amics, amb una nodrida representació de Vila-real, hi eren igualment presents les autoritats civils, encapçalades pel President de la Generalitat de Catalunya. Al claustre hi havia preparat un refrigeri, obert a tots els assistents.

Dia 13, dissabte: Al vespre, a la plaça del monestir, ha tingut lloc l'entrega dels Premis d'Honor de la Conca de Barberà. L'acte de lliurament ha comptat amb la participació de la soprano Charo Tris i tot seguit hi ha hagut un concert del Cor de Cambra del Palau de la Música, titulat «Un cant a la natura, un crit a la terra».

Dia 16, dimarts: El P. Abat ha anat al convent de les Carmelites Descalces de Tarragona per presidir la missa en la festa de la Mare de Déu del Carme.

AGOST

Dia 16, divendres: El P. Abat ha anat a Morella per a la rogativa de la Mare de Déu de Vallivana, dins de les festes del Sexenni. S'hi estarà fins diumenge.

A la nit, concert a la sala del cubar dins del Festival Jordi Savall. La Jove Capella Reial de Catalunya, dirigida per Lluís Vilamajó, ha interpretat l'obra «Membra Jesu nostri» de Dietrich Buxtehude.

Dia 20, dimarts: En la solemnitat de sant Bernat, l'arquebisbe de Tarragona, Mons. Joan Planellas, ha presidit la missa conventual. Després ha dinat al refector amb la comunitat i ha participat a la recreació.

Dia 21, dimecres: El P. Abat ha anat a Morella per presidir la missa en el dia de la colònia morellano-catalana, dins les festes del Sexenni.

Dia 30, divendres: Avui i demà tindrà lloc a Poblet una trobada del Govern de la Generalitat, encapçalada pel seu President Salvador Illa. El President i els Consellers s'estaran a l'hostatgeria externa i faran les reunions al Palau de l'Abat.

Avui, el President, acompanyat del Conseller de Justícia Ramon Espadaler, ha dinat amb la comunitat al refector, i després ha participat a la recreació on ha adreçat unes paraules als monjos i ha signat al llibre d'or.

SETEMBRE

Dia 3, dimarts: A la tarda, Mn. Jordi Bertomeu, oficial de la Secció Disciplinar del Dicasteri per a la Doctrina de la Fe, ha donat una conferència sobre el tema: «La cultura de la prevenció segons el Papa Francesc: una resposta a la crisi dels abusos a l'Església».

Dia 5, dijous: El P. Abat ha anat a Vila-real, on celebrarà demà una missa en l'aniversari dels seus pares. Tornarà dissabte al vespre.

Dia 7, dissabte: Dins les festes quinquennals de la Mare de Déu dels Torrents, a la nit, el P. Prior Borja Peyra ha presidit la processó de trasllat de la imatge des de l'ermita a l'església parroquial.

Dia 8, diumenge: Al migdia, el P. Abat ha presidit la missa a la parròquia de Vimbodí, dins les festes quinquennals.

Dia 11, dimecres: Mons. Joan Planellas, arquebisbe de Tarragona, que està fent la visita pastoral a les parròquies de l'Espluga i Vimbodí, ha vingut a Poblet, ha dinat amb la comunitat i ha assistit a la recreació. Venia acompanyat del seu secretari Mn. Jordi Vila, del rector Mn. Antonio Rosario i del diaca de Vimbodí Mn. Miquel Barcos.

Dia 15, diumenge: Al migdia, el P. Maties Prades ha presidit la missa de clausura de les festes quinquennals a l'ermita de la Mare de Déu dels Torrents.

Dia 21, dissabte: El P. Abat, acompanyat de F. Llorenç Villagrasa, ha anat a la Seu d'Urgell per assistir a l'ordenació del nou bisbe coadjutor de la diòcesi Mons. Josep Lluís Serrano.

Dia 23, dilluns: El P. Abat ha anat a la Casa general de l'Orde Cistercenc a Roma per participar en la reunió del Sínode de l'Orde. Tornarà dissabte.

OCTUBRE

Dia 4, divendres: Ha començat al monestir de Vallbona un cap de setmana (We-work) de treball per a joves. Aquesta trobada està organitzada pels monestirs de Poblet i Vallbona amb l'assessorament de les monges del monestir de Boulaur (França) i hi han participat 14 nois i noies.

El President de la Diputació de València, Vicent Mompó, ha visitat el monestir i ha filmat un vídeo commemoratiu del 9 d'Octubre, diada del País Valencià.

A la tarda, al Palau de l'Abat amb motiu del 70è aniversari de l'elecció de Josep Tarradellas com a President de la Generalitat, el Memorial Democràtic ha presentat dues conferències dels historiadors Mercè Morales i Joan Esculies.

Dia 5, dissabte: Reunió de la Junta de la Germandat a la sala de forn.

Dia 6, diumenge: L'arquebisbe de Tarragona, Mons. Joan Planellas, ha assistit a les Vespres. Aquests dies es troba reunit a la casa dels salesians de Poblet amb el Consell Episcopal de l'Arquebisbat.

Dia 8, dimarts: La Presidenta de la Diputació de Barcelona, Lluïsa Moret ha vingut a Poblet. Ha visitat l'Arxiu del President Tarradellas i el monestir, i ha dinat amb la comunitat al refector.

Dia 19, dissabte: A la nit, primer concert d'orgue del X Festival Internacional d'Orgue de Poblet. L'organista italià Leonardo Carrieri ha interpretat un programa amb el títol: «Del barroc al neobarroc: l'evolució de les formes musicals a Europa».

Dia 22, dimarts: Al matí, el Delegat del Govern d'Espanya a Catalunya, Carlos Prieto Gómez s'ha reunit al palau de l'abat amb els quatre subdelegats a Catalunya.

Dia 24, dijous: S'ha inaugurat a la sala del cubar l'exposició «El fons Forma Urbana Catalana (UPC-ANC): mecenatge arquitectònic a Vimbodí de la família Gil i l'arquitecte Ramon Salas».

Dia 26, dissabte: A la nit, segon concert d'orgue del X Festival Internacional d'Orgue de Poblet. L'organista francès Louis-Noël Bestion de Camboulas ha interpretat un programa amb el títol: «Bach abans i després».

Dia 27, diumenge: El P. Abat, acompanyat de F. Jurijus Savlinskis, ha anat a Mas Calbó, prop de Reus, on ha presidit la missa en la festa de sant Bernat Calbó.

Dia 31, dijous: A la tarda, conferència sobre la història de l'Església a Catalunya, a càrrec de Mn. Manuel Fuentes.

Xavier Guanter

NOU PRIOR A POBLET

El P. Borja Maria Peyra Almunia va néixer a Barcelona l'any 1978. És el tercer de cinc germans. Va estudiar al Liceu francès i és llicenciat en filosofia per la UAB. Relacionat de jove amb el Casal Loiola, abans d'entrar al monestir, va ser professor de filosofia i d'altres disciplines en diver-

ses escoles de l'àrea urbana de Barcelona. Després d'una experiència a Etiòpia amb les Germanes Missioneres de la Caritat, va entrar al monestir l'any 2010, on va emetre els vots solemnes l'any 2014 i va ser ordenat sacerdot el 2019.

Des dels primers dies al monestir es va ocupar dels treballs agrícoles i del manteniment de l'hort de la comunitat, tasca que encara avui desenvolupa. Al maig de 2024, va ser escollit Prior per l'abat Rafel, tasca que combina amb els oficis de Cantor, d'Hostatger i de Mestre de novicis. La comesa fonamental del Prior és ajudar l'Abat en la direcció de la comunitat. L'abat és essencialment el referent espiritual del monestir. El Prior s'encarrega més aviat de l'aspecte pràctic de la vida dels monjos, especialment pel que fa a les feines i a la coordinació dels diversos oficis que es desenvolupen en el si de la comunitat.

TALLER SOBRE LA REGLA DE SANT BENET

El dia 29 de juny, festivitat de sant Pere i sant Pau, va tenir lloc al monestir de Poblet el tancament de curs 2023-2024 del grup de pregària SEDÀS de la Germandat amb un taller dedicat a la Regla de Sant Benet com a guia per arribar a ser un mateix i viure en llibertat. Va conduir el taller en Pere Agustí Maragall, membre de la Germandat.

Participar de bon començament de la missa dels sants Pere i Pau va ser, sens dubte, la millor introducció a la jornada. Al

taller vam recórrer diferents fases de la nostra vida personal cercant paral·lelismes amb els conceptes cabdals que la Regla de Sant Benet proposa per a la plenitud del monjo en la seva vida en comunitat. Recolzant-ho amb cinc "mandales" (dibuixos representatius del nostre recorregut vital), la xerrada, els espais de pregària en silenci, els salms, la lectura contemplativa de textos de la RB i de les Escripures i, finalment, els espais de reflexió conjunta ens van ajudar a veure'ns

reflectits i units en un caminar que dona més autenticitat, sentit i llibertat a les nostres vides. Junts vam mirar de “despertar” (això, juntament amb l’exhortació a “escoltar”, és el primer que ens demana Benet a la Regla) de l’endormiscament i angoixa a què ens porten tantes veus externes i internes que ens tenallen en una espècie “d’ego-sistema” tòxic. I junts vam mirar d’obrir-nos

a “escoltar” una sola veu deífica que ens impulsa vers un “eco-sistema” acollidor i alliberador.

La metàfora de l’escala de Jacob a la RB va ajudar-nos a assumir en tota la seva interioritat conceptes avui tan impopulars com poden ser fer silenci, obeir, renunciar, ser humils, tenir zel del company per davant del propi voler, confessar la falta i acceptar el correctiu del company si no ho fem prou bé, incorporar rutines amb disciplina, pregar, cantar salms,... i adonar-nos que en la profunditat de la RB cobren un sentit ben diferent i necessari per viure una vida més lliure, alegre, generosa i plena.

EL GOVERN DE LA GENERALITAT ES REUNEIX A POBLET

Els dies 30 i 31 d’agost el molt honorable president de la Generalitat, Salvador Illa Roca, i tots els membres del seu govern van concentrar-se dos dies al monestir de Poblet per tal de preparar el curs polític. Van ser rebuts pel pare Abat, fra Rafel Baruè i van visitar el monestir.

Les reunions del govern van tenir lloc a l’arxiu del President Tarradellas situat a l’edifici de l’antic Palau de l’Abat. El president i el govern van pernoctar a l’hostat-

geria externa que durant aquests dos dies, per motius de seguretat, va restar tancada a d’altres visitants.

En el decurs de la primera reunió, el president de la Generalitat va repartir entre els seus consellers una còpia del seu discurs d’investidura al Parlament (8 d’agost de 2024) juntament amb una reproducció del discurs de presa de possessió del president Josep Tarradellas i Joan el 24 d’octubre del 1977, poc després del seu retorn d’un llarg exili.

El president Tarradellas va mantenir una llarga amistat amb la comunitat de Poblet. El dia 31 de desembre de 1981 va donar al Monestir el seu arxiu personal i la seva biblioteca. L’arxiu, per voluntat del president, porta el nom de la seva filla: Montserrat Tarradellas i Macià.

SÍNODE DE L'ORDE 2024

El Sínode de l'Orde Cistercenc es va reunir del 25 al 27 de setembre 2024 a Roma convocat per l'Abat General. Tal i com diuen les Constitucions de l'Orde, "el Sínode de l'Orde és un organisme col·legial que és convocat amb aquesta finalitat: que, intercanviant parers, es discuteixin els assumptes que afecten tot l'Orde i es proposin al Capítol general les decisions a prendre; o bé, si alguns assumptes urgeixen, que es decideixin per endavant, tot esperant la decisió del pròxim Capítol general, d'acord amb aquestes Constitucions. A més és propi del Sínode urgir, en la mesura que calgui, el compliment de les coses que han estat prescrites per la Santa Seu o bé pel Capítol general de l'Orde; recollir informacions fidedignes sobre l'estat de l'Orde, per poder proveir millor al seu bé; finalment, admetre la relació de l'Abat General sobre l'estat de l'Orde i les dels Abats Presidents sobre l'estat de les seves Congregacions" (art. 70).

Aquest fou el primer Sínode convocat després del Capítol General de 2022. L'Abat General i el Procurador General van informar de l'estat de l'Orde després del Capítol, així com del compliment dels acords presos durant el Capítol General, especialment en relació als secretariats constituïts per ajudar al govern de l'Orde. D'acord amb les indicacions del Sant Pare, tots els Ordes religiosos han de redactar un protocol de resposta davant el problema dels abusos, tant d'ordre sexual, com d'ordre espiritual i de poder. Seguint aquesta invitació, l'Orde ha dedicat el darrer any a treballar en els Capítols de Congregació i en els Consells dels Abats i Abadeses Presidents en la redacció d'aquest protocol, de forma que el propassat Sínode el

vam dedicar fonamentalment a reflexionar sobre aquest tema, amb l'ajuda de la Professora Isabel Jonveaux, especialista en el tema sobretot en relació a les comunitats monàstiques. La professora va ajudar a centrar els punts importants i imprescindibles dins d'un protocol d'aquestes característiques. El treball final de la redacció del text ha quedat delegat a una comissió que el presentarà durant el proper Sínode. L'Orde Cistercenc es compromet així a fer front a aquesta xacra del nostre temps com ho són els abusos de tot tipus. El document de l'Orde serà el marc conceptual per aplicar a les Congregacions i als Monestirs, adaptant tot allò que calgui per satisfer les legislacions locals de cada país on hi hagi un monestir cistercenc.

A part del treball sinodal en grups lingüístics o en comú a l'aula de reunions, el Sínode és sempre una ocasió per millorar el coneixement dels membres que el componen. Des d'aquesta edició, a més, el Sínode compta com a membres de dret a participar-hi, els membres del Consell de l'Abat General, que són els qui estan més informats de la situació de l'Orde, per la

Foto: © Ilinc Torcal.

Casa General de l'Orde Cistercenc a Roma.

seva condició de consellers. Això ha fet que hagin estat una trentena d'abats i abadeses els qui han participat a aquest Sínode, mostra de la riquesa i pluralitat de l'Orde en persones, maneres d'entendre la vida monàstica, llengües i tradicions. Tot i que el grup més gran era el compost pels centre-europeus de tradició germànica, destacava també la presència del grup vietnamita, amb el seu Abat President al capdavant, un abat i una abadesa. El nostre P. Abat Rafel,

com a Abat President de la Congregació, va assistir al Sínode per primera vegada, com a membre nat que n'és.

Ara toca acompanyar el treball de la comissió amb la pregària perquè surti un bon text que ajudi a respondre com Déu mana al problema dels abusos.

Fr. Lluç Torcal

Procurador General de l'Orde Cistercenc

UNA NOVA EXPERIÈNCIA ALS MONESTIRS DE VALLBONA I DE POBLET: EL "WE WORK"

Les comunitats del monestir de Santa Maria de Vallbona i de Poblet han impulsat unes trobades de joves (nois i noies entre els 18 i els 35 anys) als quals demanen ajut per col·laborar en els nous projectes de jardins, horta i construccions dels dos monestirs. El prior de Poblet, fra Borja Peyra, i la priora de Vallbona, la germana Sara Picher, són les cares visibles que coordinen i animen aquests encontres.

Es tracta de passar quatre caps de setmana als dos monestirs per treballar i conviure amb les respectives comunitats. El programa, conegut amb el nom de *We Work*, té per finalitat que els joves coneguin la vida monàstica, una gran desconeguda. Per això el temps es distribuirà en treballs físics (construcció, arranjaments d'espais, horta), estones de convivència de les comunitats amb els assistents, àpats comuns, espais de pregària i petits ensenyaments sobre la vida monàstica o sobre les qüestions que els mateixos joves plantegin.

D'aquestes trobades ja se n'ha fet una el cap de setmana del 4 al 6 d'octubre al monestir de Santa Maria de Vallbona a la qual han assistit catorze joves. Hi han estat presents altres membres de les dues comunitats així com algunes monges cistercenques franceses del monestir de Bolaur. Les pròximes trobades tindran lloc un altre cop al monestir de Vallbona el cap de setmana del 13 al 15 de desembre i al monestir de Poblet els caps de setmana del 7 al 9 de març i del 23 i 25 de maig.

X FESTIVAL INTERNACIONAL D'ORGUE A POBLET

Com ja és tradició durant els mesos d'octubre i novembre del 2024 ha tingut lloc a Poblet el X Festival internacional d'orgue sota la direcció artística de fra Josep Antoni Peramos, monjo de Poblet. Els convidats per a aquesta desena convocatòria han estat **Leonardo Carrieri** [19 d'octubre], **Louis-Noël Bastion de Camboulas** [26 d'octubre] i, finalment, **Martin Sturm** [9 de novembre]. Els concerts han tingut lloc a les 21:45 a l'església abacial on hi ha instal·lat l'orgue Metzler.

Leonardo Carrieri és organista titular del gran orgue de l'església arxiprestal de San Marco de Rovereto i de l'església de San Vigilio de Merano, ambdues esglésies situades al nord d'Itàlia. El concert ha tingut dues parts. La primera ha estat dedicada a la música de Bach, Buxtehude, Marc-hand i Bruna i la segona, més moderna, a Pozzoli, Boëly i Andriessen.

Louis-Noël Bastion de Camboulas va estudiar orgue, clavecí, música de cambra i direcció al conservatori nacional superior de Lió i de París. Va oferir un con-

cert titulat "Bach abans i després" en què, al voltant d'obres de la genial figura de Johan Sebastian Bach (1685-1750) va interpretar altres músics barrocs més joves com Dietrich Buxtehude (1637-1707) o Georg Böhm (1661-1733) i posteriors com Wilhelm Friedemann Bach (1710 - 1784) segon fill de Johan Sebastian.

Finalment Martin Sturm va cloure aquest desè festival d'orgue. Va titular el seu programa "Idil·li i infern" i va juxtaposar obres barroques (Joan Baptista Cabanilles i Joan Sebastian Bach) amb algunes de romàntiques (Max Reger i Franz Schubert) tot intercalant-hi improvisacions pròpies, aspecte inhabitual en els concerts d'orgue. La recaptació d'aquest darrer concert es va dedicar íntegrament a ajudar els damnificats per la DANA del País Valencià.

Podeu consultar els programes d'aquests concerts a la web del monestir (www.poblet.cat)

Leonardo Carrieri.

Louis-Noël Bastion de Camboulas.

Martin Sturm.

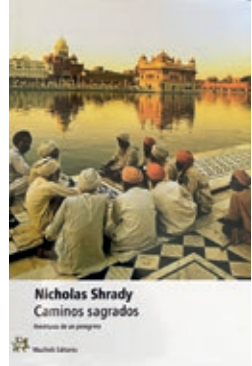
INVITACIÓ A LA LECTURA

Títol: CAMINOS SAGRADOS

Autor: Nicholas Shrady

Editorial: Muchnik Editores

Caminos sagrados és un llibre amè de viatges. Tanmateix aquesta obra tracta d'uns viatges molt especials, perquè narra les històries de diverses peregrinacions i, com bé ens explica l'autor a la introducció del llibre, *el pelegrinatge és un camí de superació*. A diferència d'un viatge turístic, la peregrinació requereix una finalitat espiritual: s'ha d'arribar al lloc triat caminant, compartint i coneixent les persones que et trobes pels camins; per tant, són viatges lents i cansats, però quan se sent el sentiment de fraternitat, l'esgotament minva. També s'han de superar les dificultats que el temps o la topografia del camí poden tenir. L'experiència llavors esdevé completa i inoblidable.

Nicholas Shrady ens narra sis peregrinacions fetes a llocs religiosos emblemàtics. Tres d'aquests pelegrinatges aniran a llocs molt significatius de la religió cristiana i els altres tres, dos a l'Índia i l'últim a Turquia.

El primer pelegrinatge començà a Bòsnia Hercegovina, per Nadal. En aquestes dades és un país molt fred i ell va sentir el fred al cos i a l'ànima; però el caliu de la missa nadalenca el confortà. Contemplà amb tristor les conseqüències de la guerra, perquè a Bòsnia ja no poden conviure junts cristians i musulmans com vivien abans del conflicte.

Nicholas Shrady va anar a Medjugorje, a la part cristiana, ja que en aquesta població l'Ivanka Ivankovic, de 15 anys i la Mirjana Dragicevic de 16, afirmen que hi van veure la Verge Maria. La primera aparició va tenir lloc el dia 24 de juny de 1981 i d'aleshores ençà les aparicions han estat nombroses i han atret multituds de persones. Tant és així que l'arribada de fidels ha fet que ja no es cultivi la vinya: ara el turisme maria és la nova font d'ingressos.

El passat 19 de setembre del 2024 el Vaticà va fer públic un comunicat segons el qual s'autoritza les peregrinacions a Medjugorje, tot destacant l'impacte positiu en la fe dels creients, però sense pronunciar-se sobre les aparicions marianes.

La següent ruta portarà Nicholas Shrady a l'Índia amb l'objectiu de conèixer l'hinduisme. Començarà per anar a Gangotri, enclavada entre els pics de l'Himàlaia i considerada com el lloc de naixement del riu Ganges. Aquest és un dels punts de peregrinació més sagrats de l'Índia. L'autor ens explica el viatge des de la font del Ganges fins a la santíssima ciutat de Benarés, uns vuit-cents km. cap al sud. Navegant pel riu pot conèixer bé els costums dels fidels de l'hinduisme.

Per conèixer l'hinduisme l'autor va llegir els *Veda*, que consten de quatre texts molt antics i que constitueixen la base de la religió vàdica. També va estudiar les *Upanixads*, textos d'ensenyances místiques. Va fer el viatge fins a Benarés navegant pel riu Ganges, el riu sagrat dels hinduistes. Les persones que s'ho poden pagar, quan moren s'incineren i les seves cendres troben sepultura al riu. Les despulles dels nens, considerats purs, no es cremen, i el seu cos es diposita al riu, igual que els cossos de les persones que no poden pagar la incineració. Està totalment

prohibit defecar o orinar al riu. Morir en el Ganges o a Benarés, segons l'hinduïsm, allibera la persona de les repetides reencarnacions, és a dir, del cicle del *samsara*, la repetida reencarnació que es pateix fins arribar al *mokxa*, que és l'estat individual d'alliberament definitiu.

En arribar a Benarés va trobar una gran multitud que es dirigia cap al riu. Sempre hi ha molta gent en aquesta ciutat, però encara més en les nits de lluna plena. Llavors esdevé un autèntic formiguer ja que hi arriba gent de tota l'Índia. Tal com ho explica l'autor és un espectacle de llum, *el riu s'il·lumina amb torxes flotants, las barques es cobreixen de veles i totes les finestres del palaus, les torres dels temples, tot el que pugui ser il·luminat brilla, fins i tot la lluna plena il·lumina el riu, en un escenari cobert de flors un braman recita paràgrafs dels Veda, al final el cel s'il·lumina amb focs d'artifici*. L'hinduïsm és la religió que més flors i llums utilitza en els seus rituals. Tanmateix l'autor ens comenta, amb un deix de tristot, que l'hinduïsm és tan sols per als hinduistes ja que, com li va dir un asceta: tu no has nascut en una casta i per això no pots ser hindú. L'hinduïsm és una fe nacional: s'és hindú de naixement.

El tercer pelegrinatge el va portar a conèixer els passos de Buda. A diferència de l'hinduïsm, inspirat en mites, els camins budistes de l'Índia segueixen les empentes i l'evolució espiritual d'una figura històrica, la de Siddharta Gautama (563-483 a.C.) anomenat posteriorment "Buda", *l'Il·luminat*.

El budisme va desaparèixer de l'Índia abans del segle XII, perquè va ser erradicat víctima del fanatisme musulmà i de la gelosia dels bramans. Buda no estava gens d'acord amb el sistema de castes ni amb el politeisme hindú. Quan al segle XIX els arqueòlegs britànics van descobrir ruïnes budistes a l'Índia van començar de bell nou a arribar-hi peregrins budistes de tota Àsia. La peregrinació es va dirigir a Bodh Gaya, el lloc on Buda va tenir la il·luminació, a Sarnath, on va predicar el primer sermó —i on es considera que nasqué el budisme— i també a l'aldea de Kushinagar, on va morir. Tots aquests llocs es consideren avui sagrats pel budisme. El pensament essencial d'aquesta doctrina és: *no facis el mal, fes el bé, manté la ment pura. Aquesta és l'ensenyança de Buda (Dhammapada, 183)*.

En el quart pelegrinatge recorre el camí de Sant Jaume, començant pel monestir de Roncesvalles. Aquest recorregut és particularment interessant perquè ens exposa en detall tota la història del camí i dels monuments que l'envolten; també ens informa de la passió de l'autor per l'art romànic i de com frueix de la gastronomia, com als anteriors pelegrinatges. L'autor frueix de la trobada amb les persones amb què es topa, una de les experiències profundes de tots els pelegrinatges.

El cinquè pelegrinatge el porta a Terra Santa. Hi visita tots els llocs sagrats per als cristians i també viu els problemes que els envolten. La convivència hi és difícil perquè la disputa entre israelians i palestins endureix qualsevol moviment d'aproximació. Tot i així és alentidora la lectura d'aquest penúltim pelegrinatge.

El sisè pelegrinatge va ser a Anatòlia, perquè l'autor no és musulmà i, per tant, no podia entrar a la Meca, ni podia fer les set voltes al voltant de la Kaaba, el lloc més sagrat dels musulmans. Per això es va adreçar al bressol de la branca sufí. Jalaluddin Balkhi (1207-1273) va ser-ne el fundador i va crear la branca més tolerant dintre de l'islamisme. Nicholas Shradý visità la seva tomba a Konya, Turquia, i va retre homenatge al creador dels dervixos. Amb aquest pelegrinatge acaba aquesta obra tan singular. Aquest llibre és realment molt interessant i ens obre a les arrels profundes de la dimensió religiosa de l'ésser humà. La seva lectura és grata i, a més, és una obra ben escrita i constitueix un autèntic regal per als lectors.

(Lina Zulueta)

Títol: BENAURANCES PER A AGNÒSTICS

Autor: Francesc Torralba i Rosselló

Editorial: Fragmenta (2024)

Francesc Torralba i Rosselló (Barcelona 1967) no necessita gaire presentació, ja que la seva obra i la seva presència als mitjans de comunicació li han proporcionat des de fa anys una gran notorietat. És membre de la Germandat de Poblet i col·labora habitualment en aquesta revista, on actualment s'encarrega de la secció "Dilemes bioètics actuals". Ens trobem davant d'un intel·lectual catòlic molt solvent, dotat de molts talents que posa al servei de l'expansió i consolidació de la fe cristiana, especialment en el camp de l'antropologia i de l'ètica.

Un cop d'ull a la seva biografia aclapara. Té quatre doctorats (en filosofia, en teologia, en Pedagogia i en Història, Arqueologia i Arts cristianes). Presideix cinc comitès d'Ètica, és membre de diverses institucions entre les quals destaquem la pertinença al Comitè científic de la *Harvard International Seminar* de la *Harvard Law School* i al *Dicasteri de Cultura i Educació de la Santa Seu*, nomenat pel papa Francesc. Col·labora en nombrosos mitjans de comunicació i ha rebut divuit premis entre els quals sobresurt el recent *Premi Ratzinger* (2023) atorgat per la Fundació vaticana Joseph Ratzinger-Benet XVI. I com a col·fó: ha publicat 1800 articles i més de 100 llibres. És poliglota (parla a més del català i el castellà, el francès, l'anglès, l'alemany, el danès i l'italià), la qual cosa facilita que se'l convoqui sovint a donar cursos i conferències tant a Europa com a Amèrica. En aquests moments és catedràtic acreditat de la Universitat Ramon Llull. El llibre que aquí ressenyem és el penúltim que ha publicat aquest any (2024).

Per bé que no és possible, per la seva quantitat, haver llegit tot els llibres d'en Francesc Torralba, probablement es pot afirmar que aquest que ressenyem és un dels més profunds i originals tot i que està escrit amb una gran senzillesa i és molt fàcil d'entendre. En Francesc Torralba sempre ha defensat que la filosofia i la teologia no han de ser necessàriament abstruses, ans al contrari: ben explicades i adequades al context al qual s'adrecen poden ser enteses per un públic molt ampli.

Les benaurances no abasten tot el contingut del llibre, que té un contingut més ampli. A partir de la pàgina 127 es van succeint temàticament les benaurances, però abans i durant la seva exposició es plantegen molts altres problemes, moltes paradoxes i algunes dificultats de fe en el context contemporani del segle XXI tal i com aquesta fe està formulada. I tot això l'autor ho fa imaginant una correspondència fictícia entre en Francesc, un creient (el seu *alter ego*), amb un amic recuperat de la infantesa, en Guillem, metge i agnòstic.

L'autor ja ha escrit dos llibres similars de format, tant pel fa al disseny com a una part de la temàtica. Un és un creuament de cartes entre ell i l'escriptor Vicenç Villatoro (agnòstic): *Amb Déu o sense. Quaranta cartes creuades* (Fragmenta, 2012). L'altre també són cartes creuades amb la Germana Teresa Forcades: *Estimat Francesc, estimada Teresa*. Epistolari. (Pagès editor, 2021). Aquestes cartes en els dos casos són "autèntiques", és a dir, se succeeixen sistemàticament textos que intenten respondre's entre si per part de dos interlocutors. L'epistolari amb la germana Teresa Forcades toca fonamentalment temes cristians. Amb en Vicenç Villatoro l'oposició de pensament és més radical.

En aquest llibre, com s'ha dit, la correspondència és fictícia. Es tracta d'un recurs narratiu per poder desenvolupar tota una sèrie de neguits que l'autor porta al pap i que potser no seria gaire prudent exposar-los a la llum del sol d'una manera oberta i sistemàtica. Podrien no ser compresos. El que diu en Francesc i el que diu en Guillem, doncs, neix de l'ànima d'una mateixa persona. Es nota, per exemple, en el fet que l'estil és el mateix. L'autor ni tan sols ha intentat fer de novel·lista i simular un estil diferent com, per

exemple, hauria fet un escriptor de ficció. Aquí no interessen ni l'estil, ni la forma, sinó només el contingut. L'essencial és poder fer surar els problemes reals que tenim els catòlics quan dialoguem de bona fe amb agnòstics dignes, respectuosos, humanistes i tolerants, el quals, a més, tenen una professió de servei necessari als altres. En aquest llibre l'antagonista és metge, una de les professions més favorables al desenvolupament, si es vol, d'un humanisme integral.

En una de les seves obres anteriors (*La vida secreta de la pregària*, Angle editorial, 2017) Francesc Torralba exposava, entre d'altres aspectes, l'evolució de la seva manera de pregar al llarg del temps. En aquest llibre es plantejava alguns dubtes. Per parlar d'aquests dubtes esmentava com a figura narrativa "l'agnòstic que viu en mi". Sempre s'afirma —fins i tot el mateix papa Francesc ho ha dit— que aquells que tenen fe no poden prescindir al 100% de tenir dubtes. I al costat dels dubtes, a hores d'ara, també existeixen dificultats per entendre algunes formulacions de la fe i de la moral, sobretot quan el creient vol donar raó de la seva creença i esperança davant d'una altra persona. Probablement aquest llibre, encara que l'autor no ho digui explícitament, sigui en bona part un diàleg interior del Francesc de la Fe amb l'Agnòstic que conviu amb ell. En Guillem és una personalització del dubte. De fet deu ser una experiència relativament comuna: a cada resposta obtinguda a través de la lectura, la reflexió o l'estudi, sovint el nombre de preguntes s'incrementa. És natural, doncs, trobar respostes que plantegin encara més qüestions que abans ni tan sols s'havien albirat.

El llibre s'hauria pogut escriure com una apologia que mostrés la "superioritat" de la fe sobre els postulats dels diversos agnosticismes. Es podria haver fet, amb l'habilitat, coneixements i experiències que té l'autor, una ficció de cartes creuades en què la dialèctica de la fe superés amb escreix l'argumentació agnòstica. Però no és el cas. El llibre constitueix de cap a peus un diàleg honest i sincer entre dos interlocutors ficticis que exposen les seves idees i sentiments, formulen les seves preguntes —algunes sense resposta— i en tot moment se situen en un pla humà i intel·lectual d'igualtat. El llibre, per tant, acaba en taules. Ningú no guanya dialècticament l'altre. Es tracta, doncs, d'un altíssim exercici de sinceritat en el qual, sense renunciar en cap detall a la fe, no s'amaga el que cou en la seva formulació clàssica al creient d'avui i es respecta sempre delicadament l'argumentació de l'altre interlocutor.

S'hi toquen temes nuclears de la fe (i també de la vida!), per alguns dels quals no disposem de resposta expressable en llenguatge racional i ens hem de refugiar per la seva naturalesa, en el llenguatge metafòric i simbòlic i sempre donant un paper rellevant a les experiències interiors dels éssers humans. Francesc Torralba en aquest llibre ha tingut un coratge increïble per plantejar en la veu del Guillem els contrapunts a la fe que avui haurien de constituir un treball pastoral de primer ordre, renunciant a refugiar-nos en un seguit de muralles intocables de certes. Em temo que això és també el que vol dir el papa Francesc quan diu que ens obrim al món, que anem a les perifèries —en aquest cas intel·lectuals— i que acollim tothom.

Un dels punts més interessants del llibre —i que dona raó del títol— és la proposta d'en Francesc Torralba per oferir com a tema de diàleg cadascuna de les benaurances del sermó de la muntanya per tal d'analitzar i de discernir fins a quin punt poden encaixar amb l'humanisme agnòstic al qual s'aferra en Guillem. Es tracta, doncs, de pensar a través de la ficció del diàleg, si és possible trobar un terreny comú en què cristians i agnòstics coincideixin amb vista a fer un món millor. En un cristià, creure i viure el Regne de Déu suposa un compromís per fer un món millor. Tanmateix els cristians no tenim el monopoli o l'exclusiva de les causes nobles de la humanitat. Per això creients i no creients, a partir d'un encaix a dins de les benaurances, poden col·laborar en les denúncies d'allò que la teologia de l'alliberament ha descrit com a "estructures de pecat" i que aboquen al sofriment, a l'opressió i a la injustícia.

Queda ben clar al llarg del llibre que les benaurances no són una proposta alienant: no es tracta de deixar la resolució dels nostres problemes en un més enllà fora d'aquest món; tampoc no pretenen fer una mena de panegíric del sofriment i de la injustícia. Ben al contrari, proposen l'alegria de l'esperança per a aquells que lluiten sense defallir per fer un món més just aquí a la Terra. Perquè la construcció del Regne de Déu comença ara i aquí encara que la seva consumació final es trobi en la parusia.

En definitiva, un llibre molt recomanable per a tots els creients que vulguin créixer en una fe adulta.

Cristòfol-A. Trepà

Títol: PENSAR LA CREACIÓ

Autor: David Jou i Mirabent

Editorial: Albada Editorial, 2024

En el món mediàtic i cultural se sol donar per fet que la ciència va arraconant progressivament la fe religiosa fins al punt que, tard o d'hora, la bandejarà definitivament. Aquesta és una afirmació que no resisteix avui la prova del contrast amb la realitat. A dues de les revistes més prestigioses del món científic (*Nature*, *Science*) la sociòloga Elaine Howard Ecklund ha fet constar que el 85% de la humanitat es manifesta adscrita a alguna religió i al voltant d'un 30% de científics d'alt nivell de països diversos (entre els quals EUA, Gran Bretanya i l'Índia) es manifesten creients religiosos. Així, doncs, no és cert que la ciència bandegi la religió o que religió i ciència s'oposin de manera ineluctable.

Per entrar en aquesta bona relació (religió-ciència) disposem a casa nostra, una vegada més, de l'ajut inestimable del doctor David Jou Mirabent, el qual recentment ens ha ofert unes reflexions profundes sobre la saviesa que es troba al darrere dels descobriments científics: *Pensar la Creació* (Barcelona, editorial Albada, 2024).

David Jou i Mirabent (Sitges, 1953) és físic i poeta, autor d'una àmplia obra científica, assagística i literària. Llicenciat (1975) i doctorat (1978) en Ciències Físiques a la Universitat Autònoma de Barcelona, des de 1989 fins el 2018 ha estat catedràtic de Física de la Matèria Condensada en aquesta universitat i doctor honoris causa per la Universitat de Girona. La seva obra científica ha estat dedicada a la recerca en termodinàmica de processos irreversibles i de la física de sistemes allunyats de l'equilibri. En l'àmbit científic ha publicat vuit llibres i més de 300 articles en revistes internacionals.

La seva faceta d'assagista està orientada a establir ponts entre ciències i humanitats. En particular s'ha interessat també per la dimensió religiosa, com a creient que és, i en la seva relació amb la ciència. En llibres anteriors ja ens ha il·lustrat sobre aquesta qüestió (*Deus, cosmos, caos. Horitzons de diàleg entre ciència i religió*, 2008, entre d'altres). En aquest que ressenyem se centra precisament en el procés de la formació de l'univers des de l'esclat inicial (el *Big Bang*) fins a la constitució del món tal i com el coneixem avui.

Durant el segle XX la física ha fet descobriments extraordinaris entre els quals destaca per primera vegada l'evidència empírica segons la qual l'univers va tenir un inici juntament amb l'aparició de l'espai i del temps. És a dir, la matèria no és eterna —tal i com s'havia cregut fins aleshores— i l'univers no és estable perquè està en expansió. La física es queda aquí i no salta a l'àmbit metafísic sobre les causes que van motivar aquest espetec inicial. Tanmateix els jueus i els cristians feia segles que creien i sabien per les primeres paraules de la Bíblia que *al principi, Déu va crear el cel i la terra* (Gn 1,1). Per al judeocristianisme, doncs, la ciència física encaixava amb el que havien cregut sempre. Fins i tot el *fiat lux! et lux fit* ("Déu digué: que existeixi la llum! I la llum va existir") es podria considerar com una inicial creació de l'energia, i, fins i tot, el mite de la creació en set dies potser indicaria que Déu no va fer el món tot de cop sinó a través d'un procés.

Enllà de les possibles harmonies entre la ciència física i la Bíblia, tal i com assenyala la sobrecoberta del llibre, el concepte de Creació a partir del no-res ens mena a la convicció segons la qual rere l'existència del món i de l'univers hi ha una saviesa. I aquesta saviesa proclama a

les orelles atentes de l'ànima —potser fins i tot enllà de les paraules— que el món i la vida tenen un sentit i que el món ha estat creat per a tots. En aquest llibre, David Jou ens exposa amb fredor científica l'origen de la vida i del cosmos. D'altra banda l'autor viu la religió com una experiència de l'univers complementària a la física. I és aquesta visió complementària entre els fets científics i la vivència religiosa la que ens ofereix en aquest llibre.

El llibre s'organitza en un **pròleg**, tres grans apartats i un apèndix. En el pròleg intenta aclarir la complexitat de quatre termes estructurants, la comprensió dels quals és necessària per entendre el seu discurs: *Déu, Creació, univers i consciència*. En el **primer bloc (COSMOS I MATÈRIA)** Jou arrenca de la cosmologia física passant per l'evolució de la seva concepció al llarg de la història (Ptolomeu, Newton, Einstein, i la física quàntica). Continua tractant la contingència de l'univers i la transcendència de les matemàtiques. El contingut d'aquest darrer apartat és fascinant. Intenta respondre a un vell debat: són les matemàtiques una invenció construïda pels humans o una realitat inserida en l'univers que els humans van descobrir? El primer bloc acaba parlant de la immensitat i l'origen de l'univers i la subtil rellevància de la vida.

En el **segon bloc (VIDA I CONSCIÈNCIA)** Jou abandona la perspectiva estrictament física per endinsar-se en l'àmbit biològic. Ens ofereix primer una descripció de l'aparició de la vida i la seva evolució a la Terra i al cosmos. A continuació exposa l'origen dels humans des de tres perspectives: neuronal, evolutiva i filosòfica tot assenyalant en aquest dinamisme les arrels de la religiositat. Tanca aquest segon bloc amb un seguit de consideracions sobre la fragilitat de la vida i del nostre planeta, el seu futur i uns darrers apartats captivadors sobre la resurrecció des del punt de vista digital i teològic. Aquest apartat fa de pont amb el tercer bloc.

En el **tercer i darrer bloc (DÉU i AMOR)** l'autor entra de ple en l'àmbit filosòfic i religiós. És potser l'apartat més important per al creient. S'inicia amb una reflexió sobre l'acció de Déu i el sentit de l'univers, la seva finalitat; es pregunta si aquesta finalitat podem ser els humans. És a dir: l'univers ha estat creat perquè nosaltres l'entenguéssim i hi actuéssim? O millor encara: és possible imaginar el Creador creant el món per Amor i per a l'Amor? La consideració de Déu com a Amor, relació i univers ocupa el següent capítol del bloc que continua amb una reflexió punyent sobre el problema del mal i Déu com a salvació. El bloc s'acaba amb una cloenda en què es defensa que si bé la fe no és estrictament racional, en canvi és raonable. Finalment, a l'Apèndix l'autor reflexiona sobre el gran dinamisme de la Creació en funció de set dinamismes relacionats entre si amb els quals comenta alguns dels diversos apartats del llibre.

En definitiva, per a David Jou la idea de Creació intensifica la nostra relació amb el cosmos, amb la naturalesa i amb el proïsme. En aquesta obra s'aborda la Creació com un pont entre la cosmologia científica, que explora les lleis matemàtiques que regeixen l'univers, i la cosmologia religiosa que es pregunta per l'origen i el fonament de l'univers i de la vida, per si el món i la vida tenen algun sentit, per la possibilitat de vida enllà de la mort, i per la relació de l'univers amb alguna realitat transcendent.

Aquest llibre, molt ben escrit, traspua en tot moment la sensibilitat de penetració poètica de l'autor.

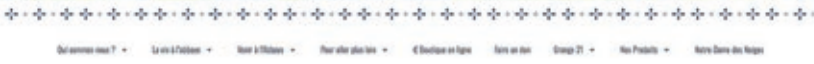

Cristòfol-A. Trepal

ABADIA CISTERCENCA DE SANTA MARIA DE BOULOUR

<https://www.boulaur.org>

L'abadia de Santa Maria de Boulaur s'alça a Occitània en l'actual departament francès de Gers, a uns 45 minuts de Tolosa de Llenguadoc. Va ser fundada al segle XII però ha patit diverses vicissituds al llarg de la història que han suposat l'abandonament de la comunitat en distintes ocasions. A finals del segle XIX va ser abandonada un cop més com a conseqüència de les lleis laïcistes de la República francesa. Les monges cistercenques hi van tornar l'any 1949 i van reconstruir un edifici que estava pràcticament en ruïnes. En l'actualitat la comunitat està formada per 25 monges amb una mitjana d'edat de 45 anys. Han dut a terme fins i tot dues fundacions: *Santa Maria de Rieunette* (Departament de l'Aude, 1998) i *Nostra Senyora de les Neus* (Departament d'Ardèche, França, 2022).

La web del monestir és molt completa i clara. Cada menú inicial es desplega amb una informació sovint copiosa i molt ordenada. A partir del menú "qui som?" ens podem assabentar de la història de l'abadia amb els tradicionals complements sobre la Regla de Sant Benet i l'orde cistercenc. Un epígraf important d'aquest menú consisteix en 22 vídeos de durades diverses i d'un gran interès. Dins del menú "La vida a l'abadia" es pot conèixer l'horari de pregària, de *lectio* i, de

manera especial, del treball agrari del qual obtenen els recursos per sostenir-se: es dediquen a la ramaderia (porcs i vaques), al conreu de verdura i a la cura d'arbres fruiters. D'aquesta activitat en treuen l'aliment de la comunitat i dels hostes, i la matèria primera dels seus productes artesanals —formatge, mermelada, confitures i patés— que venen a la seva botiga. Tot plegat els permet dur una vida autònoma i autosuficient.

Particular interès té el desplegament del menú "Graner 21" on s'exposa el projecte del monestir de construir una granja cistercenca pròpia del segle XXI, tant pel que fa a l'ecologia i l'emprenedoria com al desenvolupament del circuit sòcio-econòmic proper.

Com no podia ser altrament també podem saber per la web els contactes amb el monestir i les formes d'acolliment a la seva hostatgeria.

Cristòfol-A. Trepat.

INFORMACIÓ DEL MONESTIR DE POBLET

HORARI DE CULTES

DIES FESTIUS

5,15 h. MATINES
7,30 h. LAUDES
9,45 h. TÈRCIA i MISSA CONVENTUAL
12 h. MISSA
(capella de Santa Caterina,
només festes de precepte)
13,30 h. SEXTA
19 h. VESPRES
(els diumenges seguides
de l'Exposició del Santíssim)
21 h. COMPLETES I SALVE

DIES FEINERS

5,15 h. MATINES
7 h. LAUDES
8 h. MISSA CONVENTUAL
I TÈRCIA
13,00 h. SEXTA
14,45 h. NONA
15 h. NONA (15/6 al 14/9)
18,30 h. VESPRES
19 h. VESPRES (15/6 al 14/9)
20,30 h. COMPLETES I SALVE
21 h. COMPLETES I SALVE
(15/6 al 14/9)

HORARIS DE VISITA AL MONESTIR

- **Hivern (del 15 de setembre al 14 de juny):**
De dilluns a dissabte: de 10 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18 h.
Diumenges i festius: de 10:30 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18 h.
- **Estiu (del 15 de juny al 14 de setembre):**
De dilluns a dissabte: de 10 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18:30 h.
Diumenges i festius: de 10:30 h. a 12:30 h. i de 15 h. a 18:30 h.

*EL MONESTIR NO ES VISITA ELS DIES DE NADAL, SANT ESTEVE I CAP D'ANY.
REIS, DIJOUS I DIVENDRES SANT I DILLUNS DE PASQUA, TANCAT A LA TARDA.*

TELÈFONS I CORREUS ELECTRÒNICS:

MONESTIR-COMUNITAT: Tel. 977 870 089

WEB MONESTIR DE POBLET: www.poblet.cat

MONESTIR: info@poblet.cat

ADMINISTRACIÓ: admin@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 259)

HOSTATGERIA INTERNA: hostatgeria.comunitat@poblet.cat

ARXIU TARRADELLAS: atarradellas@poblet.cat – Tel. 977 870 089 (ext. 234)

HOSTATGERIA EXTERNA: Tel. 977 300 350

<https://hostatgeriadepoblet.cat/>

CONSERGERIA (GUIES MONESTIR): Tel. i Fax: 977 870 254 – visita@poblet.cat

TRESORERIA GERMANDAT: germandatdepoblet@gmail.com

Monestir de Poblet